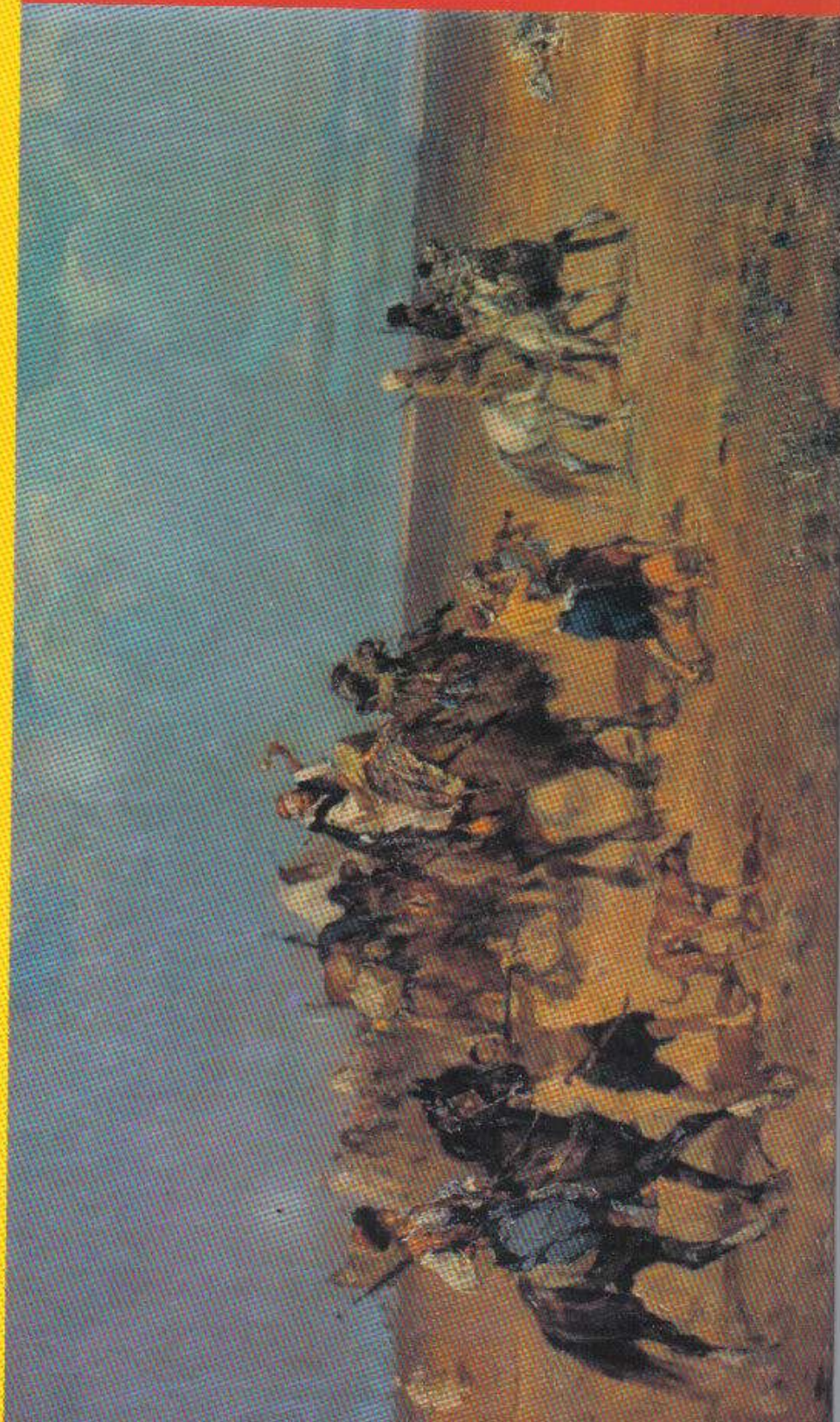

BAJKE I PRIČE BLISKOG ISTOKA

habit

*Dragi Čitaocē, ova će te knjiga
kao čarobni ćilim, odvesti u čudesni
svet najljepših priča i bajki Levanta*

BAJKE I PRIČE BLISKOG ISTOKA

Za izdavača: Nataša Jankelić

Prevod s Bošnjačkog: Zoran Bukur

Likovna i tehnička obrada: Predrag Milovanović

PRIČA O CARU ŠAHRIJARU I NJEGOVOM BRATU ŠAHZAMANU

Priča se da je u stara vremena, Alah svemoćni i plemeniti to najbolje zna, na otocima Indije i Kine vladao car iz dinastije Sasanida, koji je imao veliku vojsku, pomoćnike, sluge i svitu, dva sina, jednog odraslog, a drugog još mladog, i da su obojica bili vitezovi i junaci, ali je stariji ipak nadmašivao mlađeg u junaštvu. On je nasledio oca i vladao zemljom i podanicima, pravedno i mudro. Narod ga je voleo, a stanovnici njegovog carstva nazivali su ga Šahrijar. Njegov brat, kome je bilo ime Šahzaman, vladao je Samarkandom. Obojica su vladali svojim zemljama mudro i pravedno punih dvadeset godina u zadovoljstvu i sreći. I to je trajalo sve dok stariji car ne zažele da vidi svog mlađeg brata, pa naredi veziru da ode do njega i da ga dovede. Vezir pokorno posluša i krenu na put. I putovao je sve dok ne stiže srećno do cara Šahzamana. Uruči mu pozdrav i saopšti bratovu želju da ga vidi. Šahzaman rado pristade i spremi se na put da ispuni bratovu želju. Naredi da se pripreme šatori, deve, mazge, sluge i svita i sve ono što mu je bilo potrebno, postavi vezira da vlada zemljom dok je odsutan, i uputi se u zemlju svoga brata.

Ali u ponoć, seti se da je nešto zaboravio u dvorcu, pa se vrati i zateče svoju ženu kako leži u zagrljaju jednog crnog roba. Kad vide tog roba sa svojom ženom, Šahzamanu se smrači pred očima i on reče u sebi:

- Ako se to desilo dok ja nisam još ni izišao iz grada, kako li će se ta prokletnica ponašati kad odem bratu na duže vrijeme?

I on isuka mač i pogubi oboje, pa se vrati sviti i naredi da krenu dalje, putujući sve dok ne stigoše do grada u kome je živio njegov brat.

Stariji brat se veoma obradovao njegovom dolasku. Izišao mu je u susret i zaželeo mu dobrodošlicu. Grad je bio sav iskićen u njegovu čast, a oni su dugo sedeli zajedno veselo razgovarajući. Ali car Šahzaman se odjednom seti šta se desilo s njegovom ženom, veoma se rastuži, lice mu poblede, a telo klonu. Kad ga takvog vide brat, pomisli da je to zbog rastanka sa zemljom i carstvom, pa ga ostavi na miru, ništa ga ne zapitkujući. Jednog dana ipak mu se obrati ovim rečima:

- O, brate, vidim da ti je telo klonulo i da si pobledeo u licu!

Ovaj mu odgovori:

- Brate moj, duboko u sebi nosim ranu.

Ali ne ispriča ništa što je doživeo sa ženom. Brat mu predloži da pođu zajedno u lov ne bi li ga oraspoložio. Šahzaman to odbi i njegov brat ode sam u lov.

U carskom dvoru prozori su bili okrenuti prema vrtu i Šahzaman pogleda kroz prozor i odjednom ugleda kako se kapije dvora otvaraju i otud izlazi dvadeset robinja i dvadeset robova, a zajedno s njima i žena njegovog brata, izuzetne lepote i privlačnosti. Oni stigoše do fontane, svukoše odela i svi zajedno sedoš.

U tom času careva žena povika:

- O, Masude!

I crni rob joj priđe, zagrli je, a i ona njega, a onda leže s njom. To učiniše i ostali robovi s robinjama. Ljubili su se i grlili, milovali sve do sumraka. Kad je to vidio carev brat, reče u sebi:

- Tako mi Alaha, moja je nesreća manja od ove. I njegova tuga i ljubomora odjednom iščezoše i on navali na jelo i piće.

Uto se vrati njegov brat iz lova. Oni se pozdraviše i car Šahrijar pogleda svoga brata, cara Šahzamana, i vide da mu se povratila boja u licu, da je ponovo počeo jesti i piti. On se začudi i reče mu:

- O, brate, video sam te bledog, a sada ti se povratila rumen u licu. Ispričaj mi šta se desilo!

- Ispričaću ti zašto sam bio bled, ali mi dopusti da ti ne pričam o tome zašto mi se povratila rumen.

- Ispričaj mi prvo zašto si se bio promenio i oslabio, a ja ću te slušati.

- O, moj brate - počeo da kazuje Šahzaman - kad si mi poslao vezira s porukom da te posetim, ja se spremim na put i već sam izlazio iz grada kad se setih da mi je u dvoru ostalo zrno bisera koje sam tebi bio namenio. Vratih se i zatekoh svoju ženu kako leži s crnim robom u mom krevetu i ja ih oboje pogubili. Dođoh tebi, razmišljajući sve vrijeme o tome. Eto zašto sam se bio promenio i oslabio. A zašto mi se povratila rumen, o tome me, molim te, ne pitaj.

Kad ču riječi svoga brata, Šahrijar povika:

- Tako ti Alaha, ispričaj mi zašto ti se povratila rumen!

Šahzaman mu tada ispriča sve što je video, a brat mu reče:

- Želeo bih da vidim sve to svojim očima.

Šahzaman ga ovako posavetova:

- Pretvaraj se da ideš u lov, a sakrij se kod mene, i sve ćeš videti i uveriti se svojim očima.

Car odmah naredi da se razglasi da ide u lov. I vojska sa šatorima izađe iz grada, i car takođe izađe, ali sede pod šator i reče slugama da mu niko ne ulazi unutra. Zatim se pruruši i krišom dođe do dvora gde mu je bio brat. Sedeo je neko vreme kraj prozora koji je gledao na vrt, kad odjednom spazi robinje i s njima njihovu gospodaricu kako se pojavije skupa s robivima, i sve se zbi onako kako mu je brat ispričao.

Kad car Šahrijar to vide, izbezumi se i reče bratu Šahzamanu:

- Ustani, odmah ćemo krenuti u svijet. Ne treba nam nikakvo bogatstvo i carstvo sve dok ne otkrijemo je li se tako što desilo i nekom drugom. Inače nam je bolje smrt nego život.

Njegov brat pristade i oni iziđoše iz dvora na tajna vrata. Putovali su danima i noćima, sve dok ne stigoše do jednog drveta što je raslo usred neke poljane, gde je bio izvor vode pored morske obale. Napiše se vode sa izvora i sedoše da se odmore.

Posle jednog sata more se odjednom uzburka, iz njega se podiže crn stub sve do neba i taj stub se ustremi na poljanu gde su sedeli. Oni se uplašije i popeše na drvo koje je bilo veoma visoko, očekujući šta će dalje biti. Odjednom ugledaše ogromnog duha sa kovčegom na glavi. On iziđe na obalu, priđe drvetu na kome su oni bili, sede pod njega i otvori kovčeg iz koga izvadi škrinju, otvori je, a iz nje izađe jedna prekrasna mlada žena, kao blistavo sunce. Kad je duh ugleda, reče joj:

- O, vladarice svih žena koje nisu robinje, o ti koju sam ukrao na svadbenu noć, želim da malo odspavam.

I duh stavi tad svoju glavu na njena kolena i zaspao, a ona podiže glavu prema drvetu i ugleda dvojicu careva na njemu. Tad spusti glavu duha sa svojih kolena na zemlju, stade pod drvo i dade znak carevima da siđu i da se ne boje duha. Oni joj rekoše:

- Tako ti Alaha, zaštititi nas od njega!

- Tako mi Alaha, ako ne siđete, probudiću duha i on će vas ubiti na najsvirepiji način - odgovori ona.

Njih dvojica se preplašije i spustiše s drveta, a ona stade pred njih i reče:

- Ljubite me i grlite me što jače, inače ću probuditi duha!

Od straha car Šahrijar reče svom bratu Šahzamanu:

- O, brate, učini to što ti naređuje!

Ali on odgovori:

- Neću učiniti pre nego što ti to ne učiniš!

I oni se počеше ćutke nagađati oko toga ko će joj prvi prići, ali ona uzviknu:

- Kako vidim, namigujete jedan drugom, ali ako mi ne priđete i ne učinite šta sam vam rekla, probudiću duha!

Iz straha od duha, učiniše što im je naredila, i kad svršiše, ona im reče:

- Priberite se! - Pa izvadi iz džepa vrećicu, a iz nje ogrlicu od pet stotina sedamdeset prstenova, pa ih upita:

- Znate li šta je ovo?

- Ne znamo - odgovoriše oni, a ona im tada reče:

- Vlasnici ovih prstenova ljubili su me na samim rogovima ovoga đavola. Dajte mi i vi po jedan prsten!

I braća dadoše ženi svoja dva prstena s ruku, a ona im reče:

- Ovaj đavo me oteo na moju svadbenu noć i stavio me u škrinju, a škrinju stavio u kovčeg, a na kovčeg je stavio sedam sjajnih katanaca i spustio me na dno uzburkanog mora koje se bori sa valovima, ali nije znao da ženu, ako nešto zaželi, ne može niko sprečiti u tome.

Kad čuše te njene reči, oba cara se nađoše u čudu i rekoše jedan drugome:

- Eto, ovom duhu desilo se nešto gore nego nama!

I odmah odoše od nje i uputiše se prema gradu cara Šahrijara, dođoše pred dvorac, i uđoše, a car Šahrijar odmah odseče glave svojoj ženi, robovima i robinjama.

Od tada je Šahrijar uzimao svake noći po jednu nevinu djevojku, a ujutro je ubijao. To potraja tako tri godine.

Ljudi se preplašiše i izbegoše sa svojim kćerima, i u gradu ne osta nijedna devojka.

Car onda naredi svom veziru da mu po običaju dovede neku devojku. Vezir izađe i stade tražiti i ne nađe nijednu devojku, pa se vrati kući ljut i potišten, strahujući od cara.

Vezir je imao dve kćeri, obe veoma lepe i dražesne. Starija se zvala Šeharzada, a mlađa Dunjazada. Starija je već čitala knjige, letopise i živote starih careva i predanja o drevnim narodima. Priča se da je sakupila hiljade knjiga iz istorije u kojima se govori o starim narodima, kraljevima i pesnicima.

Ona reče ocu:

- Vidim da si zabrinut i tužan. Poslušaj kako jedna pesma kaže:

*»Reći onom koga brige more
da bol vječno ne traje
ko i veselje što brzo prođe
tako i brige brzo prolaze.«*

Kad vezir ču reč svoje kćeri, ispriča joj sve od početka do kraja što se desilo njemu i caru, a Šeharzada uzviknu:

- Tako ti Alaha, oče, udaj me za tog cara, a ja ću, ili ostati u životu, ili ću iskusiti sve muslimanske devojke i izbaviti ih od cara.

- Tako ti Alaha - odgovori joj otac - ne izlaži se nikad opasnosti!

Ona mu na to odgovori:

- Tako mora biti!

- Ali ja se bojim za tebe, bojim se da ti se ne desi ono što se desilo magarcu i biku.

- A šta im se to desilo? - upita Šeharzada.

— الله الرحمن الرحيم —

PRIČA O MAGARCU I BIKU

- Znaj, kćeri - počeo vezir - da je jedan trgovac imao veliko bogatstvo i mnogu stoku i da je imao ženu i decu, a da ga je uzvišeni Alah obdario znanjem govora životinja i ptica. Taj trgovac življavaše u selu i između ostalog imao je jednog magarca i bika. Jednog dana dođe bik u magarčevu štalu i vide da je štala dobro pometena i oprana i da mu je u koritu istucan ječam, a on sam leži i odmara se na slami. Njihov gospodar ga je samo ponekad jahao, kad bi mu zatrebalo, i odmah ga vraćao.

- Blago tebi, ja sam umoran, a ti se odmaraš jedući ječam - reče bik magarcu. - Tebe služe i samo ponekad te gospodar jaše, a ja moram stalno da orem i okrećem mlinski kamen.

Magarac mu odgovori:

- Kad izađeš u polje i kad ti stave jaram oko vrata, ti leži i ne diži se, čak i ako te budu tukli, pa i ako se digneš, opet odmah leži. Kad te dovedu nazad i dadnu ti bob, ti ga nemoj jesti, kao da si bolestan odbijaj hranu i piće, dan ili dva, pa čak i tri, i tako ćeš se odmoriti od rada.

Trgovac je čuo čitav njihov razgovor i kad čobanin donese biku večernji obrok, on pojede sasvim malo, a ujutro, kad dođe čobanin da ga potera na oranje, nađe ga bolesnog. Kad čobanin to ispriča trgovcu, ovaj mu reče:

- Uzmi magarca i ori s njim čitav dan umesto s bikom.

Čovjek ode i uze magarca i orao je s njim čitav dan. A kad se magarac pred kraj dana vrati, bik mu se zahvali na tome što je radio umesto njega tako da je on mogao da se odmori. Magarac mu na to ništa ne odgovori veoma se kajuci što ga je onako savetovao. I sutradan dođe čobanin i uze magarca. Orao je s njim čitav dan. Magarac se vrati ranjenog vrata, sav iznemogao. Kad mu se bik opet zahvali i pohvali ga, magarac mu odgovori:

- Ležao sam opružen odmarajući se, ali mi je brbljivost naškodila. Znaj da sam ti ja iskren prijatelj i zato poveruj ono što ću ti reći. Čuo sam kad je naš gazda rekao: »Ako bik smesta ne ustane, daću ga mesaru da ga zakolje i da mu iseče kožu na komade.« Ja sam se pobojavao za tebe i zato te upozoravam.

Kad bik ču magarčeve reči, zahvali mu se i reče:

- Sutra ću poći na njivu! - pa pojede svu krmu, čak i jasje oliza.

Gospodar je čuo njihov razgovor, pa kad svanu, dođe sa svojom ženom pred štalu, a malo zatim dođe čobanin, uze bika, izvede ga, a kad bik ugleda svoga gospodara, podiže rep, pusti vetar i počeo skakati, a trgovac se počeo previjati od smijeha.

- Zašto se tako smiješ? - upita ga žena.

- Zbog onoga što sam video i čuo, ali ti ne mogu reći jer bih odmah umro - odgovori joj on.

- Moraš mi ispričati zbog čega se smeješ, pa makar i umro - reče mu žena, a on joj odgovori:

- Ne mogu ti odati tajnu, jer se bojim smrti.

Žena mu tad reče:

- Ti se zacelo smeješ meni.

I toliko ga je napadala i dosađivala mu, sve dok se on nije pokorio i sav van sebe pozvao svoju decu, poslao po suce i svedoke, želeći napisati oporuku, i onda reći ženi tajnu pa umreti. A on je veoma voleo svoju ženu jer je bila ćerka njegovog ujaka i majka njegove dece, a s njom je već bio proživio sto dvadeset godina života. Potom trgovac naredi još da mu dovedu svu rodbinu i sve susede da bi im ispričao šta je bilo i onda umro. Tad svi počeo zaklinjati Alahom njegovu ženu da se mani svoje namere jer će joj umreti muž i otac njene dece, ali žena uzviknu:

- Neću odustati od toga sve dok ne saznam tajnu, pa makar on i umro.

Tad svi začuše, a trgovac ustade i izađe da uzme abdest i obavi molitvu i onda da se vrati i ispriča svoju tajnu pa da umre.

A trgovac je imao i jednog petla sa pedeset kokošiju i jednog psa. Odjednom ču kako pas zove petla i kako mu prebacuje:

- Ti si radostan, a naš gospodar mora da umre.

- Kako to? - upita petao.

I pas mu sve ispriča, a petao povika:

- Tako mi Alaha, naš gospodar je male pameti! Ja, eto, imam pedeset žena, s jednom se mirim, s drugom se svađam, a gazda ima samo jednu ženu i ne zna kako da izađe s njom na kraj. Treba samo da uzme prutove od duda, da uđe u izbu i da je tuče sve dok ne umre ili se ne zarekne da ga više nikad neće ni o čemu pitati.

Kad ču tu reč, trgovac dođe pameti i ode da istuče ženu. Ušao je u sobu, pošto je nabrao dudove prutove i sakrio ih u izbu, a onda doveo ženu i rekao joj:

- Hodi ovamo, reći ću ti sve i umreti, ali da nas niko ne vidi!

Ona uđe s njim u izbu, a on zatvori vrata i osu po njoj udarcima, sve dok joj se ne zanesvesti i dok ne povika:

- Kajem se!

Zatim mu pokajnički poljubi ruke i noge i oni iziđoše, a svi okupljeni se obradovali.

Trgovac i žena proživeše srećno sve do smrti.

—رحم الله الرحمن الرحيم—

Kad vezirova kći ču reči svoga oca, reče mu:

- Mora biti ono što sam naumila!

I tada je vezir spremi da je odvede caru Šahrijaru. Šeharzada reče svojoj mlađoj sestri:

- Kad odem caru, obrati ću mu se i zatražiti da pošalju po tebe, a kad dođeš i vidiš da je car udovoljio svojoj želji sa mnom, reci mi ovako: »O, sestro, pričaj mi neku neobičnu priču da bi nam brže prošla noć«, a ja ću ti tad ispričati priču koja će nas spasiti ako Alah dadne.

Tada je njen otac, vezir, odvede caru, a car, ugledavši ga, veoma se obradova pa mu reče:

- Jesi li mi doveo ono što mi treba?

Da, odgovori vezir.

I kad car htjede da uzme Šehrazadu, ona zaplaka.

- Šta ti je ? - upita car. Ona mu odgovori:

- O, care, ja imam mlađu sestru i volela bih da se s njom oprostim.

Car tada posla po Dun'jazu. Ona dođe sestri, zagrli je, sede kraj njene

postelje, a car uradi ono što je naumio sa Šeherezadom. Onda svi zajedno sedoš e da pričaju. Dun'jazada reče Šeherzađi:

- O, sestro, ispričaj nam neku priču, ne bi li nam što pre istekli besani časovi ove noći!

- Drage volje - odgovori Šeherzađa - samo ako mi car to dozvoli.

Pošto je i cara morila nesanica, on se obradova da čuje priču i dopusti joj da pripovijeda.

I Šeherzada je tako pričala caru iz noći u noć čudesne priče, zaustavljajući se na najzanimljivijim mestima i car je, da bi čuo priču do kraja, odgađao njeno pogubljenje do sledećeg jutra. Tako je Šeherzada pričala caru bajke ravno hiljadu i jednu noć. Posle hiljadu i jedne noći, ona je cara umilostivila, zadobila njegovu ljubav i on joj je poklonio život. Šeherzada je postala careva žena, a ceo narod je slavio njenu ljepotu i mudrost. Car je naredio da se zapisu sve Šeherzadine priče i tako sačuvaju od zaborava.

PRIČA O TRGOVCU I DUHU

Q, srećni vladaru, priča se da je nekad živeo jedan veoma bogat trgovac koji je imao mnogo robe i dužnika u raznim zemljama. Jednog dana on uzjaha svog konja i pođe u potragu za dugovima. Pošto je vrućina bila nesnosna, sede pod jedno drvo, zavuče ruku u bisage i izvuče iz njih krišku hleba i urme pa poče jesti. Kad pojede urmu, baci košpicu na zemlju. U tom času pred njega stade ogroman duh s isukanim mačem u rukama i zamahnu njime na trgovca.

- Ustaj - povika - da te ubijem kao što si ti ubio moje dete!

Trgovac ga zapita:

- Kako sam ti ja ubio dete?

Kad si pojeo urmu, bacio si košpicu dole. Košpica je pogodila u grudi mog sina, probola ga, i on je od tog odmah umro.

Tad reče trgovac duhu:

- O, duše, znam da sam postupio protiv vere, ali ja imam veliko bogatstvo, decu i ženu i obaveze prema njima. Pusti me da odem kući i dam svakom ono što mu pripada. Zatim ću se vratiti ovde. Obećavam ti i kunem ti se da ću se vratiti pa radi onda sa mnom što god hoćeš. Alah mi je svedok da govorim istinu.

Duh mu poverava i pusti ga da ode. Trgovac se vrati u svoju zemlju da razdeli imetak. Kad je ispričao ženi i deci šta mu se desilo, svi su uglas zaplakali. On uzme mrtvački pokrov pod mišku, oprosti se sa čitavom porodicom i susedima i pođe i protiv svoje volje, oglašujući se na kuknjavu za njim. Išao je sve dok ne stiže do onog drveta. Tu sede i poče da čeka duha.

Dok je tako sedeo, naiđe neki starac koji je sa sobom na lancu vodio srnu. Starac pozdravi trgovca i upita ga zašto tu sedi kad se tu sastaju duhovi. Trgovac mu ispriča šta mu se dogodilo s onim duhom i zašto se vratio ovde. Starac se silno začudi i reče:

- Tako mi Alaha, ti si čovek čvrste vere, a tvoja priča je veoma neobična. Kad bi se napisala, bila bi pouka svakom ko hoće nešto da nauči.

Starac tad sede pored njega i zakle mu se da ga neće napustiti dok ne vidi šta će se desiti s njim i s duhom. Trgovac je osećao veliki strah i bilo mu je drago što je starac pored njega.

Odjednom se pred njima pojavi još jedan starac koji je sa sobom vodio dva crna psa. On ih pozdravi i upita ih zašto tu sede kad je to mesto gde se sastaju duhovi, a oni mu ispričaju priču od početka do kraja. Samo što im se i drugi starac pridruži, naiđe treći starac vodeći sa sobom šarenu mazgu. On ih pozdravi i upita zašto tu sede. Odjednom se nasred pustinje podiže vihor i zakovitla silnu prašinu i ukaza se onaj isti duh s isukanim mačem. Iz očiju su mu vrcale iskre. On im priđe, zgrabi trgovca i reče mu:

- Diži se da te ubijem kao što si ti ubio moga sina!

Zaplaka trgovac, zaplakaše i zakukaše i ona tri starca skupa s njim. Prvo se pribra starac koji je vodio srnu. On poljubi ruku duhu i reče mu:

- O, duše, kruno kraljeva svih duhova! Ako ti ispričam priču o ovoj srni i ako ti se učini čudesnom, hoćeš li mi pokloniti trećinu života ovog trgovca?

- Dobro, starče, ako mi ispričaš priču i ako mi se ona učini čudesnom, pokloniću ti trećinu njegovog života - reče duh i starac poče da priča:

حرف الله الرحمن الرحيم

O, duše, znaj da je ova srna bila nekada žena od krvi i mesa i da sam se ja oženio njome još dok je bila vrlo mlada i proživeo s njom tridesetak godina. Nije mogla *imati* dece, pa sam uzeo jednu robinju koja mi je rodila sina, lepog i zdravog. Kad je mom sinu bilo petnaest godina, morao sam poći na neki dalek put. Za vreme mog odsustva, moja žena, ova srna, nauči se vradžbinama i čarolijama i pretvori mog sina u tele a moju robinju, njegovu majku, u kravu, i oboje predade pastiru da ih čuva sa ostalom stokom. Kad sam se posle dugog vremena vratio i upitao za sina i njegovu majku, žena mi reče da je robinja umrla, a da mi je sin pobegao, ali da ne zna kuda.

Čitavu godinu dana sam tugovao, srca prepunog jada, uplakanih očiju. Onda dođe praznik žrtava i ja poručih pastiru da mi izabere jednu debelu kravu. On dovede baš onu koju je moja žena, evo ova srna bila začarala. Kako sam zasukao rukave i uzeo nož u ruke, spreman da počnem s klanjem, krava poče tužno mukati i suze roniti. To me rastuži i ja naredih svom pastiru da je odvede i sam zakolje. On je zakla i odra, a na njoj nije bilo ni loja ni mesa, samo kost i koža. Ja se veoma pokajah što smo je zaklali, dadoh je pastiru i rekoh mu:

- Donesi mi jedno debelo tele! On mi dovede ono moje omađijano dete pretvoreno u tele. Kad me tele ugleda, otkide se s uzice, priđe mi i poče da se umiljava, tužno muče i plače. Mene to silno dirnu i rekoh pastiru da mi izabere neku drugu kravu, a tele odvede i dobro čuva. Kad to vide moja žena, ova srna, poče da me nagovara da ipak zakoljem tele jer je debelo. Obećah joj

da ću ga zaklati druge godine, i tek tad ona dopusti da ga pastir odvede.

Sutradan, dok sam sedeo, dođe mi pastir i reče:

- Gospodaru, ako ti kažem radosnu vest, hoćeš li me nagraditi?

- Hoću - rekoh ja.

- O, trgovče, ja imam kćerku koja je naučila vradžbine od jedne starice.

Kada sam juče došao kući s teletom koje si ti vratio, moja kćerka se zagleda u njega, pa onda poče da plače i da se smeje. Ja je upitah zašto plače i smeje se, a ona mi odgovori: *»Ovo tele je sin našeg gospodara. Omađijala ga je maćeha, i njega i njegovu majku. Zbog toga sam se nasmejala, a zaplakala sam zbog njegove majke koju je zaklao njegov otac.«* Mene njene reči jako začudiše. Jedva sam dočekao zoru da dođem tebi i da ti ovo ispričam.

Kad čuh ovo, o duše, pođoh s njim njegovoj kući, pijan od radosti. Priđe mi pastirova kćerka, a ja joj poljubih ruku. Priđe mi i tele i poče da se umiljava. Ja upitah devojkicu da li je istina ono što sam čuo, a ona mi reče:

- Da, gospodaru, ovo je tvoj sin!

Ja joj tad rekoh:

- Ako ga oslobodiš mađije, pokloniću ti svu svoju stoku i imetak.

Ona se nasmeši i reče:

- O, gospodaru, ja ne želim tvoj imetak i stoku. Oslobodiću ti sina mađije pod dva uslova. Prvi je da me venčaš, za njega, a drugi je da omađijam onu koja je njega omađijala, da bih bila sigurna od njene osвете i pakosti.

Kad sam čuo, o, duše, reči pastirove kćerke, rekoh joj:

- Pristajem na sve, a daću ti povrhu toga, tebi i tvome ocu, kao nagradu svoj imetak. Što se tiče moje žene, radi od nje šta ti je drago.

Tad ona uze jedan sud, napuni ga vodom, izgovori neke čarobne reči, pa zatim poškropi tele i reče:

- Ako te je Alah stvorio kao tele, ne menjaj se, ali ako si omađijan, vrati se u svoj prvobitni lik!

Tele se odjednom strese i onda naglo pretvori u čoveka. Ja se pribrahlam i zamolih ga da mi ispriča šta je učinila s njim i njegovom majkom moja žena i on mi tad sve potanko ispriča.

- Sine - rekoh mu - ipak si spašen i bićeš osvećen.

Predadoh zatim svoju ženu pastirovoj kćeri i ona je pretvori u ovu srnu.

- Eto, duše, prolazio sam ovuda i video trgovca kako tu sedi. On mi je ispričao šta mu se desilo i ja ostadoh da vidim šta će dalje biti.

Duh na to reče:

- Tvoja priča je veoma čudna. Poklanjam ti trećinu trgovčevog života.

Tad progovori starac koji je vodio sa sobom dva crna psa:

- O, znaj, svemoćni i hrabri kralju svih duhova, da su ova dva psa moja rođena braća. Kad nam je umro otac, ostalo nam je u nasleđe tri hiljade dukata. Ja obnovili dućan i počeh da trgujem, a moj stariji brat ode u svet i vrati se za godinu dana bez igde ičega. Ja ga tad upitah sta je uradio sa svojim imetkom, a on mi plaćući ispriča da je ostao bez i jedne pare. Ja ga tad odvedoh u hamam, odenih ga u nove haljine, a onda odoh s njim u svoj dućan. Kad sam izračunao prihod od dućana, uvideo sam da se udvostručio za godinu dana. Ja se tome silno obradovah i dadoh polovinu dobiti starijem bratu.

Neko vrijeme smo živeli u miru i slozi. Ali jednog dana moja braća poželeše da putuju i zatražiše da i ja pođem s njima, no ja ne pristadoh i rekoh im.

- Šta ste vi zaradili na putovanju pa da se i ja tome ponadam?

Njihovo navaljivanje je bilo uzaludno i mi smo ostali u našim dućanima, trgujući još čitavu godinu dana. Ali oni su i dalje bili uporni u želji za putovanjem kao i ja u odbijanju, dok ne prođe šest godina i tek tada ja pristadoh na put i rekoh im:

- U redu, pristajem, ali da prvo vidimo koliki nam je imetak.

I mi izbrojasm o i videsmo da imamo šest hiljada zlatnika. Predložih da pola od te sume zakopamo u zemlju, da ne bismo ostali bez ičega kad se vratimo, a da svaki od nas uzme po hiljadu dukata. Oni pristadoše na to i ja učinih kako sam rekao. Onda pripremismo šta je bilo potrebno za put. Iznajmismo jednu lađu i krenusmo. Putovali smo čitav mesec dana dok ne stigismo u neki grad. Tu smo iskricali robu i prodali je tako dobro da smo na svaki zlatnik zaradili još deset. I kad smo već želeli da krenemo dalje, presretne nas na obali mora jedna robinja sva u ritama. Ona mi poljubi ruku i reče:

- Gospodaru, ako ima samilosti u tebi, učini mi dobročinstvo, a ja ću ti to uzvratiti.

Ja joj rekoh:

- Učiniću ti dobročinstvo makar mi ti to i ne uzvratila.

Ona na to reče:

- Uzmi me za ženu i odeni me, i ne plaši se mojih rita. Budi prema meni dobar i za to ćeš biti nagrađen.

Kad sam čuo te njene reči, sažalih se na nju, uzeh je za ženu i povedoh na

lađu. Zavoleo sam je iz sveg srca i nisam se odvajao od nje ni noću ni danju. Radi nje sam zanemario braću i oni počеше da mi zavide na sreći. Polakomiše se na moje bogatstvo i dogovoriše se tada da me ubiju i prisvoje sve što sam imao. Jedne noći se prišunjaše meni i mojoj ženi dok smo spavali i baciše nas u more. Moja žena se odmah pretvori u duha i iznese me na jedno ostrvo i tako me spasi. Kad je svanulo, ona mi reče:

- Ja sam tvoja žena, koja te je spasila od smrti. Znaj da sam dobar i svemoćan duh. Kad sam te videla, odmah sam te zavolela iz sveg srca. Prišla sam ti kao siromašna devojka, a ti si me prihvatio i uzeo za ženu. Zato sam ti sad spasla život, ali tvoju braću moram da ubijem. Kad sam čuo te njene reči, ja se jako začudih i zahvalih joj se što me spasla, ali je zamolih da ne ubija moju braću i ispričah joj sve što sam sa njima doživeo od početka do kraja. Ona se na to još više rasrdi i htede odmah da ode, da im potopi lađu i uništi ih. Ja sam je zaklinjao da to ne uradi. Kazah joj jednu poslovicu koja veli: *»Onaj ko čini zlo, dovoljno je kažnjen svojim delom«*. Kakvi su da su, to su moja braća.

Ali, ona reče da ih mora ubiti, iako sam je ja i dalje molio da to ne čini.

Ona me onda ponese visoko u vazduh i spusti na vrh moje kuće. Ja siđoh i otkopah dukate koje sam bio zakopao. Pošto sam se u gradu pozdravio sa svojim prijateljima, kupio sam robu i ponovo otvorio dućan. Uveče se vratih kući i nađoh ova dva psa privezana za kuću. Čim me ugledaše, počеше da cvile i da se umiljavaju. Meni je sve ovo bilo nerazumljivo, ali se odnekud stvori moja žena i reče mi:

- Ovo su tvoja braća, gospodar. Ja sam ih pretvorila u pse, a oslobodiću ih tek kad prođe deset godina.

Sada je upravo prošlo deset godina kako se to desilo, pa sam pošao svojoj ženi da ih oslobodi. Prolazeći ovuda zatekao sam trgovca i starca sa srnom i pošto sam saznao šta se dogodilo, odlučio sam da ostanem dok ne vidim šta će gospodar duhova s trgovcem učiniti. I eto, to je moja priča.

Duh reče:

- Zaista je tvoja priča neobična i zato ti poklanjam trećinu života ovog trgovca.

Tada ustade i treći starac s mazgom i reče:

- O, duše, ja ću ti ispričati priču čudesniju od ove dve koje si čuo, a ti mi pokloni ostatak života ovog trgovca.

Duh pristade i starac poče priču:

— **مرالله الرحمن الرحيم** —

O, vladaru svih duhova, ova mazga je bila moja žena. Jednog dana pošao sam na put na kome sam proveo čitavu godinu dana. Jedne noći kad sam stigao s puta kući, zatekao sam svoju ženu u društvu s nekim vešticama kako izvode čarolije. Čim me ugleda, žena mi pođe u susret s loncem punim vode. Nešto promrmlja nad loncem, poškropi me i reče:

- Izađi iz ovog lika i pretvori se u psa.

Ja se odmah pretvorili u psa, a ona me istera iz kuće. Izleteo sam na vrata i trčao sve dok nisam stigao do jedne kasapnice. Sakrio sam se pod tezgu i počeo da glođem kosti. Gazda me nađe, uze me i povede svojoj kući. Kad me vide njegova kćerka, pokri lice rukama i reče:

- Zašto nam dovodiš nepoznatog čoveka u kuću?

Otac se začudi njenim rečima i reče:

- Pobogu, kćeri, gde je tu čovek?

Ona tad uze jedan sud s vodom, izgovori neke reči nad njim, poškropi me i reče:

- Iziđi iz ovog lika i postani ono što si uvek bio.

Ja se pretvorili u svoj prvobitni lik, poljubih devojk u ruku i rekoh joj:

- Želim da baciš magije na moju ženu, kao što ih je ona na mene bacila.

Devojka mi dade malo one vode i reče:

- Kad ti žena zaspi, poškropi je ovom vodom i nazovi je kojim hoćeš imenom, ona će poprimiti lik koji ti budeš želeo.

Ja odoh ženi i zatekoh je kako spava, poškropih je vodom i rekoh:

- Iziđi iz ovog lika i postani mazga.

Ona se istog časa pretvori u mazgu, a to je ova mazga koju vidiš pred sobom, o, kruno svih duhova.

Zatim se starac okrenu mazgi i upita je da li je sve to istina, a ona klimanjem glave to potvrdi. Ova priča raspoloži duha i on pokloni starcu preostalu trećinu trgovčevog života.

Trgovac onda svima zahvali na dobroti, a oni mu čestitaše na spasenju, oprostiše se i svaki pođe svojim putem.

PRIČA O RIBARU I DUHU

Čula sam, o srećni care, da je nekada živio jedan stari ribar koji je imao ženu i troje dece. Bio je siromašan, i imao običaj da svakog dana baca mrežu po četiri puta u more. Tako jednog dana u podne, na nekoj obali mora, ribar zagazi u vodu i baci svoju mrežu. Sačekao je da mreža potone i odstoji u vodi, pa onda počne da je skuplja. Odjednom oseti da je mreža veoma teška. Kako nije imao snage da je izvuče, izađe na obalu, zaveza kraj mreže za jedan kolac, a zatim se svuče i zaroni u more. Kad je najzad izvukao mrežu, nađe u njoj uginulog magarca.

On se veoma rastuži, izbaci magarca iz mreže, zatim razmrsi mrežu, dobro je ocedi pa opet zagazi u more i baci je po drugi put. Sačeka da mreža potone, pa je onda povuče.

Ovaj put mu se učini još težom nego prvi put. Pomisli da je to zbog ribe, zaveza jedan kraj mreže za obalu i zaroni da je izvuče. Mučio se dugo dok je nije izvukao, a kad je izvukao, našao je u njoj veliki zemljani ćup, pun peska i mulja. Zaplakao je ribar od jada, ali je opet iscedio mrežu, očistio je i bacio po treći put. Pričekao je isto kao i prvi put, a kad je izvukao, mreža je bila puna polomljenog crepa, stakla i drugih otpadaka.

Ribar podiže glavu prema nebu i reče:

- Tako mi Alaha, ja ne bacam svoju mrežu više od četiri puta, a ova tri puta su bila uzaludna.

On pokuša još jednom i baci mrežu u more, sečeka da se smiri pa onda potegnu. Ni ovaj put nije mogao da izvuče, jer se mreža bila zaplela na dnu. On opet skide odelo, zaroni u more, i dugo se mučio da mrežu oslobodi. Najzad je izvuče, otvori i nađe u njoj jedan bakreni ćup, zapečaćen olovom, u kom je bio utisnut Solomonov pečat. Ribar se tome veoma obradova i pomisli.

- Prodaću ovaj ćup na pazaru nekom kujundžiji za deset zlatnika!

Zatim prodrma ćup i učini mu se težak pa reče:

- Moram ga otvoriti i videti šta je u njemu pa ću ga onda prodati.

Iz torbe izvadi nož, probuši olovo, izvrnu ćup, izbuši poklopac, zatim protrese ćup, ali iz njega ne ispade ništa već pokulja dim koji počne da se širi

po nebu i zemlji. Ribar se nađe u velikom čudu. Kad je sav dim izašao iz ćupa, počeo je da se skuplja i zgušnjava dok se ne pretvori u ogromnog duha. Glava mu je bila u oblacima, noge u prašini.

Kad ribar ugleda ovog duha, zadrhta celim telom, zubi mu zacvokotaše i zamračí mu se pred očima. Duh mu prozbori:

- O, proroče Solomone, nemoj me ubiti, ja ti se više nikad neću protiviti i oglušiti o tvoja naređenja!

Ribar mu na to reče:

- O, duše, zašto pominješ proroka Solomona kad je on umro pre hiljadu osamsto godina, a mi živimo u drugom vremenu. Kakva je tvoja povijest, šta ti se desilo i kako si dospao u ovaj ćup?

Kad ču ribareve reči, duh uzviknu:

- Raduj se, o, ribare!

- A čemu da se radujem? - upita ribar, a duh mu odgovori:

- Tome što ću te usmrtiti sad odmah najgorom smrću.

Ribar će na to:

- Ti za ovakvu vest, o gospodaru svih duhova, zaslužuješ kaznu. Zašto ti je potrebna moja smrt kad sam te oslobodio iz ćupa, izbavio sa dna mora i izneo na obalu?

A duh mu odgovori:

- Izaberi kojom smrću želiš da umreš!

Ribar mu odgovori:

- Šta sam skrivio i zar time da me nagrađuješ?

- Poslušaj moju priču, ribare - reče duh.

- Pričaj, samo ukratko, jer mi je duša već sišla u pete!

—والله الرحمن الرد—

I duh poče:

- Znaj da sam ja jedan od duhova otpadnika koji se nisu pokorili Solomonu, sinu Davidovu. Ja sam Sahr. Solomon je poslao svoga vezira Asafa, sina Baruhova, i on me silom poveo, ponižavajući me, i doveo pred Solomona. Kad me ovaj ugledao, ponudio mi je da primim veru i da potpadnem pod njegovu vlast. Pošto sam ja to odbio, on naredi da donesu ćup i zatvori me u njega, udari olovni pečat i utisnu na njemu najveće od svih imena. Odnese me i baciše u more. Tamo provedoh stotinu godina i zarekoh se: svakog ko me spasi, obogatiću za sva vremena. I prođe stotinu godina i niko me ne izbavi. Prođe i druga stotina godina, a ja rekoh: svakome ko me oslobodi, otkriću sva blaga na zemlji. Ali me niko ne oslobodi. I

prođoše još četiri stotine godina i ja rekoh: svakome ko me oslobodi, ispuniću tri želje. Pošto me ni tad niko ne oslobodi, ja se žestoko razgnevih i pomislih: svakog ko me oslobodi, istog časa ću ubiti, a daću mu da izabere način na koji će umreti. i eto, ti si me oslobodio i ja ti nudim da izabereš kako ćeš umreti.

Kad ću ove riječi, ribar povika:

- O čuda božijeg! I ja baš sad nađoh da te spašavam! Nemoj me ubiti, pa će i tebe Alah spasiti! Ne uništavaj me, da i tebe Alah ne bi uništio!

Ali duh reče:

- Ti moraš umreti! Izaberi samo kakvom smrću.

Kad je ribar uvideo da je duh neumoljiv, on mu se obrati:

- Imaj milosti prema meni jer ja sam te oslobodio!

- Pa ja ću te ubiti baš zato što si me oslobodio! - odgovori mu duh.

- O, vladaru svih duhova, zar sam ti učinio dobro da bi mi vratio zlim.

Ne laže poslovice kad kaže:

Učinismo im dobro, uzvратиše zlim tako mi života, to dela su bestidnih učiniš li dobro nedostojnom nekom, uzvратиće ti kao da hijenu primiš pod krov!

Kad ću ove reči, duh mu reče:

- Ne odugovlači, svakako moraš umreti!

Ribar pomisli: »Ovo je duh, a ja sam čovek. Alah mi je dao savršen razum. Smisliću kako da ga ubijem lukavstvom i umom, dok on to radi svojom podluklošću i nevaljalstvom.« Pa se onda obrati duhu:

- Moram li zbilja umreti?

- Moraš - odgovori duh, a ribar mu tad reče:

- Tako ti najvećeg imena urezanog u Solomonov pečat, odgovori mi iskreno na ovo što ću te upitati.

- Dobro - reče duh, i zadrhta pri pomenu najvišeg imena. - Pitaj, ali samo kratko!

Ribar reče:

- Kako si ti mogao stati u ovaj ćup? Tu ti ne mogu stati ni ruke ni noge, a kamoli ti čitav!

- Zar mi ne vjeruješ da sam bio u njemu? - upita duh.

- Neću poverovati sve dok te ne vidim vlastitim očima u njemu - odgovori ribar.

Duh se strese, pretvori se u dim koji se diže uvis, pa se zatim skupi i polako počeo ulaziti u ćup dok sav ne uđe u njega. Tad ribar naglo i hitro uze olovni poklopac sa pečatom i njime zatvori otvor na ćupu pa do viknu duhu:

- Izaberi smrt kojom ćeš umrijeti! Baciću te u more, sagradiću ovde kuću i upozoravaću svakog ko ovuda prođe da ne lovi ribu jer je tu duh koji će svakog ko ga izbavi ubiti! Jedino će mu dati da izabere način na koji će umreti.

Kad je čuo te riječi, duh je pokušao da izađe, ali nije mogao, jer je bio zatvoren Solomonovim pečatom. On shvati da ga je ribar nadmudrio.

Ribar ponese ćup prema moru, a duh povika:

- Ne, nemoj me bacati!

- Hoću - odgovori ribar.

- Ne, nemoj!

- Hoću, hoću - odgovarao je ribar.

Duh tada poče mekšim glasom:

- Šta hoćeš da učiniš sa mnom, o ribaru!

- Da te bacim u more. Kad si već u njemu proveo hiljadu osamsto godina, učiniću da u njemu ostaneš doveka. Nisam li ti govorio: poštedi me pa ćeš i ti biti pošteđen, ne ubijaj me jer će i tebe Alah ubiti. Ali ti me nisi uslišio i Alah te baci meni u ruke i ja te prevarih.

- Otvori mi pa ću te obasuti najvećim dobročinstvima - reče duh.

Ali ribar povika:

- Lažeš, prokletniče, ja i ti smo kao onaj vezir cara Junana i mudrac Rujan.

- A ko je taj vezir cara Junana i mudrac Rujan i kakva je priča o njima? - upita duh.

مرالله الرحمن الرحمد

PRIČA O CARU JUNANU I MUDRACU RUJANU

Znaj, duše, da je u stara vremena i minule vekove u jednom persijskom gradu, u zemlji Bizant živeo car po imenu Junan. Imao je veliko bogatstvo i vojsku i bio okružen jakom stražom. Ali je bolovao od neke teške kožne bolesti. Lečili su ga mnogi lečnici i mudraci, ali mu nisu pomogli. Car je pio lekove i čajeve, mazao se raznim mastima, ali je sve bilo uzalud. Jednog dana dođe u grad cara Junana veliki mudrac po imenu Rujan. On je poznavao mnoge grčke, persijske, bizantijske, arapske i sirijske knjige, poznavao medicinu, astronomiju, njihove zakone, dobrobiti i štete, a poznavao je i bilje i trave, korisne i štetne, sveže i osušene, znao je filozofiju i savladao sve druge znanosti. Kad je stigao u grad i proboravio u njemu nekoliko dana, mudrac

ču za cara i njegovu bolest koju nisu mogli izlečiti nikakvi učenjaci i lečnici. On provede tada čitavu noć radeći, a kad je svanulo jutro i zasjalo svetlošću i bljeskom, obuče svoje najlepše odelo i ode do cara Junana. Poljubivši zemlju pred njim, požele mu slavu i sreću biranim rečima, objasni mu ko je i šta je i reče:

- O, care, saznao sam o bolesti koja ti je napala telo i da mnogi lečnici ne znaju kako da te izleče. Ali ja ću te izlečiti bez lekova i melema.

Kad car ovo ču, začudi se i reče:

- A kako ćeš to učiniti bez lekova i melema? Tako mi Alaha, ako me izlečiš, načiniću bogatim i tebe i tvoju decu, obasuću te dobročinstvima i sve što zaželiš biće tvoje i bićeš moj ljubimac i pratilac.

Zatim car Junan dade mudracu počasno odelo, ukaza mu milost i zapita:

- Izlečićeš me, znači, bez lekova i melema?

- Da, odgovori mudrac.

Car se čudom začudi i reče:

- O, mudrač, reci mi u koje vreme i kojeg dana ćeš učiniti to što kažeš.

- Sutra - odgovori mudrac.

Zatim ode u grad, iznajmi kuću, smesti u nju svoje knjige, lekove i lekovite trave. Onda izvadi sve svoje lekarije, načini od njih jednu vrstu šuplje palice i jednu loptu. Kad sve to obavi, ode sledećeg dana caru i kad dođe, poljubi zemlju pred njim, pa mu reče da odjaše do mejdana i da se igra onom loptom i palicom. Uz cara su bili emiri, dvorjani i veziri i svi velikaši carstva. Samo što je stigao do mejdana, caru priđe mudrac Rujan, pruži mu palicu i reče:

- Uzmi ovu palicu, trči po mejdanu i teraj njome ovu loptu, udaraj je iz sve snage, dok ti se ne oznoje ruke i telo i lek iz palice ne pređe iz ruke u telo i ne razlije se po njemu. Tad se vrati u svoj dvorac, otiđi u hamam da se okupaš pa leži da spavaš. Tako ćeš ozdraviti.

Tada car Junan uze u ruke palicu od mudraca, uzjaha konja, baci loptu i pojuri za njom da je stigne i snažno izudara. Nije prestao da udara po lopti dok se nije sav preznojao i dok lek nije izašao iz palice.

Mudrac Rujan vide da mu se lek razlio po telu i reče mu da se vrati u dvorac i da istog časa ode u očišćen hamam. Sluge požuriše, robovi se sjatiše oko cara, pripremi se za njega novo sveže rublje, car uđe u hamam, dobro se okupa, obuče, a zatim krenu prema dvorcu da legne i spava. Primetio je da mu je telo postalo čisto poput belog srebra. Car se tome silno obradova i sav srećan se isprsi. Kad je svanulo, car dođe na divan, sede na svoj presto, a

dvorjani i velikaši carstva okružiše ga. Dođe i mudrac Rujan, car se diže pred njim, posadi ga pored sebe, postaviše se raskošni stolovi puni jela i pića i tako provedoše svi u jelu i razgovoru čitav dan. Kad pade noć, car dade mudracu hiljadu dukata, pored svečanog odela i darova, i još mu dade da uzjaše i njegovog konja.

I Rujan ode svojoj kući, a car Junan se neprestano čudio njegovom umeću govoreći:

- Ovaj mi je izlečio tijelo a da me nije namazao nikakvim melemom. Alaha mi, to je prava mudrost, i ja treba da iskažem ovom čoveku poštovanje i milost i da ga načinim svojim sagovornikom i drugom za sva vremena.

Car Junan proveđe tu noć radostan i srećan zbog zdravlja svog tela, a kad svanu, sede na presto i njegovi dostojanstvenici se pokloniše pred njim, a emiri i veziri sedoše desno i levo od njega. Car zatraži da mu dovedu mudraca Rujana, a kad ovaj dođe, poljubi zemlju pred carem. Car ustade i posadi ga pored sebe. Opet je bila gozba, opet mu je car predao darove i odela i pričao s njim sve dok nije pala noć. A onda je naredio da mu daju još pet počasnih odela i hiljadu dukata. Tad mudrac ode opet kući, zahvalivši se.

Sledećeg dana car uđe u divan, okružen dvorjanima, vezirima i emirima.

Car je imao jednoga vezira, odvratnog izgleda, poročna i zavidljivca. Kad vezir vide da se car zbližio sa mudracem Rujanom i da mu je odao onolike počasti, pozavide mu, ali prikri svoju zlobu. A tačno je što kažu:

»Zlo tinja u srcu, snaga mu se vidi, a slabost mu je skrivena«.

Ovaj vezir dođe caru Junanu, poljubi zemlju pred njim i reče:

- O, care ovog veka i vremena, ti si onaj u čijoj sam milosti odrastao. Imam za tebe jedan veliki savet. Ako ga sakrijem od tebe, biću nitkov, a ako narediš da ti ga kažem, ja ću ti ga reći.

Cara uzbudiše vezirove reči.

- Kakav savet imaš da mi daš - upita car. Vezir odgovori:

- Čestiti care, stari su kazali: *Onome ko ne misli naposledice, sudbina nije prijatelj*. A ja sam video da car ne postupa kako treba obasipajući počastima onoga ko želi da mu uništi carstvo. Car je milostiv prema njemu, iskazao mu je najveće počasti, isuviše se približio njemu, pa se ja bojim za cara.

Car probledi i upita ga o kome govori, a vezir mu reče:

- O, care, ako spavaš, probudi se, ja mislim na mudraca Rujana.

- Ali on je moj prijatelj - odgovori car. - On mi je draži od svih ljudi jer me je izlečio od bolesti od koje me niko nije mogao izlečiti. Takvog kao što je on nema nigde u ovom svetu i vremenu, ni na Istoku ni na Zapadu, i kako ti

možeš o njemu tako govoriti? Od danas, ja ću mu davati nagradu i platu, a mesečno sam mu odredio hiljadu dukata. Čak i da svoje carstvo podelim s njim, bilo bi malo. Tebe je obuzela zavist na mudraca i želiš da ga ubijem i da se kajem kao što se kajao Sindibad kad je ubio svog sokola.

- A kako je to bilo ? - upita vezir. I car počeo:

—رحم الله الرحمن الرد—

PRIČA O CARU SINDIBADU

- Priča se da je nekad živio car careva Persijanaca, koji je mnogo voleo veselje, lov i hajku. Imao je sokola od kog se nije odvajao ni noću ni danju, a kad je išao u lov, nosio bi ga sa sobom. Car je za sokola napravio zlatnu zdelicu koju je nosio sebi o vratu i iz koje ga je hranio. Dok je jednom car tako sedeo, priđe mu glavni sokolar i reče:

- O, care, došlo je vreme da se ide u lov.

Car naredi da se krene u lov. Uze svog sokola na ruku i išli su sve dok ne stigoše u jednu dolinu. Tamo postaviše mreže za lov i odjednom jedna srna upade u tu mrežu. Car povika:

- Ubiću svakog onog kome srna umakne.

Lovci zategnuše mrežu oko srne, a srna priđe caru i kleknu na zadnje noge, a prednje noge stavi na grudi. Izgledalo je kao da hoće da poljubi zemlju pred carem. Car se nagnu prema srni, a srna preskoči preko njegove glave i pobeže. Car se okrenu prema pratnji i ugleda kako se oni nešto došaptavaju, pa se obrati svom veziru:

- Reci mi šta to oni govore:

Vezir mu odgovori:

- Kažu da si rekao da će biti ubijen svaki onaj kome srna umakne.

Tada car reče:

- Kunem se da ću je goniti sve dok je ne ulovim.

I car pođe tragom srne, dugo je prateći, a kad ju je sustigao, pusti svog sokola, koji je počeo udarati krilima po očima dok je nije oslepeo i onesvestio. Car zamahnu štapom i počeo udarati po srni dok je ne dotuče. Zatim sjaha, zakla srnu i obesi je o sedlo. Bila je velika žega, a nigde nije bilo vode. Car ožedni, kao i njegov konj. On se osvrnu oko sebe i ugleda jedno drvo iz koga je tekla neka tečnost, gusta poput ulja. Car rukama, na kojima su bile kožne rukavice, uze sokolovu zdelu i napuni je tom tečnošću. Zatim je stavi pred sebe, ali soko udari krilom i prevrnu zdelu. Car po drugi put uze zdelu,

misleći da je soko žedan, i stavi je pred njega, ali soko opet udari krilom i prevrnu sud. Car se naljuti na sokola, po treći put napuni zdelu i stavi je pred konja, ali je soko ponovo obori krilom. Tad car povika:

- Ubio te Alah, prokleta ptico, ostavila si i mene i sebe i moga konja bez pića, - pa udari sokola mačem, odseče mu krila, a soko tad diže glavu da bi upozorio cara šta je na drvetu. Car podiže pogled i vide na vrh drveta zmiju otrovnicu čiji je otrov bila, u stvari, ova tečnost. Car se pokaja što je odsekao krila sokolu, diže se, uzjaha svog konja i pođe skupa sa svojim plenom natrag do dvora. Predade srnu kuvaru i reče mu:

- Uzmi je i pripremi za jelo.

Zatim sede na presto sa sokolom na ruci, ali soko odjednom kriknu i izdahnu. Car zakuka od tuge i žalosti što je ubio svog sokola, koji ga je spasao smrti.

—الله الرحمن الرحيم—

- Eto šta se desilo sa carem Sindibadom.

Kad je vezir čuo riječi cara Junana reče:

- O, moćni care, nikakvo zlo mi nije naneo mudrac da bih mu se svetio. Ja te, care, samo želim i želim ti zdravlje, inače ćeš stradati kao što je stradao vezir koji je pleo zamku sinu nekog cara.

- A kako je to bilo ? - upita car.

—الله الرحمن الرحيم—

PRIČA O VEZIRU

Bio jedan car i imao sina koji je uživao u lovu. Jednog dana car naredi svom veziru da bude sa njegovim sinom ma kuda ovaj pošao. I krenu tako jednom mladić a s njim i vezir njegovog oca. Idući zajedno ugledaše neku veliku zver i vezir reče careviću:

- Evo ti prilike, uhvati ovu zver.

Carević polete za njom, ali se zver izgubi iz njegovog vida i nestade u pustinji. Carević je zalutao. Nije znao kud ide, kad odjednom ugleda neku devojkicu na putu kako plače.

- Ko si ti? - upita je on, a ona reče:

- Ja sam kći cara careva Indije. Bila sam išetala s pratnjom, ali me san savladao, pa sam pala s konja, ni sama ne znam kako. Izgubila sam svoje i zalutala.

Kad carević ču reči devojčine, sažali se na nju, stavi je iza sebe na konja i krenuše. Kad su prolazili pored nekih zidina, reče mu djevojka:

- Morala bih da siđem, nužda mi je.

On je spusti kraj zidina, a ona se zadrža nešto duže tamo, a carević uđe neprimetno za njom. On ugleda djevojku pretvorenu u vešticu kako govori svojoj deci:

- O, deco, dovela sam danas jednog ugojenog mladića.

Djeca odgovoriše:

- Majko, dovedi ga da napunimo svoje trbuhe!

Kad to carević ču, shvati da će poginuti i noge mu se odsekoše od straha. On se vrati, a veštica izađe i vide ga zaplašenog kako dršće, pa mu reče:

- Čega si se uplašio?

- Imam neprijatelja i bojim ga se - odgovori carević. Veštica mu tad reče:

- Rekao si mi da si carev sin.

- Da - potvrdi on.

- Zašto onda ne daš svom neprijatelju nešto od svog blaga da bi ga udobrovoljio.

- On ne želi blago, nego dušu i ja ga se zato bojim - odgovori carević.

- Ako se bojiš, kao što kažeš, pozovi Alaha u pomoć i on će te izbaviti od mržnje neprijatelja i od zla od kojeg strepiš - reče mu veštica.

Carević podiže glavu prema nebu i uzviknu:

- Ti koji uslišavaš molbe onih koji su u nevolji i koji otklanjaš zlo, odbrani me od neprijatelja i spasi me! Ti možeš sve što hoćeš!

Kad je čula njegovu molitvu, veštica se udalji od njega, a carević ode svom ocu i ispriča mu šta je uradio vezir.

I car ubi vezira.

—والله الرحمن الرد—

- I ako ti, o, care, poveruješ ovom mudracu, on će te ubiti najgorom smrću. Ti si ga obasuo dobročinstvom i sprijateljio se s njim, a on nastoji da te uništi. Zar ne vidiš da te je izlečio nečim što ti je dao u ruke i ne možeš biti siguran da te neće isto tako uništiti nečim što će ti dati u ruke.

- Pravo zboriš - reče mu car Junan - biće onako kao što kažeš, o, čestiti veziru. Stvarno je ovaj mudrac došao kao uhoda i želi da me uništi. Jer ako me izlečio nečim što mi je samo dao u ruke, on me može i ubiti nečim što ću samo pomirisati.

Zatim upita car Junan vezira:

- O, vezire, šta da radim s njim?

A vezir mu odgovori:

- Pošalji odmah po njega i naredi mu da dode, a kad dođe, odseci mu glavu. Spasićeš se zla i biti miran. Prevari ga pre nego što on prevari tebe.

- Pravo zboriš, o vezire - reče car Junan i posla po mudraca. Ovaj dođe sav radostan, ne znajući šta mu smeru *milostivi* car.

- Znaš li zašto sam te pozvao! - upita car.

- Tajne ne zna niko osim uzvišenog Alaha - odgovori mudrac, a car mu reče:

- Pozvao sam te da te ubijem.

Mudrac Rujan se veoma začudi tim rečima i reče:

- O, care, zašto da me ubiješ, šta sam ti zgrešio?

- Rekli su mi - reče car - da si uhoda i da si došao da me ubiješ i zato ću ja ubiti tebe pre nego što ti ubiješ mene.

Tad car pozva krvnika i reče mu:

- Odrubi glavu ovom varalici i oslobodi me zla.

A mudrac povika:

- Poštedi me i Alah će tebe poštediti, ne ubijaj me jer će i tebe Alah ubiti.

Car Junan reče mudracu Rujanu:

- Neću biti siguran sve dok te ne ubijem jer ti si me izlečio nečim što si mi samo dao u ruke i nisam siguran da me nećeš ubiti nečim što ću samo pomirisati.

Mudrac mu odgovori:

- O, care, zar je to nagrada za moje dobro?

Car mu reče:

- Ja te moram ubiti!

Kad se mudrac uveri u to da car ozbiljno smeru da ga pogubi, zaplaka i pokaja se što je učinio dobro onom ko to nije zaslužio.

Tad krvnik stade pred njega, zaveza mu oči, isuka mač i reče:

- Dozvoli!

A mudrac je plakao govoreći caru Junanu:

- Poštedi me, jer će i tebe Alah poštediti! Ne ubijaj me, jer će te Alah ubiti! Zar je to nagrada za ono što sam ti učinio? Uzvraćaš mi onako kao što je to učinio krokodil.

- A šta je bilo s krokodilom? - upita car.

A mudrac mu reče:

- Ne mogu ti to ispričati u ovakvom stanju, nego, tako ti Alaha, poštedi me i Alah će tebe poštediti!

Mudrac gorko zaplaka, a neki koji su sedeli blizu cara, digoše se i rekoše:

- O, care, pokloni nam život ovog mudraca, jer nismo videli da ti je hteo učiniti zlo! Videli smo samo da te je izlečio od bolesti od koje te nisu mogli izlečiti svi lečnici i mudraci.

Car im se obrati:

- Zar vi ne znate zašto hoću da ubijem ovog mudraca? Ako ga poštedim, on će mene ubiti. On me je izlečio nečim što mi je samo dao u ruke, a on me može ubiti isto tako nečim što će mi dati samo da pomirišem. Ja se bojim da me on ne ubije jer je možda plaćeni uhoda.

- Poštedi me i Alah će tebe poštedeti, ne ubijaj me jer će i Alah tebe ubiti - ponovo viknu mudrac.

Ali kad je najzad bio potpuno siguran da car ne odustaje od svoje namjere, mudrac mu reče:

- O, care, ako zaista moram umreti, odgodi to da bih mogao otići svojoj kući i ostaviti svojoj porodici i susedima u amanet da me sahrane. Očistiću od svega svoju dušu i podeliću svoje medicinske knjige. Imam jednu posebnu knjigu koju ću pokloniti tebi na dar, a ti je čuvaj u svojoj riznici.

- Kakva je to knjiga? - upita car mudraca.

- U njoj je nešto neprocenjivo, a najmanja tajna je to što ćeš, kad mi odrubiš glavu, otvoriti knjigu, izbrojati tri reda na trećoj strani levo od tebe, a moja glava će tada početi da razgovara s tobom i odgovoriće ti na sve što je budeš pitao.

Car se silno začudi, strese se od uzbuđenja, pa upita:

- Zar će zaista glava koju ti odsečem, o, mudrace, moći razgovarati?

- Da, care - odgovori mudrac. A car uzviknu:

- O, kakvo je to čudo!

Zatim car posla mudraca pod stražom kući. Mudrac dođe kući i završi svoje poslove istog dana, a sledećeg dana dođe car na divan i dođoše svi emiri, dvorjani, veziri, namesnici i velikaši carstva, tako da divan postade kao vrt pun cveća. Uto stiže i mudrac, stade pred cara, držeći u ruci jednu staru knjigu i lončić sa praškom. On sede i reče:

- Donesite mi jednu zdelu!

Kad mu donesoše zdelu, on usu u nju prašak, promeša ga i reče:

- O, care, uzmi ovu knjigu i ne otvaraj je sve dok mi ne odsečeš glavu, a kad to učiniš, stavi je na zdelu i naredi da se ovim praškom pospe moja glava. A kad i to učiniš, krv će prestati da teče iz glave. Tek tada otvori knjigu.

Kad sve bi gotovo, car otvori knjigu i vide da su se listovi zalepili, pa pokvasi prst pljuvačkom i otvori prvi list, drugi i treći, ali listovi su se jedva odvajali. Car prevrnu i šesti list, pogleda sve te listove, ali ne vide da išta piše pa reče:

- O, mudrač, u njoj nema ništa napisano!

A glava mu odgovori:

- Listaj dalje!

Car prevrnu još listova i ne prođe mnogo vremena kad se razli otrov po njegovom telu, jer je knjiga bila otrovana. Car tada zadrhta i povika:

- Otrovan sam, - a glava mudraca izgovori ove stihove:

*Zemljom svojom vladali su okrutno
al' ubrzo vlast njihova pade
da časni bijahu i sudbina bi im časna bila
bolom i bedom ne bi im uzvratila
jezik sudbine im sad proriče:
jedan za drugog budite, na vreme ne hulite!*

U tom trenutku car pade mrtav.

— ٱللله الرحمن الرد —

- Znaj, o, duše, da je car Junan poštedeo mudraca Rujana, i njega bi Alah poštedeo, ali on to nije učinio, nego je tražio njegovu smrt, pa je i Alah njega ubio. Da si ti, o, duše, mene poštedeo, i Alah bi tebe poštedeo. Ali ti si tražio samo moju smrt, pa ću i ja tebe ubiti i baciti u more zatvorenog u ovaj ćup. Duh povika:

- Tako ti Alaha, ribare, ne čini to! Poštedi me i ne kažnjavaj me zbog mog postupka jer ako sam ja bio zločinac, ti budi dobrotvor. Postoji poslovice koja kaže: »O, ti, koji uzvraćaš zlo dobrim, znaj, zlotvor je dovoljno kažnjen svojim zlodelom.« Ne čini ono što je učinila Urnama s Atikom.

- A šta je bilo s njima ? - upita ribar. Duh reče:

- Nije vreme za priču dok sam u zatvora. Ako me pustiš, ispričaću ti.

Ribar mu reče:

- Ja ću te svakako baciti u more i niko te otud neće moći izbaviti. Ja sam te molio i preklinjao, a ti si hteo samo moju smrt iako ti ništa nisam bio skrivio ni naneo zlo. Učinio sam ti samo dobro jer sam te izbavio iz ove tamnice, a kad si ti već tako postupio, bilo mi je jasno da si zao i zato ću te baciti u more, a svakome ko htedne da te izbavi, ja ću ispričati kakav si i opomenuti ga da to ne čini. I ti ćeš ostati u ovom moru za sva vremena.

Duh mu tad reče:

- Pusti me, jer pruža ti se prilika da budeš velikodušan, a ja ti obećavam da neću nikad loše postupiti prema tebi, da ću ti biti pokoran u svemu i da ću te učiniti bogatim.

Tad ribar zatraži obećanje od duha da mu neće nikakvo zlo učiniti ako ga pusti i da će činiti samo dobro, a kad ga duh uveri u to, zaklevši se alahovim imenom, ribar mu otvori ćup. Dim pokulja uvis, dok sav ne izađe i ne pretvori se opet u duha. Duh gurnu nogom ćup, baci ga u more, a kad to vide ribar, uplaši se i uzviknu:

- To je loš znak!

Zatim se malo ohrabri i reče:

- O, duše, uzvišeni Alah je rekao: *»Izvršavajte obećanje, o tome ćete polagati računa«*. Ti si mi dao reč i zakleo se da me nećeš prevariti, pa zato ni Alah tebe neće prevariti, jer je on spor, ali dostižan. A ja ti rekoh ono isto što i mudrac Rujan caru Junanu: *»Poštedi me, pa će i Alah tebe poštediti«*.

Duh se nasmeja, stade pred ribara i reče:

- Pođi sa mnom, ribare!

I ribar pođe za duhom, ne verujući u spasenje sve dok ne iziđe iz grada i ne popeše se na jedan breg, a zatim se spustiše u neku uvalu u kojoj se nalazilo jezero. Duh siđe u jezero i naredi ribaru da baci mrežu i da lovi. Tu je bilo ribe raznih boja: bele, crvene, plave i žute. Ribar se tome veoma začudi, ali baci mrežu, izvuče je i nađe u njoj četiri ribe u sve četiri boje. On se tome obradova, a duh mu reče:

- Oduzi ih caru i pokloni mu ih, a on će te nagraditi i postaćeš bogat. Tako ti Alaha, primi moje izvinjenje. Ja sada ne znam drugog načina da ti se zahvalim, jer sam bio u moru punih hiljadu osamsto godina i tek sad ugledah svet oko sebe. A ti lovi ovde ribe samo jednom dnevno.

Zatim se oprostio od ribara, udari nogom o zemlju i zemlja se otvori i proguta ga.

حر الله الرحمن الرد

Ribar pođe u grad, čudeći se svemu što mu se desilo. Onda uze ribe i odnese ih carevom dvoru, pokloni ih caru, a car se začudi ribama jer u svom životu nije bio video ribe poput ovih. Car reče:

- Dajte ove ribe kuvarici!

Tu kuvaricu mu je bio poklonio kralj Vizantinaca i on još nije znao kako ona kuva. Vezir joj naredi da isprži ribe ovim rečima:

- Djevojko, car ti poručuje da pokažeš svoju veštinu u kuvanju i da pripremiš ove ribe koje je danas dobio na poklon.

Posle tih uputstava, vezir se vrati caru, a car mu naredi da da ribaru četiristo zlatnika. Vezir to učini, ribar stavi zlanike u skut i krenu kući sav radostan i srećan kupivši za svoju porodicu sve što joj je bilo potrebno.

A za to vreme kuvarica je očistila ribe, stavila ih na tavu, prevrtala ih sve dok se ne ispržiše sa obe strane. Kad odjednom, kuhinjski zid se razdvoji i iz njega izađe devojka, prekrasnog stasa, okruglih obraza, savršenih crta lica. Imala je svilenu maramu s plavim resama, u ušima naušnice, na rukama narukvice, na prstima prstenje s dragim kamenjem, a u ruci bambusov štap. Devojka stavi štap u tavu i reče:

- O, ribe, pridržavate li se ugovora?

Kad to vide kuvarica, pade u nesvest. Devojka ponovi iste reči drugi i treći put i ribe podigoše glave iz tave i rekoše:

- Da, da! - I zatim izrecitovaše ove stihove:

*Ako se vratiš, bićemo verne,
ako nas ostaviš, ostavićemo te.*

Tada devojka prevrnu tavu i ode odakle je i došla, a kuhinjski zid se za njom sastavi.

Kuvarica dođe sebi i vide da su ribe izgorele kao ugalj. U tom času uđe vezir i reče:

- Odnesi te ribe caru!

Kuvarica zaplaka i ispriča veziru šta se desilo, a vezir se jako začudi i reče:

- To je, zbilja, čudno!

Zatim posla po ribara, a kad ovaj dođe, vezir mu se obrati:

- O, ribare, donesi nam neizostavno ponovo četiri ribe, iste onakve kao što su bile one jutros.

Ribar ode do ribnjaka, baci mrežu, izvuče je i odjednom ugleda četiri ribe u njoj. On ih uze i odnese veziru, a vezir ih predade kuvarici s ovim rečima:

- Ustani i isprži ih preda ranom da i sam vidim šta će se desiti!

Devojka se diže, pripremi ribu, stavi je u tavu na vatra, ali ne prođe mnogo, a zid se otvori, pojavi se ona ista devojka sa štapom od bambusa u ruci, zabode štap u tavu i reče:

- O, ribe, ribe, držite li se starog dogovora?

Ribe podigoše glave i izgovoriše ove stihove:

*Ako se vratiš, vratićemo se,
ako si verna, bićemo verne,
ako nas ostaviš, ostavićemo te.*

Zatim devojka prevrnu tavu štapom i ode tamo odakle je i došla, a zid se ponovo sastavi.

Tad se vezir diže i reče:

- Tako nešto je nemoguće skriti od cara.

On ode caru i ispriča mu šta se dogodilo, a car mu odgovori:

- Moram i ja da vidim to svojim očima!

I posla po ribara i naredi mu da opet donese četiri ribe i odmah ih odnese cara, a ovaj naredi da ga nagrade sa četiri stotine dukata. Onda se car obrati vezira:

- Isprži ti sam ribu ovde preda mnom!

Vezir pokorno donese tavu, baci u nju ribu pošto ju je prethodno pripremio za prženje. Kad se odjednom otvori zid i iz njega izađe crni rob, ogroman kao gora, kao jedan od preostalih iz plemena Ada, sa zelenom grančicom u ruci. On razgovetno izgovori ove riječi:

- O, ribe, hoćete i i održati stari dogovor?

Ribe podigoše glave i rekoše:

- Da, da! - I opet izgovoriše iste one stihove:

*Ako se vratiš, vratićemo se,
ako si veran, bićemo verne,
ako nas ostaviš, ostavićemo te!*

Rob priđe tavi, prevrnu je grančicom koju je držao u ruci, pa ribe izgoreše kao ugalj, zatim ode odakle je i došao, a zid se zatvori.

Car reče:

- Mora da se iza ovih riba nešto krije!

On naredi da dovedu ribara, a kad ovaj dođe, car ga upita:

- Odakle ti ove ribe?

- Iz jezera koje se nalazi pod brdom, iza tvoga grada.

- Koliko dana hoda ima do tog jezera? - upita ga car.

- Pola sata hoda pešice, o care careva – odgovori ribar.

Car se začudi, naredi vojsci da odmah izjaše s ribarom. Ribar je išao proklinjući duha. Popeše se na planinu, siđoše s nje u prostranu ravnicu koju nikad nisu videli u svom životu. I car i vojska su se divili jezeru koje su ugledali između četiri brda, a u kojem je bilo riba od četiri boje: crvene, žute, bele i plave. Car zastade zadivljen i upita vojnike:

- Da li je neko od vas već video ovo jezero ovde?

Oni odgovoriše da nisu, a car reče:

- Tako rat Alaha, neću se vratiti u grad i sesti na carski presto sve dok ne saznam istinu o ovom jezeru i ribama.

Zatim naredi ljudima da se razapnu šatori kraj jezera, pa pozva vezira, iskusnog i mudrog, dobrog znalca stvari, a kad ovaj dođe, car mu reče:

- Nameravam da nešto učinim, pa sam te pozvao da ti to kažem. Odlučio sam da saznam sve o jezeru i zato ću ovde noćiti, a ti sedi pred moj šator i reci svim emirima, vezirima i dvorjanima da je car bolestan i da je naredio da mu niko ne dolazi. A ti nikom ne odaj moju nameru.

Vezir se nije mogao usprotiviti caru. Car obuče svoje odelo, opasa mač i krenu. Pešačio je celu noć, sve do jutra, dok ga ne savlada vrućina, pa se malo odmori i opet nastavi da pešači sledeći dan i noć do zore. Pred očima mu se ukaza nešto crno, on se obradova i reče:

- Možda je to neko ko bi mi rekao nešto o ovom jezeru i ribama.

Kad se približi, ugleda da je to dvorac sagrađen od crnog kamena i okovan željezom. Jedno krilo vrata bijaše otvoreno, a drugo zatvoreno. Car se obradova, dođe do vrata pa pokuca, ali ne ču odgovora. Onda zakuca i drugi i treći put, ali ni tad ne bi odgovora. Pokuca i četvrti put još jače, ali ništa.

- Mora da je prazan, - reče car, osmeli se i uđe na vrata do trema i povika:

- O, žitelji dvora, ja sam putnik namernik, imate li što za jelo?

Nekoliko puta je to ponovio, ali ne bi odgovora.

On se još više osmeli i pređe preko trema u sam dvorac, ali ne nađe nikog unutra. Uputi se kroz dvorac do jedne velike dvorane zastrte svilenim ćilimima sa puno vezenih jastuka. U sredini dvorane je bio vodoskok sa četiri lava od crvenog zlata iz čijih je čeljusti prskala voda, blistava kao biserje i drago kamenje. Oko vodoskoka su kružile i lepršale ptice, a nad dvorom je bila razapeta mreža koja ih je sprečavala da odlete. Car je bio zadivljen, ali i tužan što nije našao nikog ko bi mu otkrio tajnu jezera, riba, planina i dvorca. On sede pored vrata, zamišljen, i odjednom začu nekakav bolan jecaj i nečiju tužnu pjesmu:

*Skrivah svoju patnju, al' jasno posta sve,
svetlost oka moga zamijeni večno bdenje
doživao sam ljubav, a misao ojača
o, sudbino, ne okreći mi lice!*

Car odmah pođe prema mestu otkuda je dopirao taj glas i dođe do nekih vrata na kojima je bila spuštena zavesa. Podiže zavesu i ugleda mladića koji je sedio na sećiji. Mladić je bio lep, rumenog lica s mladežom na obrazu,

odeven u svilu i zlato, ali tužnog izraza. Car ga radosno pozdravi, a ovaj odgovori:

- Oprosti mi, o gospodaru, što se ne dižem pred tobom!

A car mu reče:

- O, mladiću, reci mi nešto o ovom jezeru i šarenim ribama, reci mi kakav je ovo dvorac, zašto si sam tu i zašto plačeš?

Kad mladić ču te reči, potekoše mu suze i opet zajeca. Car ga začuđeno upita zašto opet plače.

- Kako da ne plačem - reče mladić - kad sam u ovakvom stanju, pa podiže skut i car ugleda da je mladić samo do pola čovek a da mu je donji deo tela crni kamen. Mladić mu tad reče:

- Poslušaj, o, care, čudnu priču o ovim ribama:

مرالله الرحمن الرد

Moj otac je bio car ovoga grada i zvao se Mahmud.

On je vladao ovim Crnim otocima i ovim brdima punih sedamdeset godina. Kad je otac umro, ja sam postao car. Oženio sam se kćerkom svoga strica, koja me je toliko volela da ona, kad bih bio odsutan, nije ni jela ni pila sve dok me ne bi ugledala. Pet godina sam proživio s njom. Jednog dana ona ode u hamam, a ja naredih kuvaru da nam pripremi večeru, zatim uđoh u dvorac i legoh da se odmorim, naredivši dvema robinjama da mi lepezama hlade lice. Jedna mi sede kraj glave, a druga kraj nogu. Bio sam neraspoložen zbog odsustva žene i nisam mogao da zaspim. Iako sam bio sklopio oči, duša mi je bila budna. Odjednom čujem kako devojka koja je sedela kraj moje glave reče onoj drugoj kraj mojih nogu:

- O, Mesuda, jadan naš gospodar i njegova mladost! Teško njemu s našom gospođom, tom prokletom bludnicom!

- Da - odgovori druga - proklete bile žene veštice.

- Neko ko što je naš gospodar ne zaslužuje takvu vešticu koja svaku noć provodi van kuće.

Prva devojka reče:

- Naš je gospodar lud što je ništa ne pita.

Druga će na to:

- Teško tebi ako gospodar sazna nešto o njoj. A možda ga ona napušta po njegovoj volji. Ona mu daje svaku večer čašu nekog napitka da popije pre spavanja. U njega stavlja prašak za uspavijivanje i posle toga on ne zna kud ona odlazi. A ona se tada obuče i odlazi i u zoru se tek vraća, stavljajući mu pod nos neki miris od kojeg se on budi.

Kad čuh reči svojih robinja, pade mi mrak na oči, jedva dočekah veče kad se moja žena vraća iz hamama. Kad je stigla, prostresmo stolnjak za večeru, pa smo jeli i sedeli kao obično, razgovarajući neko vrijeme. Zatim ona ode po piće, koje sam pio uvek pre spavanja, i pruži mi čašu, ali ga ja ne ispih, nego se samo napravih da pijem. Prosuh piće u nedra i počeh da hrčem, kao da spavam. Moja žena tad reče:

- Spavaj, i nikad se ne probudio! Mrzak si mi i ti i tvoje lice! Toliko si mi dojadio!

Zatim se diže i obuče najlepše haljine, namirisa se, pa uze moj mač, otvori vrata dvora i izađe. Ja se digoh i pođoh za njom, a ona, izašavši iz dvora, krenu preko gradskih trgova do kapije grada, a onda izgovori neke reči koje nisam mogao da razumem, a katanci padoše i kapija se sama otvori. Moja žena izađe, a ja za njom. Ne znajući da je ja pratim, ona stiže do jedne kolibe, uđe na vrata, a ja se popeh na krov i pogledah odozgo i videh odjednom jednog crnog roba kome ona priđe. Bio je užasno ružan. Ležao je na postelji od šećerne trske, a bolovao je od gube. Moja žena poljubi zemlju pred njim, a rob podiže glavu i reče joj:

- Teško tebi, zašto si se dosad zadržala. Ovde su bili moji iz plemena, pili su, onda otišli svaki sa svojom ženom, a ja nisam hteo da pijem bez tebe.

Ona mu reče:

- O, gospodaru, ljubavi mog srca, zar ne znaš da sam udata za sina mog strica i da mi je mrzak njegov lik i mrska veza s njim. Da se ne bojim za tebe, grad bi već ležao u razvalinama. U njemu bi se čulo samo graktanje galebova, a ja bih kamenje grada prenela iza planine Kal.

Rob joj reče:

- Lažeš, prokletnice! Tako mi hrabrosti i istine crnih, naše junaštvo nije isto što i junaštvo belih. Ako se samo još jedanput toliko zadržiš, prestaću da ti budem prijatelj i da pokrivam tvoje telo svojim telom. O, prokletnice, ti me izigravaš radi svog zadovoljstva, prljava kučko, najpodlija među svim belima.

Kad čuh ove riječi i videh vlastitim očima šta se događa među njima, svest mi se zamračí do te mere da više nisam znao ni gde sam ni šta je sa mnom. Kćerka mog strica je stajala pred robom i plakala, ponižavajući se i govoreći mu:

- O, dragi moj, ljubavi moja, nikog više neću imati ako me ti ostaviš. O, dragi moj, svetlosti očiju mojih!

Plakala je i preklinjala roba dok se on nije smilovao nad njom. Ona se obradovala, svuče se i reče:

- Gospodaru moj, imaš li nešto za svoju robinju da pojede?

On joj reče:

- Otvori tu zdelu, u njoj su kuvane mišije kosti, pojedi ih i popij ostatke pića iz krčaga.

Ona je ustala, jela i pila, oprala ruke, a zatim je prišla robu i legla s njim na trsku, naga, i oni zajedno iščezoše pod prnjama.

Kad sam video šta je uradila, bio sam van sebe od besa, sišao sam s krova kolibe, ušao unutra, uzeo mač svoje žene s namerom da ih oboje ubijem. Najpre sam udario roba po vratu i mislio sam da je s njim gotovo. Ali mu nisam presekao vratne žile, nego samo kožu i meso. On glasno zakrklja, a moja žena zatetura. Ja ostavih mač gde je bio i pođoh nazad u grad. Dođoh do dvora, uđoh i legoh u krevet. Spavao sam do ujutro. Kad sam se probudio, ugledah kćerku svoga strica, odsečene kose, u žalobnoj odjeći. Ona mi reče:

- O, sine moga strica, ne sprečavaj me u onome što ću učiniti. Saznala sam da mi je majka umrla i da mi je otac poginuo u svetom ratu i da mi je jedan od moja dva brata umro otrovan, a da mi je drugi nestao u provaliji. Imam razloga što plačem i što sam žalosna.

Kad sam čuo šta kaže, čutao sam neko vreme, a onda rekoh:

- Učini to što moraš da učiniš, ja te neću sprečavati.

I ona provede čitavu godinu dana u tuzi, plaču i naricanju. A kad prođe godina dana, ona mi reče:

- Želim da sagradim u tvom dvorcu turbe sa kupolom i zatvoriću se tu sa svojom tugom i nazvaću ga kućom tuge.

- Učini ono što moraš - rekoh joj ja i ona sagradi sebi kuću tuge sa kubetom u sredini, zatim prenese u nju roba. A on je bio veoma slab, nije ništa jeo, samo je pio vino i ona od njega nije imala ništa. Od onog dana kako sam ga ranio nije ništa govorio, ali je još uvek bio živ. Ona počne svaki dan da ide njemu, plakala je i naricala nad njim, napajala ga vinom i travama i ujutru i naveče, sve do sledeće godine. Ja sam sve to strpljivo podnosio, sve dok jednog dana ne odoh njoj i ne nađoh je kako plače i krije lice i izgovara ove stihove:

Posle tebe za mene života nema.

Ni um ni duša moja drugog zavoleti ne mogu.

Uzmi moju ljubav i moje tijelo ma kud krenuo.

Gde god se zaustaviš, tu ću i ja biti

- I ako se nad grobom setiš moga imena, odgovor će biti jecaj mojih kostiju kad ti čuju glas.

Kad je prestala, ja uzeh mač i zamahnuh njim da je ubijem, a ona se diže, sad uverena da sam to ja ranio roba, izgovori neke nerazumljive reči, a onda me začara.

- Neka te ova moja čarolija učini pola čovekom, a pola kamenom - reče ona.

I ja postadoh, kao što vidiš, ovakav kakav sam. Ne mogu ni ustati ni seći, niti sam mrtav, niti živ. A onda još začara i čitav grad i sve što je u njemu, sve trgove i sve vrtove i sve što je živo. A u našem gradu su živeli muslimani, hrišćani, Židovi i magi. Ona sve njih pretvori u ribe, muslimane u bele, mage u crvene, hrišćane u plave, a Židove u žute. Četiri otoka pretvori u četiri planine koje okružuju jezero. I svakog dana ona me bičuje sve dok mi krv ne poteče, zatim oblači moj živi deo u kostret, a preko toga stavlja svileni ogrtač.

Car mu se tad obrati rečima:

- Dodao si brige mojim brigama! Gde je ta žena?

- U turbetu sa robom - odgovori mladić. - Ona dolazi svaki dan ovamo kad sunce zalazi, skida mi odeću i bičuje me, a ja plačem i vičem jer se ne mogu ni maknuti ni odgurnuti je od sebe. Kad me istuče, odlazi robu s vinom i s napicima.

Car uzviknu:

- Tako mi Alaha, neću propustiti da ti pomognem. Po tome će me pamtiti i potonja vremena.

Zatim je car razgovarao s njim sve do večeri, dok nije došlo vreme dolaska žene. Onda skide svoju odeću, isuka mač i pođe u odaju u kojoj bijaše rob. Ugledao je sveće i kandila, kadionice i dim. Car se približi robu, udari ga mačem i ubi ga. Zatim ga prebaci na leđa, baci u bunar koji se nalazi u dvorcu, vrati se, obuče odelo roba i leže u grobnicu s isukanim mačem. Posle jednog sata dođe prokleta čarobnica mužu, skide mu odelo, uze bič i počeo da ga tuče dok je on jaukao i vikao:

- Zar nije dosta što sam ovakav, o kćeri mog strica, smiluj mi se!

Ali ona reče:

- Zar si se ti smilovao i ostavio mi moga dragog?!

Na kraju ga je opet obukla u odelo od kostreti, a preko toga stavila svileni ogrtač, onda je otišla robu sa krčagom vina i zdelom trave. Ona uđe u turbe i počeo da plače i jeca govoreći:

- O, gospodaru, reci mi nešto, razgovaraj sa mnom!

Car izinenjenim glasom, zaplićući jezikom, počeo da govori jezikom crnaca:

- Ah, nema moći i sile osim Alahove!

Kad ona ču njegove reči, ciknu od radosti i pade u nesvest, a kad je došla sebi, reče:

- Gospodaru, je li to istina?

Car izmenjenim glasom odgovori:

- O, prokletnice, ti ne zaslužuješ da s tobom govorim!

- Zašto? - upita ona.

- Zato što po ceo dan mučiš muža dok on doziva u pomoć, tako da me ometa po čitavu noć da zaspim. Da nije toga, već bih sigurno ozdravio. Eto što me je sprečavalo da ti odgovaram.

- Ako mi dozvoliš, ja ću ga osloboditi i izbaviti - reče žena. A car joj odgovori:

- Oslobodi ga i pusti da se odmorimo!

- Slušam i pokoravam se! - odgovori ona. Zatim se diže i ode iz turbeta u dvorac, uze jednu zdelu, napuni je vodom, izgovori neke reči nad njim, a onda poškropi tom vodom muža i reče:

- Zaklinjem te onim što izgovorih, iziđi iz tog lika i postani ono što si bio!

Mladić se odjednom strese, stade na svoje noge, i obradovavši se svom oslobođenju, uzviknu:

- Tvrdim da nema boga osim Alaha i da je Muhamed njegov rob i poslanik!

Ona povika na njega:

- Izlazi i ne vraćaj se ovamo, inače ću te ubiti!

I mladić ode, a ona se vrati u turbe, siđe u grobnicu i reče:

- O, gospodara, dođi da te vidim!

Car joj reče slabim glasom:

- Spasila me ti od grane, ali ne i od korena!

- A šta je koren, dragi moj? - zapita ona. A car na to uzviknu:

- Ribe, stanovnici ovog grada i četiri otoka, svake noći oko ponoći dižu glave i zovu u pomoć i mene i tebe. Idi, oslobodi ih, pa dođi, pruži mi ruku i digni me. Ja ću biti zdrav!

Kad je čula careve reči, misleći da je to rob, ona mu reče:

- Gospodara moj, biće sve kako ti narediš! Zatim se diže i ode sva radosna, dođe do jezera, uze vode iz njega, izgovori neke reči, a ribe se

pokrenu-še, digoše glave i pretvoriše se odmah u ljude. Nestade čarolije i grad ponovo ožive. Svako se prihvati svog zanata, a brda se opet pretvoriše u otoke, kao što su i bili. Čarobnica se zatim vrati caru misleći da je on rob i reče mu:

- O, dragi moj, pruži mi svoju plemenitu ruku da je poljubim.

Car joj odgovori tihim glasom:

- Priđi mi bliže!

Ona se približi, a car izvadi mač i probode joj grudi sve do leđa. Zatim je opet udari i preseče je na pola. Onda izađe i nađe mladića kako stoji i čeka ga da mu zahvali na oslobođenju. On poljubi carevu ruku, a car mu reče:

- Hoćeš li ostati da živiš u svom gradu ili ćeš poći sa mnom u moje carstvo?

- O, care svih vremena - odgovori mladić - znaš li koliko je udaljen tvoj grad od moga?

- Dva i po dana hoda - odgovori car.

- O, care, ako spavaš, probudi se - povika mladić - između naša dva grada je godinu dana hoda, a ti si došao za dva i po dana samo zato što je grad bio začaran. A ja te, care, neću ostavljati ni za tren.

Car se obradova i uzviknu:

- Neka je slava Alahu koji te milostivo poslao meni! Budi mi sin jer nisam u životu imao dece.

Oni se zagriše radosni i uputiše se prema dvorcu, a kad stigoše, mladi car naredi dvoranima da ga spremaju za daleki put, pa njih dvojica krenuše na put, a sa njima pedeset robova sa darovima. Putovali su neprestano, i danju i noću, čitavu godinu dok ne stigoše u carev grad. Pred njih iziđe vezir, a svi su već bili poverovali da se car neće nikad vratiti. Dočeka ga i vojska, poljubiše zemlju pred njim i zaželeše mu dobrodošlicu. Car dođe i sede na presto, pa se obrati veziru i ispriča mu sve što se desilo s mladićem. A kad to vezir ču, zaželi i mladiću dobrodošlicu. Car obdari mnoge ljude darovima i reče veziru:

- Dovedi mi ribara koji nam je doneo one ribe!

Poslaše po ribara, koji je bio uzrok spasenju stanovnika grada i kad ga dovedoše, car ga nagradi, raspitavši se o njegovom zdravlju i o tome da li ima dece. Ribar mu odgovori da ima sina i dve kćeri. Car se oženi jednom njegovom kćerkom, mladić drugom, a sina postavi za čuvara riznice. Zatim posla vezira u mladićev grad, to jest na Crne otoke, i postavi ga tamo za

vladara, poslavši s njim pedeset robova i poklone za sve emire. Vezir mu je poljubio raku i odmah krenuo na put, a car i mladić su ostali zajedno.

Što se ribara tiče, on postade najbogatiji čovek tog vremena, a njegove kćeri bijahu žene careva sve do smrti.

PRIČA O ČAROBNOM KONJU

Priča se da je u drevna vremena živio neki veliki i moćni car koji je imao tri kćeri, lepe kao mesec o uštapu i cvetni vrtovi, i isto tako lepog sina. Jednog dana dok je car sedeo na svom prestolu, dođoše mu tri mudraca. Jedan mu donese zlatnog pauna, drugi bakrenu trubu, a treći konja od slonovače i ebanovine.

- Kakve su ovo stvari i čemu služe ? - upita ih car.

- Svakog sata, noći ili dana, ovaj paun zaleprša krilima i zakrešti - odgovori vlasnik pauna.

Vlasnik trube reče:

- Ako se ova truba postavi na gradsku kapiju, ona će biti kao čuvar grada. Ako u grad uđe kakav neprijatelj, ona će se oglasiti i neprijatelj će tako biti uhvaćen.

A vlasnik konja reče:

- Ako neko uzjaše ovog konja, on će ga odneti u koju god zaželi zemlju.

Car im na to reče:

- Neću vas nagraditi sve dok se ne uverim u to što ste mi rekli.

Zatim prvo isproba pauna i uveri se da je tačno ono što je o njemu rekao mudrac. To isto uradi sa trubom i vide da je i ona baš onakva kako je rekao njen vlasnik.

- Poželite nešto od mene - reče car ovoj dvojici mudraca.

- Želimo da svakom od nas daš po jednu svoju kćerku za ženu - odgovoriše mudraci, a car pristade i dade im dve svoje kćeri.

Zatim istupi treći mudrac, vlasnik konja, poljubi zemlju pred carem i reče:

- O, care ovog vremena, nagradi i mene isto onako kao što si nagradio moja dva prijatelja.

- Najprije ću isprobati konja - odgovori car.

Tad pred cara stupi njegov sin i reče mu:

- Oče, ja ću uzjahati ovog konja da vidim kakav je.

- Isprobaj ga, ako želiš, sine - odgovori mu car i sin uzjaha konja, podbode ga nogama, ali se konj i ne pomače s mesta.

- O, mudračo, gde je ta čudesna moć konja o kojoj si govorio? - upita

carević mudraca.

Mudrac mu tad priđe, pokaza mu zavrtanj na konju i reče:

- Okreni ovaj zavrtanj!

Carević učini kako mu reče mudrac, a konj se pokrenu i poleti s carevićem nebu pod oblake. Videli su ga kako leti sve dok ga ne izgubiše iz vida. Carević nije znao šta da radi. Pokaja se što je uzjahao konja i reče:

- Mudrac se poslužio lukavstvom da bi me uništio.

On počeo pažljivo razgledati udove konja i odjednom nađe na njegovoj desnoj i levoj plečki nešto slično glavi petla.

- Ne vidim ništa drugo osim dva zavrtanja - reče pa okrenu zavrtanj i oseti kako konj još brže prolete zrakom; zatim okrenu levi zavrtanj i konj uspori let i počeo da se spušta, sve dok se polako ne spusti na zemlju. Kad je tako saznao kako se konjem upravlja, srce carevićevo se ispuni radošću, i zahvalnošću prema Alahu, koji ga je spasio propasti.

Carević se spuštao čitav dan jer je leteo veoma visoko nad zemljom. Naučio je da upravlja konjem kako je hteo i da ga vodi kud mu se dopada, mogao je mirno da razgleda zemlje i gradove koje nije poznavao ni ranije video u životu. A najlepši od svih tih gradova bijaše jedan grad sav u zelenilu, drveću i rekama.

- Kako se zove ovaj grad i u kojem se podneblju nalazi? - zapita se carević i počeo kružiti oko njega i razgledati ga sa svih strana. Dan je bio na izmaku i sunce se klonilo zapadu, pa carević pomisli:

Nisam našao lepšeg konačišta od ovoga grada. Prenoćiću noćas u njemu, a ujutro ću se vratiti kući, svome carstvu, i ispričaću rodbini i ocu šta mi se desilo i šta sam sve video.

I počeo tražiti neko sigurno mesto za sebe i za konja, gde ga niko neće videti, kad odjednom ugleda usred grada neki dvorac koji se dizao u visinu, opasan širokim zidom, s visokim stražarnicama.

Ovo je zaista prekrasno mesto, pomisli on i počeo okretati zavrtanj za spuštanje. Spuštao se sve dok ne slete na krov dvorca. Onda sjaha s konja, oda hvalu milostivom Alahu i počeo hodati oko konja zagledajući ga i govoreći:

- Tako mi Alaha, zaista je onaj koji te napravio ovakvog vešt mudrac i ako mi Alah produži vek i vrati me u moju zemlju i rodbini zdrava i čitava, učiniću svako dobro tom mudracu i biću mu krajnje naklonjen.

Zatim sede na krov i ostade dok svi ljudi nisu zaspali. Morila ga je glad i žeđ jer od rastanka s ocem nije ništa bio okusio. On reče u sebi:

- U ovakvom dvorcu mora biti nešto za jelo.

Pa ostavi konja i pođe da nađe nešto da pojede.

Tako hodajući naiđe na neke stepenice, siđe niz njih i ugleda jedno dvorište popločano mramorom. On se začudi tom mestu i lepoti građevine, ali ne nađe ni žive duše u dvoru i ne ču ni glasa. Stade u čudu da se osvrće levo i desno, ne znajući kuda da krene, pa reče u sebi:

- Najbolje je da se vratim tamo gde mi je konj i da tamo prenoćim, a kad svane, uzjahaću ga i poći. Stojeći tako i razmišljajući, odjednom ugleda neku svetlost koja se približavala mestu na kojem je stajao. On se zagleda u to svetlo i vide mnoštvo robinja i među njima jednu devojk, vitkog stasa, blistave lepote poput sjajnog meseca, kao što pesnik kaže:

*Dođe po noćnom mraku
ko pun mesec na nebu tamnom.
Vitka, niko joj sličan nije
po bljesku lepote i sjaju vanjštine;
uzviknuh kad lepotu njenu spazih:
hvala onome koji je stvorio!*

Ta devojk bijaše kraljeva kći i otac ju je toliko voleo da je iz ljubavi prema njoj podigao ovaj dvorac. Kad god bi joj bilo teško u duši, dolazila bi u taj dvorac sa robinjama i provodila u njemu dan, dva ili više, a zatim bi se vraćala kući. Dogodilo se da je i te noći došla u ovaj dvorac da bi se razonodila i razveselila. Išla je okružena robinjama, a s njom je bio i jedan sluga, opasan mačem. Kad su ušli u dvorac, sluge rasprostreše ćilime i zapališe mangale, a devojk počese igrati i veseliti se. I dok su se oni tako veselili, odjednom carević jurnu na slugu i obori ga jednim udarcem na zemiju, a onda uze mač iz njegove ruke i rastera njime robinje levo i desno. Tad kraljeva kći ugleda njegovu lepotu pa reče:

- Možda si me to ti juče prosio od oca, a on te odbio i rekao mi da si ružan. Alaha mi, slagao je kad je to rekao, jer si ti pravi lepotan.

A kraljevu kćer bijaše zaprosio sin indijskog cara i kralj ga je odbio zbog ružnog izgleda, a ona je mislila da je carević taj prosac. Princeza mu priđe, zagrli ga i poljubi, pa leže s njim, a robinje joj rekoše:

- O, gospodarice, to nije onaj što te prosio kod oca, jer je onaj bio ružan, a ovaj je lep. Onaj koji te prosio, a tvoj ga otac odbi, ne bi ovome mogao biti ni sluga. Ovaj mladić je, gospodarice, na visokom položaju.

Robinje se uputiše do sluge, osvestiše ga i on skoči sav preplašen, tražeći svoj mač, a kad ga ne nađe, robinje mu rekoše:

- Onaj koji ti je oteo mač i oborio te na zemlju, sedi sad sa kraljevom kćerkom.

Kralj bijaše naredio tom slugi da dobro pazi na njegovu kćer jer se bojao zle sudbine i nesreće. Sluga se odmah diže, priđe zavesi, podiže je i vide carevu kćer kako sedi i razgovara sa carevićem, pa reče:

- O, gospodaru, jesi li ti čovek ili duh?

A carević mu odgovori:

- Teško tebi, o najgori među robovima, kako možeš smatrati sinove careva Kosroja za bezbožne đavole?

Zatim uze mač i reče:

- Ja sam carev zet. Kralj mi je dao svoju kćer za ženu i naredio mi da je obljubim.

Kad je sluga to čuo, reče:

- O, gospodaru, ako si ti taj čovek kako tvrdiš, onda ona priliči samo tebi i ti imaš više prava na nju nego iko drugi.

Zatim ode kralju, zapomažući, cepajući na sebi odeću i posipajući se prahom po glavi.

Kad je kralj čuo njegovo zapomaganje, upita ga:

- Šta te je snašlo? Uznemirio si mi srce. Brzo mi ispričaj šta se desilo i ne okolišaj.

- O, kralju - odgovori mu sluga - pomози svojoj kćeri jer je njome zagospodario đavo u ljudskom obliku, s licem carskih sinova. Udari na njega!

Kad je kralj čuo te reči, naumi da ubije mladića pa reče slugi:

- Kako si to čuvao moju kćerku pa je snašla takva nevolja?

I kralj se odmah uputi u dvorac gde mu je bila kćerka, a kad stiže, ugleda robinje kako stoje, pa ih upita:

- Šta se desilo mojoj kćeri?

One odgovoriše:

- O, kralju, mi smo sedele s njom, nismo se ni osvestile kad je na nas nasrnuo ovaj mladić koji je sličan punom mesecu. Mi nismo nikad videle lepše lice od njegovog. U ruci je imao isukan mač. Upitale smo ga ko je i šta je, a on je tvrdio da si mu ti dao svoju kćer za ženu. Mi ništa nismo znale o tome i ne znamo da li je on čovek ili duh, ali je dobar i ne čini ništa loše.

Kad to ču, kralj se malo smiri, poče polako da diže zavesu i tako ugleda carevića kako sedi s njegovom kćerkom i razgovara. Carević je bio veoma lep, lica poput punog meseca. Kralj se nije mogao suzdržati zbog ljubavi prema kćeri, nego uđe s isukanim mačem u ruci i jumu na njih kao oluja. Kad ga

vide, carević upita princezu:

- Je li ovo tvoj otac?

- Jeste - odgovori ona.

On skoči na noge, uze mač u ruku i tako jako viknu na kralja da ga zagluši, pa pođe na njega s mačem. Kralj vide da je mladić okretniji od njega i vrati svoj mač u korice i ljubazno mu se obrati:

- O, mladiću, jesi li ti čovek ili duh?

Carević mu odgovori;

- Da nemam obzira prema tebi i poštovanja prema tvojoj kćeri, prolio bih tvoju krv. Kako me možeš proglasiti đavolom kad sam ja sin careva Kosroja koji bi mogli uzdrmati i oduzeti ti carstvo i vlast i sve što imaš u zemlji?

Kad ču njegove reči, kralj se jako uplaši pa reče:

- Ako si carski sin kao što tvrdiš, kako si ušao u moj dvorac bez odobrenja, povredio moju čast i došao do moje kćeri tvrdeći da si njen muž i da sam ti je ja dao za ženu? A ja sam već poubijao tolike careve i careviće koji su je prosili. Ko će te spasiti od moje jarosti ako sad pozovem robove i slugu, i ako im naredim da te ubiju, oni će te smesta ubiti. I ko će te spasiti iz mojih ruku?

- Ja se doista čudim da si tako malo oštrouman. Zar želiš za svoju kćer nekog boljeg od mene, jesi li video nekog odvažnijeg od mene, nekog koje darežljiviji od mene i ima veću vlast, vojsku i pomoćnike od mene? - reče mu carević.

A kralj na to reče:

- Nisam video tako mi Alaha, ali bih želio, mladiću, da je zaprosiš pred svedocima i ja ću ti je onda dati za ženu. A ako bi ti je dao krišom, osramotio bih se.

- To si lepo rekao - reče mladić, - ali ako se okupe tvoji robovi, slugu i vojnici, pa me ubiju, kao što si rekao, onda ćeš se ti osramotiti, jer ljudi neće znati da li treba da ti veruju ili ne. Nego bolje da uradiš ono što ti ja predložim.

- Da čujem tvoj predlog! - reče kralj.

- Predlažem ti - reče carević - da mi izađeš na megdan, pa ko pobedi, njemu će pripasti vlast. Ili me, pak, ostavi ove noći do jutra, a onda mi dovedi vojsku i slugu. Reci mi koliko ih ima.

- Četrdeset hiljada konjanika, osim mojih robova i moje pratnje, kojih ima isto toliko - odgovori kralj, a carević reče:

- Kad svane dan, dovedi ih meni i reci im: »Ovaj mladić je isprosio moju kćer i dobiće je pod uslovom da podeli megdan s vama svima. Tvrdi da će vas savladati i pokoriti i da mu vi ništa nećete moći učiniti«. Zatim me pusti da se borim s njima, pa ako me ubiju, time će se najbolje sakriti tvoja tajna i sačuvati tvoj obraz, a ako ih ja pobijedim i pokorim, kralj će zaželiti da ima zeta kao što sam ja.

Kad kralj ču te riječi, on se složi s mladićevim predlogom, iako mu se činilo da preteruje u izjavama, užasavajući se njegove namere da se bori sam sa čitavom njegovom vojskom.

Oni su tad seli zajedno i razgovarali, a kralj pozva jednoga slugu, naredi mu da odmah ode veziru, da ovaj skupi svu vojsku, da se ona naoruža i pojaše konje. Sluga ode veziru i obavesti ga o onome što je kralj naredio i vezir postupi po kraljevoj naredbi. A kralj je i dalje razgovarao s mladićem jer su ga zadivile njegove reči, njegova pamet i vaspitanje. U razgovoru ih zateče jutro, pa se kralj diže, uputi se svom prijestolju, a svojim vojnicima naredi da uzjašu konje. On careviću dovede jednog od svojih najboljih konja, naredi slugama da ga osedlaju i opreme najlepšom opremom. Ali carević reče:

- O, kralju, ja neću uzjahati tog konja dok ne vidim vojsku i ne osvedočim se o njoj.

- Biće onako kako ti želiš - odgovori mu kralj, i oni krenuše.

Mladić je išao ispred kralja. Stigoše do mejdana i mladić ugleda vojsku i vide da je velika. Kralj povika:

- O, ljudi, došao mi je jedan mladić koji prosi od mene moju kćer, a ja nisam video od njega lepšeg i odvažnijeg. On kaže da će vas sam savladati i pobediti, tvrdeći da bi vas bilo malo da vas je i sto hiljada. Kad se budete borili s njim, dočekujte ga vrhovima kopanja i mačeva jer se on prihvatio krupne stvari.

Tad se kralj obrati careviću:

- Evo vojske pa se pokaži Carević mu reče:

- Ti si nepravedan. Kako ću se boriti s njima kad sam ja pešak, a oni konjanici.

- Ja sam ti već govorio da uzjašeš konja, a ti nisi hteo.

- Ne sviđa mi se nijedan od tvojih konja - odgovori mladić. - Neću uzjahati ni jednog drugog osim onoga konja na kome sam i stigao ovamo.

- A gdje je tvoj konj? - upita kralj.

- Na onom dvorcu! - odgovori carević.

- Kako na dvorcu? - začudi se kralj.

- Na krovu - reče carević.

Kad ču te reči, kralj povika:

- To je prvi znak da ti je um poremećen. Teško tebi, kako konj može biti na krovu? Odmah reci šta je laž, a šta istina.

Zatim se kralj obrati jednom iz svoje pratnje i reče mu:

- Idi u dvorac i donesi ono što nađeš na krovu!

Ljudi su se čudili mladićevim rečima i govorili jedan drugome:

- Kako će taj konj sići s krova niz stepenice? Nikada nismo čuli tako nešto.

Kad je čovek, kojeg je kralj poslao, otišao do dvora, popeo se na krov i ugledao konja kako tamo stoji (a nikad nije video lepšeg od njega u svom životu), on mu priđe, poče ga zagledati i vide da je napravljen od slonovače i ebanovine. Skupa s njim se popeo još jedan iz pratnje i njih dvojica se počеше rugati konju govoreći:

- I na takvom će konju da se bori sa čitavom vojskom! Mora da je luđak, ali uskoro ćemo znati šta je posredi.

- Tad podigoše konja rukama i nosili su ga sve dok ne stigoše pred kralja, spustiše konja pred njega, a ljudi se okupiše, gledajući ga i diveći se lepoti njegove građe, sedlu i uzdama. Konj se svideo i samom kralju i on mu se nije mogao nadiviti. Kralj zatim upita mladića:

- Je li ovo tvoj konj ?

- Jeste, o kralju - odgovori mladić - to je moj konj, a ubrzo ćeš videti kakvo je on čudo.

- Uzjaši ga! - reče *mu* kralj.

- Uzjahaću ga tek onda kad se odmaknu vojnici!

I kralj naredi vojnicima, koji su stajali oko konja, da se udalje za jedan strelomet. Tad mladić reče:

- O, kralju, ja ću uzjahati konja, pa ću jurnuti na tvoje vojnike i rasterati ih na sve strane i srca će im prepuknuti.

- Učini ono što hoćeš i ne štedi ih kao što ni oni tebe neće štedeti - kaza kralj.

Tada mladić priđe svom konju, uzjaha ga, a vojnici se postrojiše, govoreći jedan drugom:

- Kad mladić stigne do naših redova, dočekaćemo ga vrhovima kopanja i oštricama mačeva.

Jedan od njih uzviknu:

- Alaha mi, šteta, kako da ubijem tog mladića tako lepog lica i tako divnog stasa?

A drugi na to reče:

- Alaha mi, do njega ćete dospeti tek posle velikog okršaja. Mladić sve to čini zato što je hrabar i smion.

Pošto se uspravio na svom konju, mladić okrenu zavrtnaj za podizanje, a svi upreše poglede u njega da vide šta će to učiniti. Njegov konj se prope i poče da čini pokrete kao pravi konj. Na taj način mu se unutrašnjost ispuni vazduhom i on se podiže i polete. Kad kralj vide kako se konj podigao i poleteo, povika vojnicima:

- Uхватite ga pre nego što pobegne!

- O, kralju, zar neko može uhvatiti pticu u letu? - povikaše veziri i namesnici. Taj mladić nije niko drugi do veliki čarobnjak, od kog te spasao sam Alah.

Kralj se tad vrati u svoj dvorac i ode svojoj kćeri, pa joj ispriča šta se dogodilo sa carevićem na mejdanu. Devojka se veoma rastuži zbog rastanka sa carevićem, a onda se jako razbole i pade u postelju. Kad je kralj vide tako bolesnu, privi je uz sebe, poljubi je među oči i reče joj:

- O, kćeri, zahvali Alahu što nas je spasio od tog podmuklog čarobnjaka.

Da bi je utešio, kralj joj ponovi ono što je video, ispriča joj kako se konj podigao u zrak, ali ona ništa nije htela da čuje, nego poče još više plakati i jecati govoreći za sebe:

- Tako mi Alaha, neću ništa ni jesti ni piti dok me Alah opet ne sjedini sa carevićem.

Kralj se veoma zabrinu zbog svoje kćerke. Bilo mu je teško zbog takvog njenog stanja, srce mu se stezalo. Ali što je njen otac bio nežniji prema njoj, to je njena ljubav prema careviću bivala sve veća.

Što se tiče carevića, on se odjednom, kad se nađe sam u visini, seti devojčine lepote i ljupkosti. Još ranije se bijaše raspitao kod kraljevih ljudi za ime tog grada i kralja i saznao da je to bio grad Sana. Posle dugog leta, carević stiže do očevog grada, prelete ga i uputi se prema očevom dvorcu. Spusti se na krov, ostavi tamo svog konja, a sam siđe u očeve odaje, gde nađe oca tužna i žalosna zbog rastanka s njim. Kad ga ugleda, car se diže i zagrli ga, silno obradovan. Carević ga odmah upita za mudraca koji je napravio konja, a on mu reče:

- Proklet bio i mudrac i čas kad ga ugledah. On je kriv što sam se rastao od tebe i zato je u zatvoru od onog dana kad si nestao.

Carević tada naredi da mudraca oslobode i izvedu iz tamnice i da ga dovedu pred njega. Kad mudrac dođe, carević mu pokloni odelo u znak naklonosti i obasu ga velikim dobročinstvima. Ali car mu ne htede dati svoju kćer za ženu, pa se mudrac zbog tog veoma razljuti i pokaja se što je uopšte i napravio konja, svestan da je mladić otkrio tajnu upravljanja njime.

Car reče sinu:

- Mislim da je najbolje da se više ne približavaš tom konju i ne jašeš ga, jer ne znaš sve njegove moći, pa se možeš prevariti.

Kad carević ispriča ocu šta mu se desilo sa princezom i njenim ocem, car mu reče.

- Taj kralj te mogao i ubiti.

U careviću se probudi velika tuga zbog ljubavi prema princezi, kćeri gospodara Sane, i on uzjaha konja, okrenu zavrtnj za dizanje i vinu se u zrak, nebu pod oblake. Kad svanu, otac ga potraži, a kad ga ne nađe, pope se na dvorac, veoma tužan, i tad ugleda sina kako se diže visoko u zrak. Car se veoma rastuži zbog rastanka sa sinom i veoma se pokaja što nije uzeo konja i sakrio ga, pomislivši:

- Tako mi Alaha, samo ako mi se sin vrati, neću ostaviti ovoga konja čitavog, da bi mi srce bilo mirno.

I opet poče plakati i jecati od tuge za sinom.

Za to vreme, njegov sin je leteo nebom sve dok ne stiže do grada Sane, a onda se spusti na isto mesto na koje se spustio i prvi put, pa pođe, prikrajajući se, do princezinih odaja, ali tamo ne nađe ni princezu, ni robinje, ni slugu koji ju je čuvao i to ga veoma rastuži. Tada poče da razgleda dvor i odjednom u jednoj odaji ugleda princezu kako leži u postelji, okružena robinjama i dadiljama. On im priđe i pozdravi ih. Kad devojka ču njegov glas, diže se, pritrča mu i zagrlila ga, ljubeći ga u oči i stišćući ga na grudi.

- O, gospodarice, - povika carević, - ti si me naterala da sve ovo vreme tugujem za tobom.

- I ti si mene naterao da tugujem i da si duže bio odsutan, sigurno bih umrla - odgovori princeza.

- O, gospodarice, i sama znaš šta se desilo između mene i tvog oca. Da te ne volim, sigurno bih ga ubio. Ali ja volim i njega jer tebe volim - reče carević.

- Kako si me onda mogao ostaviti? Zar moj život može biti lep bez tebe? - reče ona, a mladić je upita:

- Ako me voliš, hoćeš li me onda poslušati i učiniti ono što ti kažem?

- Reci što hoćeš, učiniću sve što zatražiš od mene i neću ti se protiviti ni u

čemu - reče ona.

- Pođi sa mnom u moju zemlju i carstvo - reče mladić, a careva kći uzviknu:

- S ljubavlju i zadovoljstvom.

Kad to ču, carević se veoma obradova, pa je uze za ruku i reče joj da se zakune velikim Alahom.

Zatim se pope s njom na krov dvorca, uzjaha konja, posadi princezu iza sebe, čvrsto je zaveza, okrenu zavrtanj na konju i oni se vinuše u zrak. Robinje zapomagaše i požuriše da obaveste o tome kralja i kraljicu i oni se brzo uspeše na krov dvorca, podigoše poglede i ugledaše konja od ebanovine kako leti s mladima vazduhom. Kralj se veoma uzruja zbog toga pa povika:

- Zaklinjem te Alahom, o careviću, smiluj se na mene i na moju ženu i ne razdvajaj nas od naše kćeri!

Ali carević se ne osvrnu na kraljeve reči. Pomisli u jednom času da se devojka možda pokajala što se rastala od majke i oca pa joj reče:

- Želiš li da te vratim ocu i majci?

- O, gospodaru - odgovori ona - Alaha mi ne želim. Želim jedino da budem s tobom gde god ti bio, jer me ljubav preme tebi odvaja od svega, pa i od oca i majke.

Carević se veoma obradova njenim rečima pa potera konja lagano da se devojka ne bi preplašila. Tako su leteli sve dok carević ne ugleda jednu zelenu livadu kojom je tekao potok. Tu se spustiše, pojedoh nešto i popiše, a onda carević ponovo uzjaha konja, smesti princezu iza sebe, čvrsto je zaveza i polete s njom. Leteli su tako sve dok ne stigoše do grada mladićevog oca. Mladić se tad silno obradova i pokaza devojci carstvo svog oca, objasnivši joj da je ono veće od carstva njenog oca. Zatim je spusti u jedan vrt u kome je njegov otac voleo da šeta i uvede je u hladnjak, a konja od ebanovine ostavi pred hladnjakom, naredivši djevojci da pazi na njega.

- Sedi tu dok ne pošaljem po tebe svog izaslanika. Ja odoh do oca da mu kažem da pripremi za tebe dvorac i da ti pokaže svoje bogatstvo - reče carević.

Devojka se tome obradova i reče:

- Učini što želiš! - pomislivši kako će u gradu naići samo na raskoš i poštovanje.

Carević je ostavi i uputi se pešice do grada, ode ocu, a kad ga ovaj ugleda, obradova se i pođe mu u susret, zaželeivši mu dobrodošlicu. Carević mu tad reče:

- Znaj da sam doveo sa sobom i princezu o kojoj sam ti pričao. Ostavio sam je izvan grada u jednom vrtu, a došao sam sam da te obavestim o tome, da bi mogao okupiti svitu, poći joj u susret i pokazati joj svoju moć, vojsku i sluge.

- S ljubavlju i zadovoljstvom! - odgovori car.

Zatim odmah naredi da se što lepše ukrasi sav grad i izjaha obučen u najlepše odelo skupa sa svom vojskom, velikašima, dvoranima i slugama.

Carević iznese iz dvora ukrase i odela, i sve što carevi čuvaju u riznicama, a za princezu spremi jednu odaju od zelenog, crvenog i žutog brokata, doveđe u nju indijske, grčke, abisinske robinje i unese neobične vrednosti. Zatim napusti odaju i uputi se prema vrtu, uđe u hladnjak u kome je bio ostavio princezu, pretraži ga čitavog, ali ne nađe ni nju ni konja. Tad se počeo udarati po licu, lutajući vrtom sav izbezumljen. Kad se malo pribra, reče:

- Kako je mogla znati tajnu konja kad joj ja ništa nisam rekao o tome. Možda ju je napao Persijanac koji je napravio konja i odveo je, osvetivši se tako mom ocu.

Carević tad potraži stražare vrta i upita ih jesu li ikoga videli da je prošao pored njih i ušao u vrt, a oni odgovoriše da nisu videli nikoga osim persijskog mudraca koji je ulazio da bere lekovito bilje.

Kad je čuo njihove riječi, carević je bio siguran da je mudrac odveo djevojku. A bilo je suđeno da persijski mudrac uđe u vrt da bere lekovito bilje baš u momentu kad je carević napustio princezu i otišao da obavesti oca.

Kad je ušao u vrt, mudrac je osetio miris mošusa i pošao u pravcu odakle je dopirao. A to je bio miris careve kćerke. Mudrac je sledio trag mirisa sve dok nije stigao do hladnjaka. Tad ugleda konja, kojeg je sam napravio, kako stoji pred hladnjakom i srce mu se ispuni radošću jer je žalio za njim kad ga je izgubio. Mudrac priđe konju, razgleda sve njegove delove i vide da su čitavi, a kad htjede da ga uzjaše i poleti, pomisli:

- Treba da vidim šta je to doneo carević na njemu i ostavio ovde.

Uđe u hladnjak i ugleda u njemu djevojku lepu poput sjajnog sunca na vedrom nebu. čim je vide, znao je da je ona kćerka nekog velikaša i da ju je doveo sa sobom carević i ostavio u hladnjaku, a sam otišao u grad da doveđe svitu da bi uveo djevojku uz poštovanje i počasti.

Mudrac poljubi zemlju pred njom, a ona diže prema njemu pogled i ugleda njegov ružni i gadni lik.

- Ko si ti? - upita ona.

- O, gospodarice - odgovori mudrac - ja sam carevićev izaslanik. On me je poslao tebi i naredio mi da te povedem u drugi vrt, blizu grada.

- A gde je carević? - upita ona kad sasluša njegove reči.

- U gradu, kod svoga oca, - odgovori mudrac. - Doći će odmah po tebe s velikom pratnjom.

- Zar carev sin nije mogao poslati nikog drugog osim tebe? - upita ona.

Mudrac se na to nasmeja i reče:

- O, gospodarice, nek te ne zavede ružnoća moga lica i moj odvratni izgled. Da si ti dobila od mene ono što je dobio carević, sigurno bi pohvalila moje delo. Carević me odabrao i poslao tebi zbog ružnoće moga lika i užasne vanjštine jer te voli i ljubomoran je. On inače ima nebrojeno robova i slugu.

Kad ču njegove reči, devojka se pribra i poverava mu, pa ustade, stavi svoju ruku u njegovu i reče mu:

- Na čemu ću jahati?

A mudrac joj odgovori:

- O, gospodarice, na konju na kome si i stigla ovamo.

- Ja ga ne znam sama jahati - odgovori ona, a mudrac se na to nasmeši i bi mu jasno da ju je ulovio, pa joj reče:

- Ja ću jahati s tobom.

Zatim uzjaha konja, posadi devojku iza sebe i pričvrsti je da ne padne. Ona nije znala šta on smeri. Mudrac pokrenu zavrtanj za uzletanje, konj se napuni vazduhom, pomaknu se i onda počeo da se penje uvis. I penjao se sve dok ne prođe grad. Devojka tad upita:

- Kuda idemo? Zar te carević nije poslao po mene?

A mudrac odgovori:

- Alah ga poružnio! On je nevaljao i zao!

- Teško tebi - uzviknu princeza. - Kako se smeš protiviti naređenju svoga gospodara?

- Nije on moj gospodar - reče mudrac. - Znaš li ti ko sam ja?

- Ne - reče ona. - Znam samo ono što si mi sam rekao o sebi.

- To je bilo lukavstvo kojim sam nasamario i tebe i carevića. Čitavo vreme sam tugovao za ovim konjem. On je moje delo, ali je carević zagospodario njime. Ja sam mu ga sad oteo skupa s tobom i tako ga ranio u srce, kao što je i on mene ranio. I nikad više ovaj konj neće biti njegov - reče mudrac. Zatim se malo umiri i dodade:

- Ja ću ti biti korisniji nego on.

Kad ču njegove reči, devojka pokri lice rukama i povika:

- O, gade! Izgubila sam i dragog, i oca i majku.

I silno zajeca zbog onog što ju je snašlo. A mudrac je s njom leteo iznad vizantijskih predela dok ne stigoše do zelene livade pune cveća, drveća i reka, i tu se spustiše. Ta livada je bila blizu jednog grada u kom je živeo neki moćni car. I desi se da je baš tog dana car pošao u lov i da je prošao pored te livade i ugledao mudraca sa devojkom i konjem. Mudrac nije ni trepnuo, kad na njeg navališe carevi robovi i uhvatiše i njega, i devojkku, i konja, i odvedoše ih pred cara. Kad car vide koliko je mudrac ružan, a devojka lepa i dražesna, on joj se obrati:

- O, gospođo, ko ti je ovaj starac?

Mudrac požuri da mu odgovori:

- To je moja žena i kćerka mog strica.

Ali kad ču šta on kaže, devojka povika da je on lažov i reče:

- O, care, Alaha mi, ja ga i ne poznajem. On mi nije muž, nego me je oteo posluživši se lukavstvom.

Kad je car to čuo, naredio je da izudaraju mudraca na mrtvo ime. Car zatim naredi da ga odvedu u grad i strpaju u zatvor, a devojkku i konja uze sa sobom, ali nije znao kakav je to konj niti je znao njegovu tajnu.

—والله الرحمن الرحيم—

Što se tiče carevića, on obuče odelo, uze sve što mu je potrebno i krenu na put, veoma nespokojan. Išao je što je brže mogao, prateći tragove i tražeći devojkku, idući od zemlje do zemlje, od grada do grada, raspitujući se o konju od ebanovine, a svi su mu se čudili, ne verujući u ono što govori.

Proveo je tako neko vreme u traženju i raspitivanju, ali ništa nije čuo o devojkci i konju. Zatim pođe u grad devojčina oca i raspita se o njoj i tamo, ali ni tamo ne znadoše ništa, a njena oca nađe tužnog zbog nestanka kćeri. Carević se onda uputi u zemlju Vizant i počeo da traži devojkku i konja raspitujući se na sve strane o njima. Tako stiže u jedan han u kome zateče mnoštvo trgovaca koji su sedeli i razgovarali. On sede blizu njih i ču jednog trgovca kako priča:

- O, prijatelji, video sam čudo veliko.

- A šta to? - zapitaše oni.

- Bio sam u jednom gradu - reče on i pomenuo ime grada u kome se nalazila i devojka - pa sam čuo kako stanovnici pričaju neku čudnu priču o tome kako je car jednog dana pošao u lov sa svojom pratnjom i velikašima i kad su stigli u ravnice, naišli su na jednu livadu u kojoj su videli nekog čoveka kako sedi, a pored njega je bila jedna žena i konj od ebanovine. Čovek

je bio veoma ružan, a devojka savršeno lepa i dražesna, vitka i stasita. A konj od ebanovine je bio pravo čudo i nikad niko nije video ništa lepše od njega.

- A šta je učinio car s njima? - upitaše prisutni.

- Pitao je tog čoveka ko mu je ta devojka, a on je rekao da mu je žena i kćerka njegovog strica. Ali devojka je rekla da on laže i car je uze od njega, naredivši da ga istuku i strpaju u zatvor. O konju od ebanovine ne zna se ništa - rekao je trgovac.

Kad je carević čuo trgovčevu priču, priđe mu i počeo ga oprezno ispitivati, sve dok nije saznao od njega ime tog grada i cara. Mladić je tu noć proveo sav radostan, a kad je svanulo, krenuo je na put i išao je ne zaustavljajući se sve dok nije stigao u taj grad. Ali kad je hteo ući u njega, ščepaše ga gradski čuvari i hteditoše ga odvesti pred cara da bi ga ispitao ko je i šta je, zašto je dospeo u ovaj grad, i koji zanat zna, jer je car imao običaj da to pita svakog stranca.

Carević je u grad stigao uveče, a u to doba nije niko mogao otići do cara, zato čuvari gradskih kapija uhvatiše mladića i povedoše ga u zatvor. Ali kad videše kako je lep, bilo im je žao da ga strpaju u zatvor, pa ga posadiše pred zatvor da skupa s njima večera. Za vreme večere razgovarali su i veselili se, a stražari su ga pitali iz koje je zemlje.

- Ja sam iz Persije, iz zemlje Kosroja - odgovori carević.

Kad čuše te reči, svi se nasmejaše, a jedan od njih reče:

- O, mladiću, čuo sam da ljudi svašta pričaju i video kako se ponašaju, ali nisam video čoveka koji više laže od Persijanca koji je kod nas u zatvoru.

Drugi reče:

- A ja nisam video čoveka ružnijeg izgleda i gadnijeg lika od njega.

- A po čemu znate da je lažov - upita carević, a stražari odgovoriše:

- Po tome što tvrdi da je mudrac. Car ga je video na putu kad je išao u lov. S njim je bila jedna žena neviđene lepote, privlačnosti, savršenstva i sjaja, i jedan konj od crne ebanovine, da lepšeg nismo videli u životu. Što se devojke tiče, ona je kod cara, veoma mu je draga, ali je luda, a da je taj čovjek mudrac, kao što tvrdi, sigurno bi je izlečio. Car joj daje lekove i želi da je izleči. Što se tiče konja od ebanovine, car ga je stavio u svoju riznicu. Onaj ružni čovjek, koji je bio s djevojkom, kod nas je u tamnici i kad padne noć, toliko plače i zapomaže nad sobom da niko ne može oka sklopiti.

Carević tada počeo da kuje plan kako da ostvari svoj cilj. Kad su stražari hteli da spavaju, uveli su carevića, u zatvor i zatvorili za njim vrata, i on ču mudraca kako plače, zapomaže i žali samog sebe govoreći:

- Teško meni što sam učinio sebi i careviću, što sam učinio devojci. Sve to zato što sam hteo da učinim nešto ružno, što sam tražio za sebe nešto što ne zaslužujem i što mi ne priliči, a ko traži ono što mu ne priliči, zadesiće ga ono što je mene zadesilo.

Kad je carević čuo reči mudraca, reče mu:

- Dokle će trajati to plakanje i zapomaganje, da li ti se desilo nešto što se nije desilo nikom drugom?

Mudrac oseti da je čovek koji mu to reče prijateljski raspoložen prema njemu, pa se počeo žaliti na svoje stanje i teškoće u koje je zapao.

A kad je svanulo, stražari odvedoše carevića do cara, obavestivši ga da je mladić stigao uveče kad više niko nije mogao izaći pred njega. Car se obrati mladiću upitavši ga:

- Iz koje si zemlje, kako se zoveš i kakav zanat znaš, zašto si došao u naš grad?

Carević mu odgovori:

- Što se mog imena tiče, ono na persijskom jeziku glasi Hardža, inače sam iz Persije i spadam u ljude od nauke čija je specijalnost medicina. Lečim bolesne i lude, a putujem po raznim zemljama i gradovima da bih stekao novo znanje. Kad vidim nekog bolesnika, ja ga izlečim. Eto, to je moj zanat.

Kad car ču te reči, veoma se obradova i reče:

- O, dobri mudrač, stigao si baš u trenutku kad si nam potreban.

I car ispriča mladiću devojčin slučaj pa reče:

- Ako je izlečiš od ludosti, dobićeš od mene sve što zatražiš.

Carević mu na to odgovori:

- Alah uzvisio cara! Opiši mi sve što si video od njene ludosti i reci mi otkad je luda i kako si uhvatio nju, konja i mudraca.

Car mu tad sve potanko ispriča i reče da je mudrac u zatvoru.

- O, srećni caru, a šta si uradio s onim konjem? - upita carević.

- Njega čuvam u svojoj riznici - odgovori car.

Carević tad pomisli:

Treba da vidim konja i da utvrdim da li je čitav, a ako je s njim sve u redu, ostvari ću ono što sam naumio, jer ako se konj može pokrenuti, smisliću neko lukavstvo da spasim svoju draganu. Onda se obrati caru ovim rečima:

- O, care, trebalo bi da vidim konja, možda ću otkriti nešto što će mi pomoći da izlečim devojk

- Drage volje - reče car, diže se, uze mladića za ruku i povede ga do konja.

Carević poče razgledati konja sa svih strana i vide da je čitav i da mu ništa ne nedostaje, pa se tome veoma obradova.

- O, veliki care - reče on - želeo bih da odem do devojke da vidim šta joj je. Molim se Alahu i nadam se da će ozdraviti mojom rukom i uz pomoć ovog konja, ako bog da.

Carević onda naredi da čuvaju konja pa ode sa carem do devojke. Kad uđoše u sobu, carević ugleda devojku kako se udara po licu, van sebe, ali nije bila luda. To sve je činila samo zato da joj niko ne bi prišao.

- Ništa se ne boj, lepotice! - Reče joj carević.

Zatim poče lepo govoriti s njom da bi joj dao do znanja da je to on lično, a kad ga ona prepozna, vrisnu od radosti i onesvesti se. Car pomisli da je vrisnula od straha i iziđe. Carević prisloni svoja usta na njeno uho i šapnu joj:

- O, lepotice sveta, čuvaj da se ne prolije ni moja ni tvoja krv, strpi se i ustraj dok ne smislim neko lukavstvo da se oslobodimo od ovog cara silnika, ja ću caru reći da ću te izlečiti od ludosti ako ti skine lance u koje te je okovao, a kad ti car dođe, ti mu se obrati lepim rečima, da vidi da si izlečena mojom pomoći. Tako ćemo postići ono što želimo.

- Učiniću to što hoćeš - reče devojka, a carević izađe iz sobe i ode caru sav radostan i veseo i reče mu:

- O, srećni care, saznao sam od čega boluje devojka i, na tvoju sreću, izlečio sam je. Ustani i pođi u njenu sobu, lepo joj se obrati i obećaj joj nešto što će je obradovati i ispuniće ti se sve što želiš od prijete.

Car ga poslušao i ode devojci, a ona, čim ga ugleda, diže se i poljubi zemlju pred njim, zaželevši mu dobrodošlicu. Car se tome veoma obradova pa naredi robinjama i slugama da je služe, da je odvedu u hamam i da pripreme za nju haljine i nakit. Robinje joj dođoše i pozdraviše je, a ona im odzdravi najlepšim recima. Zatim je robinje obukoše u carske haljine, a na vrat joj staviše ogrlicu od dragog kamenja. Kad su je izveli iz hamama, devojka je izgledala kao mesec o uštapu. Ona dođe caru, pozdravi ga, poljubi zemlju pred njim, a cara obuze velika radost zbog toga. Car se tada obrati careviću:

- Ozdravila je zahvaljujući tebi, Alah te poživeo!

Mladić mu odgovori:

- O, care, ona će potpuno ozdraviti tek onda kad odeš sa svojom svitom i vojskom tamo gde si je našao. Neka bude tamo i onaj konj od ebanovine, a ja ću opčiniti đavola u njoj, uhvatiti ga i ubiti, i nikad više neće ući u nju.

Car ga poslušao i naredi da donesu konja od ebanovine na livadu gde je

zatekao devojkę sa mudracem i konjem, a sam odjaha skupa sa svojom vojskom, vodeći sa sobom i devojkę. Niko nije znao šta mladić smerā.

Kad su stigli na livadu, mladić, koji je već bio tamo, naredi da postave konja od ebanovine i devojkę podalje od cara i vojske, ali dokle pogled seže, pa onda reče caru:

- S tvojim odobrenjem, zapaliću tamjan, izgovoriću zakletve i zatočiću đavola, a zatim ću uzjahati konja od ebanovine i posaditi devojkę iza sebe, a kad to učinim, konj će se pokrenuti i poći, stići će do tebe i time će sve biti svršeno. A onda čini s njom što hoćeš.

Car se tome veoma obradova, a carević uzjaha konja i posadi princezu iza sebe.

Car i vojska stadoše gledati šta će se dogoditi, a carević okrenu zavrtnanj, pričvrstivši devojkę užetom da ne padne i polete s njom visoko u vazduh. Vojska ih je gledala sve dok se ne izgubiše iz vida. Car proveđe pola dana iščekujući da se mladić vrati. Ali se on ne vrati i car izgubi svaku nadu, pa se veoma pokaja što mu je dao devojkę, žaleći za njom. Tad se vrati sa vojskom u grad.

A carević se uputi u grad svoga oca, sav radostan i srećan, i leteo je nebom sve dok ne stiže do svog dvorca, a tu se spusti, uvede devojkę u carske odaje, siguran da je tu neće niko dirati, a sam ode ocu i majci, pozdravi ih i reče da je doveo sa sobom devojkę, a roditelji se veoma obradovaše sinu.

Što se tiče Vizantijskog cara on se vratio u grad, zatvorio se u svoj dvorac, tužan i žalostan. Dođoše mu veziri i počeo ga tešiti govoreći mu da je mladić koji je uzeo djevojkę čarobnjak i neka je hvala Alahu što se spasio njegovog čarobnjaštva i podmuklosti. I nisu napuštali cara sve dok nije prestao misliti na devojkę.

A carević je priredio veliku gozbu za stanovnike grada i svi provedoše cei i mesec dana u slavlju. I carević i devojka su se silno radovali.

Što se tiče konja od ebanovine, carevićev otac ga je razbio, tako da se više nije mogao kretati.

Carević je kasnije napisao pismo devojčinom ocu, obavestivši ga da se oženio njome i da žive najlepšim životom. Carević je poslao pismo po svom izaslaniku, a uz pismo je poslao i darove. Kad je izaslanik stigao u grad devojčinog oca, u grad Sanu u Jemenu, predao je pismo i darove kralju, a on se veoma obradova kad pročitā pismo, primi poklone i ukaza čast izaslaniku. Onda i sam spremi divan poklon za svog zeta i posla ga po istom izaslaniku. Izaslanik se vrati i obavesti carevića o kraljevoj radosti kad je čuo vest o kćeri.

I carević počeo svake godine slati pisma i poklone princezinom ocu, sve dok njegov otac nije umro, a tada carević preuze vlast u svojoj zemlji i pravedno vladaše svojim podanicima, pa mu se zemlje i robovi sami potčiniše, a on je sa svojom ženom živio sve do smrti, najlepšim i najsretnijim životom.

PRIČA O ABU KIRU I ABU SIRU

Priča se da su u gradu Aleksaridriji živela dva čoveka, od kojih je jedan bio bojadžija, po imenu Abu Kir, a drugi brijač, po imenu Abu Sir. Bili su susedi jer su im dućani bili jedan pored drugog. Bojadžija je bio varalica i lažov i tvrdokožac. Nije se stideo da čini sramotna dela, a običaj mu je bio da traži unapred novac od mušterije koja mu je donosila tkaninu na bojenje, govoreći da će za te novce kupiti boje. A kad bi uzeo novac, trošio bi ga odmah na jelo i piće, prodavao bi platno koje bi uzeo čim bi vlasnik otišao, a i taj novac bi odmah trošio na jelo i piće. Jeo je samo najbolja jela i pio sam najbolja pića, od kojih izgubiš pamet. A kad bi mu vlasnik tkanine došao, bojadžija bi mu rekao:

- Dodi sutra, pre izlaska sunca i naći ćeš svoju tkaninu obojenu.

Vlasnik bi odlazio misleći: *»Jedan ili dva dana, isto je«*. I dolazio bi sutradan prema dogovoru, a Abu Kir bi govorio:

- Juče sam bio zauzet jer sam imao goste i morao se brinuti oko njih. Dođi sutra, pre izlaska sunca i naći ćeš svoju tkaninu obojenu.

I mušterija bi došla i trećeg dana, a Abu Kir bi rekao:

- Možeš mi oprostiti zbog jučerašnjeg dana jer mi se porodila žena noću, pa sam čitav dana morao obavljati poslove, ali dođi sutra i uzmi svoju obojenu stvar.

I mušterija bi opet došla, prema dogovoru, a Abu Kir bi je dočekao s nekom novom laži, obećavajući i zaklinjući se da će mu sutra dati tkaninu, sve dok mušterija ne bi izgubila strpljenje i rekla:

- Koliko puta ćeš mi reći *»sutra«*. Daj mi moju tkaninu, neću da je bojiš.

Abu Kir bi tad odgovorio:

- Alaha mi, brate, stid me je pred tobom, ali ću ti reći istinu, a Alah neka kazni one koji čine nažao ljudima i oduzimaju im ono što je njihovo.

- Reci mi šta se dogodilo - govorila bi mušterija, a Abu Kir bi odgovarao:

- Obojio sam ono što si doneo bojom kojoj nema ravne i obesio je pred radnju da se suši, ali je to neko ukrao, ne znam ko.

Ako bi mušterija bila neki dobar čovek, rekla bi:

- Alah će mi to nadoknaditi.

A ako bi to bio neki zao čovek, počeo bi grditi i sramotiti Abu Kira, ali od njega ne bi ništa dobio, makar ga tužio i sucu.

Abu Kir je tako radio sve dok se ne proneše o njemu zao glas i ljudi počеше opominjati jedni druge da se čuvaju Abu Kira, spominjući ga u uzrečicama. Tako ga mušterije napustiše. Mogao mu je pasti šaka samo onaj koji nije ništa znao o njemu. Abu Kir skoro ostade bez posla. Zbog toga poče sve češće odlaziti u dućan kod svog suseda brice, Abu Sira, sedeći kod njega i gledajući u vrata svoje bojadisaonice. Kad bi ugledao neku mušteriju, koja nije ništa znala o njemu, pred vratima svoje radnje, izlazio bi iz brijačnice i upitao je:

- Šta ti treba?

A mušterija bi odgovarala:

- Da mi obojiš ovo!

- U koju boju? - pitao bi Abu Kir jer je uprkos svim svojim manama znao da boji u sve boje, ali nije nikad bio ni prema kome iskren i zloća je njime gospodarila. Tad bi uzimao stvar od mušterije rekavši:

- Plati mi unapred, a sutra dođi po ovo.

Mušterija bi mu plaćala i odlazila svojim putem, a Abu Kir bi odmah odlazio i prodavao to na čaršiji i kupovao za te novce meso, povrće, voće i duvan, i sve što bi mu bilo potrebno. A kad bi ugledao mušteriju koja mu je dala nešto na bojenje, ne bi se pojavljivao i izlazio joj na oči.

Tako proveđe nekoliko godina, a jednog dana uze na bojenje nešto od nekog oholog i drskog čoveka, pa proda to što je primio i potroši sav novac. I mušterija ga poče svakog dana tražiti u bojadisaonici, ali ga nikad nije nalazila, jer bi se on skrivao u Abu Sirovoj brijačnici. Kad ovom čoveku dojadi da ga traži u njegovoj radnji, on ode kadiji, a kadija posla s njim svog izaslanika da pokuca na vrata Abu Kirove bojadisaonice u prisustvu mnogih muslimana. I taj čovek stavi pečat na vrata bojadisaonice pošto u njoj ne nađe ništa osim nekoliko razbijenih korita, čak ne nađe ništa što bi uzeo u zamenu za svoju tkaninu. Tad izaslanik uze ključ radnje i reče Abu Kirovim susedima:

- Recite mu neka donese stvar ovoga čoveka pa će dobiti ključ svog dućana.

Zatim mušterija i izaslanik odoše. Tada Abu Sir upita Abu Kira:

- Kakva te to nesreća snašla? Ko god ti je doneo nešto, ostao je bez toga. Gde se denula stvar tog oholog čovjeka?

- O, susede, ukrali su mi je - odgovori Abu Kir, a Abu Sir mu reče:

- Čudno. Tebi krađu sve što ti ljudi donesu. Sastaju li se u tvom dućanu

svi kradljivci? Ja ipak mislim da ti lažeš. Reci mi šta si uradio?

- O, susede - odgovori Abu Kir - niko meni nije ništa ukrao.

- Pa šta onda radiš s tuđim stvarima ? - upita Abu Sir.

- Prodajem ono što mi donesu, a onda trošim novac od toga - odgovori on.

- A dopušta li to Alah ? - upita ga Abu Sir, a Abu Kir reče:

- Ja to činim jer sam siromašan i od svog zanata imam malo koristi.

Tad i Abu Sir počeo da se žali:

- Ja sam takav majstor da mi nijedan nije ravan u ovom gradu, ali u moju brijačnicu niko ne dolazi jer sam siromašan čovek. O, brate, dojadio mi je ovaj zanat.

Abu Kir mu reče:

- I meni je dojadio moj zanat jer ništa ne zarađujem. Ali ko nas primorava da ostanemo u ovoj zemlji? Otputujmo u svijet. Imamo u rukama zanate koji se traže u svim zemljama, pa ćemo se u drugim zemljama nadisati zraka i odmoriti od velikih briga.

Abu Kir je tako zanosno govorio Abu Siru o putovanju dok ovaj i sam ne požele da putuje, a onda se dogovoriše da zajedno krenu. Tad Abu Kir reče Abu Siru:

- O, susede, sad smo postali braća i nema razlike među nama, pa treba da očitamo onu molitvu koja kaže da onaj ko radi i zarađuje treba da prehranjuje onog ko ne radi. Sve što nam ostane od novaca, stavljaćemo u jedan kovčeg i pravedno podeliti kad se vratimo u Aleksandriju.

Abu Sir se složi s tim pa očita molitvu, a onda zatvori brijačnicu i predade ključeve gazdi. Ključevi Abu Kirove bojadisaonice ostadoše kod kadijinog izaslanika, a njegova radnja zapečaćena.

Obojica uzeše svoje stvari i krenuše na put. Ukrcaše se u jednu lađu i isploviše istog dana morem. Sreća im je bila naklonjena jer na lađi, na kojoj je pored kapetana bilo sto dvadeset putnika, nije bilo nijednog brijača osim Abu Sira. Kad su jedra na lađi bila razapeta, Abu Sir reče Abu Kiru:

- Na ovom moru treba jesti i piti, a mi imamo malo hrane. Možda će me neko pozvati da ga obrijem, a kad ga obrijem, daće mi neku pogačicu, srebrenjak ili gutljaj vode, i tako ćemo nas dvojica zarađivati.

- Nije loše - reče Abu Kir, pa spusti glavu i zaspao, a brico se diže, uze svoj pribor i šoljicu, na rame stavi neku krpu umesto peškira, jer je bio siromašan, i počeo da se šeta između putnika. Tad mu se neko obrati:

- Dođi, brico, da me obriješ.

I on ga obrija, a mušterija mu dade srebrenjak. Abu Sir tada reče:

- O, brate, meni ne treba srebrenjak. Kad bi mi dao jednu pogačicu, to bi bio pravi blagoslov, jer imam druga, a imamo malo hrane.

I čovek mu dade pogačicu, komad sira i čašu slatke vode, a Abu Sir sve to uze i ode Abu Kiru i reče mu:

- Uzmi ovu pogačicu, pojedi je sa sirom i popij vodu iz čaše.

Abu Kir uze sve to i pojede i popi, a zatim Abu Sir uze opet svoj pribor, prebaci krpu preko ramena i s posudom u ruci poče hodati po lađi između putnika. Tako obrija jednog čoveka za dve pogačice, drugog za komad sira, i mušterije ga počese tražiti, a svako ko bi mu rekao »*Majstore, obrij me!*« davao bi mu dve pogačice i srebrenjak, jer je on bio jedini brijač na lađi. Sunce još nije bilo zašlo a on je već bio sakupio trideset pogačica i trideset srebrenjaka, dobio je i sira, maslina i kavijara. Ljudi su mu davali sve što bi zatražio, pa je tako sakupio svega i svačega. Abu Sir obrija i kapetana lađe i požali mu se da nema dovoljno hrane na putu, a kapetan mu reče:

- Dobro došao! Možeš ovde dovoditi svako veče svog prijatelja i večerati kod mena, ne brinite ni za šta dok putujete s nama.

Abu Sir se vrati bojadžiji i zateče ga kako još uvek spava pa ga probudi. Abu Kir ugleda pored sebe mnogo hrane, sira, maslina i kavijara pa reče Abu Siru:

- Odakle ti ovo?

A brico mu odgovori:

- Od darežljivog Alaha.

Abu Kir htede sve to da pojede, ali mu Abu Sir reče:

- Nemoj to jesti, brate, ostavi, trebaće nam nekom drugom prilikom. Znaj da sam ja obrijao kapetana lađe, da sam mu se požalio da nemamo dovoljno hrane i on mi je zaželeo dobrodošlicu i pozvao da svaku noć dolazim s tobom na večeru kod njega. Večeras ćemo večerati prvi put kod kapetana.

Abu Kir mu reče:

- Ja imam morsku bolest i ne mogu da se pomaknem s mesta. Daj ti meni ovo da večeram, a ti idi sam kod kapetana.

- U redu - reče Abu Sir i sede. Posmatrao je Abu Kira kako jede, a ovaj je otkidao komade kao da odvaljuje kamenje s planine i gutao kao slon koji danima nije ništa jeo. Ubacivao je u usta nove zalogaje, a da još nije bio progutao ni prethodne. Gledao je u hranu iskolačenih očiju, kao kakav veštac, dašćući poput gladnog bika nad slamom i bobom.

Tada dođe mornar i reče Abu Siru da mu kapetan poručuje da dođe sa

svojim prijateljem na večeru kod njega.

- Hoćeš li poći sa mnom? - upita Abu Sir Abu Kira.

- Ne mogu da hodam - odgovori ovaj, pa brico ode sam i zateče kapetana kako sedi za stolom na kojem bijaše dvadeset i više vrsta jela, očekujući sa svojim ljudima njega i njegovog druga. Kad ga ugleda, kapetan ga upita:

- Gde ti je prijatelj ?

- O, gospodaru, on ima morsku bolest - odgovori Abu Sir, a kapetan mu reče:

- Nije to ništa, proći će. Pridi i večeraj s nama, čekao sam te.

Kasnije kapetan izdvoji sahan i napuni ga raznim jelima, što je bilo dovoljno za dvadesetoricu ljudi. Posle večere kapetan reče brici:

- Ponesi ovaj sahan svom prijatelju.

Abu Sir ga uze i odnese Abu Kiru, koji je još uvek preživao staru hranu poput deve. Abu Sir mu reče:

- Zar ti nisam rekao da ne jedeš to. Kod kapetana ima svega i svačega, pogledaj šta ti je poslao kad sam mu rekao da imaš morsku bolest.

- Daj mi to - reče Abu Kir i Abu Sir mu pruži sahan, a bojadžija navali halapljivo na jelo, poput psa, iskeženih zuba, ili poput lava koji sve proždire; ili naprosto kao čovek koji umire od gladi pa ugleda hranu i navali na nju.

Abu Sir ga ostavi i ode kapetanu da popije kafu s njim pa se potom vrati i vide da je Abu Kir pojeo sve što je bilo u sahanu, a da je praznu zdelu odgurnuo od sebe. Abu Sir uze zdelu i odnese je kapetanovom pomoćniku, a zatim se vrati Abu Kira i leže da spava sve do zore.

Sutradan Abu Sir poče brijati ljude i sve što je dobijao, davao je Abu Kira, a Abu Kir je jeo i pio, dižući se samo kad je trebalo da obavi nuždu. Abu Sir mu je donosio svako veče od kapetana pun sahan jela i to tako potraja dvadeset dana, dok se lađa nije usidrila u jednoj luci. Dva druga izadoše iz lađe, odoše u grad i iznajmiše sobu u nekom hanu. Abu Sir prostre sobu, kupi sve što je bilo potrebno, donese meso i skuva ga, dok je Abu Kir samo spavao, a budio se samo kad mu je Abu Sir donosio jelo. Abu Kir bi se tad probudio i kad bi se najeo, govorio bi:

- Ne zameri mi, jer imam vrtoglavicu - i opet bi zaspao.

Tako provede četrdeset dana, a brica je svakog dana uzimao svoj pribor i hodao gradom, tražeći posao i zaradu, pa se vraćao, zatičući Abu Kira kako spava. Onda bi ga budio, a Abu Kir bi se prenuo iza sna i odmah halapljivo navaljivao na jelo, kao da se nikad ne može zasititi, pa bi opet zaspao. I tako prođe još četrdeset dana, a kad god bi mu Abu Sir rekao: »*Sedi i odmori se,*

izađi iz sobe i prošetaj gradom, u njemu ima razonode i sjaja i nema lepšeg grada od ovoga», Abu Kir bi mu odgovarao:

- Ne zameri mi, brate, jer imam nesvesticu.

A Abu Sir se nije ljutio i nije ga hteo ničim da povredi. Međutim, četrdeset prvog dana brica se tako razbole da nije mogao izaći iz sobe, pa se pogodi s vratarom hana da im on obavlja sve poslove, da im donosi hranu i piće, jer je Abu Kir za sve to vreme samo jeo i spavao. Vrtar je tako obavljao poslove četiri dana, a onda se Abu Sirova bolest tako pogorša da je izgubio svest.

Što se tiče Abu Kira, njega poče moriti velika glad, pa se diže i poče preturati po Abu Sirovom odelu, nađe nešto malo novca, uze ga i izađe iz sobe, zalupivši vrata. Tako ode, ne obavestivši nikoga, a vrtar je za to vreme bio u čaršiji pa ga ni on nije video. Abu Kir ode u čaršiju i kupi za sebe jedno divno odelo, pa onda poče hodati gradom i razgledati ga i tako vide da tom gradu nema ravnog među gradovima, i da su svi ljudi obučeni u belo i plavo. Tada i Abu Kir ode jednom bojadžiji i vide da je u njegovom dućanu obojeno sve u plavo, pa izvadi svoju maramicu i reče mu:

Ej, majstore, uzmi ovu maramicu i oboji je, a ja ću ti platiti koliko treba.

- Dvadeset dirhema - odgovori mu majstor, a Abu Kir mu reče:

- Mi to u svojoj zemlji bojimo za dva dirhema.

- Idi onda u svoju zemlju i tamo oboji svoju maramu - reče mu majstor - a ja je neću, bojiti za manje od dvadeset dirhema.

Abu Kir mu reče:

- U koju ćeš je boju obojiti ?

- U plavu - odgovori bojadžija.

- Ja hoću da je obojiš u crveno - reče Abu Kir, a bojadžija odgovori:

- Ne znam bojiti u crveno.

- Onda u zeleno - reče Abu Kir, a bojadžija reče:

- Ne znam bojiti u zeleno.

- Onda u žuto - reče Abu Kir.

- Ne znam bojiti u žuto.

Abu Kir je nabrajao boju za bojom, ali mu bojadžija reče:

- U našoj zemlji ima četrdeset majstora, ni više ni manje, a kad jedan od nas umre, mi učimo bojenju njegovog sina, a ako on ne ostavi potomstvo, onda nas ostaje jedan manje. Ako neki majstor ima dva sina, mi učimo bojenju jednog od njih, a ako on umre, učimo njegovog brata. Naš zanat je uhvatio korena i svi mi bojimo samo u plavo.

Abu Kir mu reče:

- Znaj da sam i ja bojadžija i da znam da bojim u sve boje. Želeo bih da me uzmeš u službu i da mi plaćaš nadnicu, a ja ću te naučiti bojiti svim bojama, kako bi se mogao pohvaliti u bojadžijskom esnafu.

- Mi ne dozvoljavamo nikad strancu da se bavi našim zanatom - reče mu bojadžija.

- A šta ako ja sam otvorim bojadisaonicu - upita Abu Kif.

- To nikad neće biti moguće - odgovori mu bojadžija i Abu Kir ga napusti i ode drugome, ali mu i on reče isto što i prvi. Tako je Abu Kir išao od jednog bojadžije do drugog, dok ne obiđe svih četrdeset majstora, ali ga ni jedan ne htede primiti ni kao nadničara ni kao majstora. Onda Abu Kir ode starešini bojadžijskog esnafa i ispriča mu sve to, a starešina mu reče:

- Mi ne dopuštamo ni jednom strancu da se bavi našim zanatom.

Abu Kira tad obuze veliki gnev i on ode da se žali caru pa mu reče:

- O, care ovog vremena, ja sam stranac, a po zanatu sam bojadžija i znam bojiti u crveno kao ruža, u zeleno kao trava, kao maslina i kao krila papagaja, u crno kao ugalj, u žuto kao naranča i limun.

I on poče nabrajati boje, govoreći:

- Nijedan bojadžija u tvom gradu ne zna bojiti u te boje, već samo u plavo, ali mi nijedan nije dopustio da radim kod njega ni kao majstor ni kao nadničar.

Car mu tad reče:

- U pravu si. Ali ja ću ti otvoriti bojadisaonieu, daću ti novac i niko ti ništa neće moći, jer ću obesiti o dućanska vrata svakog onog ko te bude ometao.

I car izda nadređenje graditeljima:

- Prošetajte gradom s ovim majstorom i ako mu se svidi neko mesto u ovome gradu, izbacite njegovog vlasnika, bilo iz dućana ili hana, i podignite mu onakvu bojadisaonieu kakvu želi i ne protivite se onome što on kaže.

Zatim car dade Abu Kira lepo odelo i hiljadu dinara, rekavši mu:

- Troši to dok ti ne bude gotov dućan.

I dade mu dva roba da ga dvore i jednog osedlanog konja. Abu Kir obuče odelo i uzjaha konja pa je i sam izgledao poput kakvog cara. Car mu je dao i jednu kuću za stanovanje i naredio da je nameste, a Abu Kir se useli u nju.

Sledećeg dana on ode u grad. Razgledao ga je zajedno s graditeljima dok ne nađe jedno mesto koje mu se svidelo pa reče:

- Ovo je dobro mesto!

Građevinari tad oteraše gazdu, odvedoše ga caru, a ovaj mu dade naknadu veću nego što je mogao i poželeti. Tako počеше građevinari graditi bojadisaonicu, a Abu Kir im je davao upute. Kad je bila gotova, njegovoj bojadisaonici nije bilo ravne u tome gradu.

Abu Kir tad ode caru i reče mu da je bojadisaonica gotova i zatraži mu novac za boje da bi mogao početi sa radom. Car mu tad reče:

- Uzmi ove četiri hiljade dinara i nek ti to bude kapital, a pokazaćeš mi plod svoga rada u bojadisaonici.

Abu Kir uze novac od cara, ode u čaršiju i vide da ima mnogo indiga koji se prodaje u bescenje. On kupi sve što mu bijaše potrebno za bojenje, a car mu posla petsto komada tkanine i on ih oboji u razne boje, pa zatim obesi na vrata radnje. Ljudi su prolazili i gledali čudo koje ranije nikad nisu videli u svom životu. Svet se počе tiskati pred radnjom gledajući tkanine i zapitkujući Abu Kira:

- O, majstore, kako se zove ova boja?

A Abu Kir im govoraše:

- Ovo je crvena, ovo žuta, a ovo zelena.

I tako im je nabrojao sve boje, te mu oni počеше donositi tkanine na bojenje, obećavajući da će platiti onoliko koliko on zatraži.

Kad je obojio careve tkanine, Abu Kir ih odnese na divan, a kad car vide kako su obojene, veoma se obradova i bogato ga nagradi. Tada Abu Kiru počesh donositi tkanine i svi vojnici, zasipajući ga zlatom i srebrom. I tako se Abu Kir proču, a ljudi nazvaše njegovu radnju »*Sultanovom bojadisaonicom*«. Njemu je sipalo sa svih strana, a druge bojadžije nisu mogli s njim ni progovoriti, samo su dolazili i ljubili mu ruku, izvinjavajući mu se za ono što su ranije učinili, govoreći:

- Uzmi nas za svoje slugе!

Ali Abu Kir ne uze ni jednog od njih, nego nabavi sebi crne i bele robove i steče veliki imetak.

حرف الله الرحمن الرحيم

Što se tiče Abu Sira, koga je Abu Kir ostavio bolesnog i onesvešćenog iza zatvorenih vrata, on ostade zatvoren u sobi tri dana. Zatvorena vrata padoše u oči vrataru hana jer nijednog od njih dvojice nije bio video i nije znao šta je s njima.

- Da nisu otputovali ne plativši, ili su možda umrli - pomisli vratar pa priđe vratima i ču bricine jecaje koji su dopirali iz sobe. On uze ključ koji je

bio obešen o dovratnik, otvori vrata pa uđe i ugleda bricu kako jeca.

- Gde ti je drug? - upita vratar.

- Alaha mi - odgovori Abu Sir, - ja sam se tek danas povratio od bolesti pa sam ga počeo dozivati, ali mi se niko nije odazvao. Alaha ti, brate, vidi je li mi pod uzglavljem kesa, pa ako je nađeš, uzmi iz nje pet para i kupi mi nešto da pojedem jer sam mrtav gladan.

Vratar pruži ruku i uze kesu, ali vide da je prazna pa reče brici:

- Kesa je prazna, u njoj nema ni prebijene pare.

Abu Siru bi jasno da je Abu Kir uzeo novac iz njegove kесе i pobegao.

- Zar nisi video mog prijatelja? - upita vratar, a ovaj mu odgovori:

- Nisam ga video već tri dana i mislio sam da ste otputovali zajedno.

- Nismo otputovali - reče mu brica, - nego se on polakomio na moj novac, uzeo ga i pobegao kad je video da sam bolestan - pa zaplaka, a vratar mu reče:

- Nije važno, Alah će mu to vratiti.

Vratar izađe i skuva čorbu za Abu Sira i donese mu da jede. Tako je vratar negovao bricu puna dva meseca, trošeći na njega iz vlastite kесе, dok se Abu Sir nije dobro preznojao i Alah ga izlečio od njegove bolesti. Tad se diže na noge i reče vrataru:

- Ako mi veliki Alah omogući, nagradiću te za ono što si mi učinio.

A vratar mu reče:

- Ja sam ti to učinio u ime milostivog Alaha.

Tad brica izađe iz hana pa ode u grad i počе šetati čaršijom i tako stiže do Abu Kirove bojadisaonice i vide raznobojne tkanine, obešene o dućanska vrata, i ljude koji se tiskaju i gledaju ih pa upita jednog čoveka:

- Kakva je ovo radnja i zašto se ljudi tiskaju pred njom?

- To je »*Sultanova bojadisaonica*«, koju je otvorio jedan stranac po imenu Abu Kir - odgovori čovek. - Kad oboji nekom odelo, mi se skupljamo i gledamo tu boju, jer u našem gradu nema nikog ko zna bojiti u takve boje kao on.

Čovek mu ispriča ono što se desilo Abu Kiru sa bojadžijama tog grada, ispriča mu kako se Abu Kir požalio cara, a on mu pomogao da podigne bojadisaonicu, davši mu novac za to. Abu Sir se obradova tome i pomisli:

- Neka je hvala Alahu što mu je pomogao da postane majstor. Tom čoveku se može oprostiti. Možda ga je od mene odvojio njegov zanat pa je zaboravio na mene. Ali ti si bio dobar i plemenit prema njemu dok je bio bez posla, on će ti se obradovati kad te vidi i biti plemenit prema tebi kao što si ti

bio prema njemu.

I brica priđe vratima dućana i ugleda Abu Kira kako sedi na jednoj klupi kraj vrata, obučen u carsko odelo, sa četiri crna i bela roba, raskošno obučena. U bojadisaonici je radilo još deset robova koje je kupio Abu Kir i naučio ih da boje. On je sedeo okružen opojnim mirisima, kao najveći vezir ili car, ništa ne radeći svojim rukama, samo zapovedajući drugima kako da rade. Abu Sir stade pred njega, misleći da će se ovaj obradovati kad ga vidi, pozdraviti ga i počastiti. Ali kad se Abu Kir srete s njegovim pogledom, povika:

- Gade jedan, koliko puta sam ti govorio da ne stojiš pred vratima mog dućana, zar hoćeš da me obrukaš pred ljudima, razbojniče! Uхватite ga!

I robovi zgrabiše Abu Sira, a Abu Kir se diže, uze štap i reče:

- Bacite ga na zemlju!

Kad robovi to učiniše, Abu Kir mu udari sto štapova po leđima, a kad ga robovi okrenuše, on mu udari još sto štapova po trbuhu pa reče:

- O, gade, lopove, ako te vidim još jednom da stojiš na vratima mog dućana, smesta ću te poslati caru, a on će te predati valiji da ti odrubi glavu. Odlazi, proklet bio!

I Abu Sir ode slomljena srca, zbog poniženja i batina koje je primio, a prisutni upitaše Abu Kira šta je uradio ovaj čovek.

- To je razbojnik koji krađe tkanine - odgovori im Abu Kir. Koliko je samo puta ukrao od mene tkanine, a ja sam mislio u sebi: »Neka mu Alah oprosti, to je siromah«, i nisam mu hteo stvarati neprilike, nego sam plaćao ljudima za ukradene tkanine, a njega odvrćao lepim rečima. Ali on nije prestajao s krađom i rekao sam mu da ću ga poslati caru ako se to ponovi, a on će ga ubiti i ljudi će odahnuti.

Prisutni počеше tada da psuju Abu Sira.

مرالله الرحمن الرد

Što se tiče Abu Sira, on se vrati u han i počе razmišljati o onome što je Abu Kir uradio i tako je sedeo sve dok mu ne minuse bolovi, zatim izađe i počе lutati gradom, a onda mu pade na pamet da ode u hamam, pa upita nekog čoveka koji put vodi u hamam. Ovaj mu odgovori:

- A šta je to hamam?

- Mesto gde se ljudi peru i skidaju prljavštinu. To je jedno od najvećih blaga na svetu - reče Abu Sir.

- Eno ti more - reče mu čovek, ali Abu Sir mu odgovori:

- Ja hoću hamam.

- Mi ne znamo šta je to hamam. Mi idemo u more, čak i car ide u more kad hoće da se okupa.

Kad je Abu Sir saznao da u tom gradu nema hamama i da svet i ne zna šta je to, ode caru na divan, a kad uđe, poljubi zemlju pred njim, pozelevši f mu svako dobro i reče:

- Ja sam stranac, a po zanatu sam hamamdžija. Došao sam u tvoj grad i hteo sam otići u hamam, ali sam video da tu nema hamama. Kako tako divan grad može biti bez hamama, a to je jedno od najvećih blaga na ovom svetu.

- A šta je to hamam ? - upita ga car.

Abu Sir mu počeo tad iznositi prednosti hamama pa reče:

- Tvoj grad će biti savršen tek onda kad bude imao hamam.

- Dobro mi došao - uzviknu car pa ga obuče u odelo kome nije bilo ravna, dade mu konja i dva roba, onda mu pokloni četiri robinje i četiri bela roba, i pripremi za njega kuću zastrtu ćilimima. Car mu iskaza još veće poštovanje nego Abu Kiru, a onda poslao s njim građevinare, rekavši im:

- Podignite mu hamam na onom mestu koje mu se dopadne.

I Abu Sir povede građevinare i ode s njima nasred grada i pokaza im jedno mesto koje mu se dopalo, a oni tu počeli zidati hamam. Abu Sir je pokazivao građevinarima kako da grade hamam sve dok ne sagrađiše takav hamam kakvom ne beše ni jedan ravan. Zatim im naredi da ga ukrase najlepšim ukrasima koji bijahu pravo uživanje za oko. Zatim Abu Sir ode caru i obavesti ga da je hamam izgrađen i ukrašen, rekavši:

- Nedostaju samo još zastirači.

Car mu dade deset hiljada dinara, on ih uze i nabavi zastirače, zastre hamam i poveša ručnike na divljenje svih prolaznika. Ljudi su se tiskali oko te kuće kakvu dotad nisu videli i pitali se:

- Šta li je ovo ?

- To je hamam - odgovarao je Abu Sir, dok su se oni sve više čudili.

Onda Abu Sir zagreja vodu kako bi hamam mogao proraditi i napravi u bazenu takav šadrvan od kojeg su ljudi gubili pamet kad bi ga ugledali. Abu Sir zatraži od cara deset mladih robova i on mu dade deset belih robova, lepih poput meseca, a Abu Sir počeo trljati govoreći im:

- Ovako i vi radite s mušterijama!

Abu Sir zatim upali tamjan i poslao telala u grad da poziva svet u hamam, koji se zove »*Sultanov hamam*«. Svet počeo dolaziti u hamam, a Abu Sir naredi svojim robovima da kupaju ljude. Ljudi su silazili u bazen, izlazili iz njega i sedali pod trem, a robovi su ih trljali onako kako ih je naučio Abu Sir. Ljudi

su tako neprestano dolazili u hamam i izlazili ne plativši ništa. I to tako potraja tri dana, a četvrtog dana pozva Abu Sir i cara, i ovaj skupa sa svojim velikašima uzjaha konja i dođe u hamam. Car se svuče i uđe u bazen, a Abu Sir za njim pa ga poče trljati, skidajući mu sa tela grudvice prljavštine i pokazujući ih caru. Car je bio radostan, i stavljajući ruku na telo osećao je kako mu je koža mekana i glatka. Kad je on okupao cara, Abu Sir nasu u vodu malo ružinog mirisa, a car opet uđe u bazen, a onda izađe sveža tela i čio kao nikad ranije. Zatim Abu Sir posadi cara ispod trema, a robovi ga počеше trljati dok se miris aloje širio iz kadiomce.

- O, majstore, je li to hamam? - upita car Abu Sira.

- Jeste - odgovori Abu Sir.

- Žive mi glave, moj grad je postao pravi grad tek sa ovim hamamom!-

Povika car pa ga upita:

- Koliko naplaćuješ za kupanje?

- Uzimaću onoliko koliko narediš - odgovori Abu Sir.

- Uzimaj po hiljadu dinara od svakog onog ko se okupa - reče car.

- Oprosti, o care ovog vremena - reče Abu Sir - svi ljudi nisu jednaki, neki su bogati, a neki siromašni, a ako od svakog budem uzimao po hiljadu dinara, ljudi će prestati dolaziti, jer siromašni ne mogu platiti hiljadu dinara za kupanje.

- Pa koliko ćeš onda naplaćivati? - upita car.

- Prepustiću to njihovoj velikodušnosti - odgovori Abu Sir. - Svako će mi dati onoliko koliko može i koliko mu duša hoće. Ako budem tako uzimao, hamam će i dalje raditi i biće veoma cenjen. Što se tiče hiljadu dinara, to je poklon od cara, a svako ne može dati toliko.

To potvrdiše velikaši carstva, rekavši:

- O, care ovog vremena, to je istina, zar misliš da su svi ljudi poput tebe?

Car reče:

- Vaše reči su istinite, ali ovaj čovek je stranac i siromah i mi smo dužni da mu ukažemo čast. On je u našem gradu podigao ovaj hamam kakav ranije nismo videli u životu, ukrašivši njime naš grad, koji je postao poznat samo po njemu. Ako mu ukažemo čast time što mu damo veću nagradu, nećemo mnogo učiniti.

- Ako želiš da mu ukažeš čast - rekoše velikaši - ukazi mu je svojim bogatstvom, a čast koju car ukazuje siromahu mala je cena hamamu. Što se tiče hiljadu dinara, iako smo tvoji velikaši, ne pristajemo da damo toliku sumu, pa kako tek onda mogu pristati siromasi.

- O, velikaši mog carstva - reče car - nek svaki od vas da ovog puta po sto dinara, po jednog belog roba i robinju i po jednog crnog roba.

- U redu – rekoše oni - daćemo mu to, ali neka mu od danas svaki mušterija da onoliko koliko mu duša želi.

Car se s tim složi i svi velikaši dadoše Abu Siru po sto dinara, po jednu robinju, po jednog belog i crnog roba, a tog dana okupa se u hamamu četiri stotine velikaša. Svi skupa dali su hamamdžiji četrdeset hiljada dinara, četiri stotine robinja i osam stotina robova, a sam car mu je dao deset hiljada dinara, deset belih i deset crnih robova i deset robinja. Abu Sir istupi, poljubi zemlju pred carem i reče:

- O, srećni i mudri care, gde da smjestim ove robove i robinje?

- Ja sam naredio svojim velikašima da ti ih poklone da bi prikupili za tebe bogatstvo. Možda ćeš se setiti svoje zemlje i porodice i otići u svoj rodni kraj pa će ti dobro doći to kad budeš otišao iz naše zemlje.

Abu Sir mu reče:

- O, care ovog vremena, nek Alah da da budeš još veći, ali ovo mnoštvo robova i robinja priliči samo carevima, a meni bi bilo bolje da si naredio da mi se da novac mesto te vojske, jer ljudi jedu i piju i oblače se i nikad ne bih imao dovoljno bogatstva da ih snabdem.

Car se na to nasmeja i uzviknu:

- Alaha mi, govoriš istinu, zaista je to velika vojska, a ti je ne možeš izdržavati. Ali hoćeš li mi prodati svakog od njih za sto dinara?

- Hoću - odgovori Abu Sir, i car onda pozva svog rizničara da donese novac, a kad ga je ovaj doneo, dade Abu Siru ugovorenu svotu za robove. Posle toga car ih pokloni njihovim vlasnicima, rekavši im:

- Neka svako uzme svog roba ili robinju kad ih prepozna. Ja vam ih poklanjam.

I velikaši uzeše svoje robove po naređenju cara, a Abu Sir reče:

- O, care ovog vremena, neka te Alah sačuva od svakog zla kao što si ti mene spasao ovih vragova kojima može vladati samo Alah.

Car se nasmeja njegovim rečima, dajući mu za pravo, a zatim izvede svoje velikaše iz hamama i ode s njima u dvorac. Abu Sir provede tu noć brojeći zlato, stavljajući ga u kese koje je pečatio, a služilo ga je dvadeset crnih robova, dvadeset belih robova i četiri robinje. Kad je svanulo, Abu Sir otvori hamam i posla telala da viče po gradu:

- Ko hoće da dođe u hamam i okupa se, nek plati onoliko koliko mu duša želi i koliko mu velikodušnost nalaže!

A sam sede pored jedne škrinje, a mušterije nagrnuše i svako je davao onoliko koliko je mogao. A škrinja se napuni Alahovom dobrotom pre nego što je palo veče. Zatim i carica zatraži da ode u hamam i to ču Abu Sir, pa podeli radni dan hamama na dva dela radi carice, ujutru za muškarce, a posle podne za žene. Kad je carica došla, on posadi jednu robinju pored škrinje, a beše podučio četiri robinje poslovima hamama i one su postale vešte u tome. Kad uđe u hamam, carica se zadivi i dade hiljadu dinara.

Tako se Abu Sir proču u gradu jer je ukazivao čast svakom koje dolazio u hamam, bilo bogatom ili siromašnom, a dobro mu počeo pristizati sa svih strana. On upozna ljude iz careve okoline i steče među njima prijatelje i drugove. Car mu je dolazio svakog petka i davao hiljadu dinara, a u ostalim danima sedmice dolazili su mu velikaši i siromasi. Abu Sir je sve njih dočekivao krajnje ljubazno.

Jednog dana dođe u hamam carev kapetan, a Abu Sir se svuče, uđe s njim u vodu i počeo ga trljati ophodeći se veoma ljubazno prema njemu. Kad je kapetan izišao iz hamama, Abu Sir ga počasti pićem i kafom, a kad je ovaj hteo da mu ostavi novac za kupanje, Abu Sir se zakle da od njega neće ništa uzeti. Kapetan mu je bio zahvalan na ljubaznosti, ali i u nedoumici šta da pokloni ovom hamamdžiji koji ga je tako počastio.

—والله الرحمن الرحيم—

Što se tiče Abu Kira, i on beše čuo da ljudi pričaju neverovatne stvari o hamamu govoreći da je taj hamam pravo blago na svetu. Abu Kir pomisli:

- Moram i ja otići kao i drugi ljudi da vidim taj hamam za kojim je svet poludeo.

Potom obuče najraskošnije odelo, uzjaha mazgu i povede sa sobom četiri crna i četiri bela roba koji su išli ispred i iza njega i uputi se u hamam. Kad stiže do vrata hamama, Abu Kir oseti miris aloje i vide ljude koji su ulazili i izlazili i vide da su sve kamene klupe zauzete i mladim i starim. Kad je ušao u hodnik, ugleda ga Abu Sir, pođe mu u susret sav radostan, ali Abu Kir reče:

- Zar tako rade čestiti ljudi? Ja sam otvorio bojadisaonieu i postao gradski majstor, upoznao sam se i sa carem, a ti mi ne dolaziš i ne pitaš za mene, za svoga druga. Sustao sam tražeći te, slao sam i crne i bele robove da te traže po hanovima i drugim mestima, ali te niko nije mogao naći niti išta saznati o tebi.

- A zar ti nisam dolazio i zar me nisi optužio da sam lopov i isprebijao me, osramotivši me pred ljudima - reče Abu Sir.

Abu Kir se rastuži i reče:

- Ma šta mi to kažeš? Zar si ti onaj koga sam isprebijao?

- Da, ja sam to bio - reče Abu Sir, a Abu Kir mu se hiljadu puta zakle da ga nije prepoznao rekavši;

- U moj dućan je dolazio svaki dan jedan tebi sličan koji je krao ljudima tkanine, pa sam mislio od tebe da je on.

I Abu Kir se počeo kajati udarajući dlanom o dlan i čudeći se:

- Učinili smo ti nažao, ali što me nisi upozorio da si to ti jer meni se vrti u glavi od prevelikog posla.

Abu Sir mu na to reče:

- Neka ti Alah oprosti, druže moj, tako je bilo suđeno, Alah će to popraviti. Uđi, svuci se pa se okupaj i nauživaj.

- Tako ti Alaha, oprosti mi, brate moj - reče Abu Kir, a Abu Sir mu odgovori:

- Neka te Alah oslobodi svake odgovornosti i nek ti oprosti, tako je htela sudbina.

- A otkud ti sve ovo bogatstvo? - upita ga Abu Kir, a Abu Sir odgovori:

- Onaj koje pomogao tebi, pomogao je i meni. Otišao sam caru i objasnio mu šta je hamam, a on je onda naredio da ga izgrade.

- Ti si poznanik carev, a i ja sam. Učiniću sve što treba da te on zavoli i da ti zbog mene ukaže čast. On ne zna da si ti moj prijatelj, a ja ću mu to reći i preporučiti ću te.

- Mene ne treba preporučivati - reče Abu Sir - onaj ko ima srca ne propada. Mene su zavoleli i car i njegovi velikaši, a car me je bogato nagradio.

I Abu Sir ispriča Abu Kira svoju povest, a zatim reče:

- Skini odeću pa uđi u vodu a ja ću ući za tobom da te istrljam.

I Abu Kir se svuče i uđe u vodu a za njim i Abu Sir, koji ga istrlja, okupa i obuče, baveći se njime sve vreme. A kad Abu Kir izađe iz vode, Abu Sir mu donese jelo i piće iskazujući mu poštovanje koje je čudilo sve prisutne. Onda Abu Kir htede platiti Abu Siru, ali se on zakle da neće od njega ništa uzeti, rekavši:

- Stidi se, ti si moj drug i među nama nema nikakve razlike.

Abu Kir mu tad reče:

- Alaha mi, ovaj hamam je prekrasan, ali ti ne činiš sve što bi trebalo.

- A šta to nedostaje?

- Nema lekova, to jest nema testa od mišomora i kreča, pa nabavi te lekove, a kad dođe car, ponudi mu ih i nauči ga kako se skidaju dlake, i on će

te još više voleti i poštovati.

- U pravu si - reče Abu Sir - učiniću to, ako bog da.

Abu Kir izađe iz hamama, uzjaha svoju mazgu i ode caru, a kad je ušao u njegove odaje, reče mu:

- Ja sam ti iskren savetodavac, o care ovog vremena.

- A šta ćeš mi to savetovati? - upita ga car, a on mu reče:

- Čuo sam da si sagradio hamam.

- Jesam - odgovori car - došao mi je jedan stranac pa sam mu podigao hamam, kao što sam tebi podigao bojadisaonieu. Taj prekrasni hamam je ukras moga grada.

I car poče pričati Abu Kiru o lepotama hamama, a Abu Kir ga upita:

- A jesi li odlazio tamo ?

- Jesam - odgovori car. Abu Kir tad uzviknu:

- Hvala Alahu što te spasio od one hulje, hamamdžije.

- A zašto je hulja - upita car.

- Znaj, o care - reče Abu Kir - ako od danas budeš odlazio u taj hamam, poginućeš.

- A zašto? - upita car.

- Hamamdžija je tvoj neprijatelj, a i neprijatelj vere - odgovori Abu Kir. - On te naterao da podigneš ovaj hamam samo zato što hoće da te otruje. Spremio je nešto za tebe i kad dođeš, doneće ti to i reći: *»Ovo je lek i ko se njime namaže po donjem delu tela, lako će skinuti sve dlake.«* Ali to nije lek, već smrtonosan otrov. Ovoj hulji je jedan hrišćanski car obećao da će mu pustiti iz ropstva ženu i decu ako tebe ubije. Ja sam bio s njim u ropstvu, ali sam otvorio bojadisaonieu i počeo bojiti svim bojama, pa su ljudi privoljeli cara da se smiluje na mene i on me zapitao: *»Što tražiš od mene?«* a ja sam tražio da me oslobodi i on me oslobodio; i tako sam došao u ovaj grad. Kad sam ugledao ovog čoveka u hamamu, upitao sam ga kako su se on, njegova žena i deca oslobodili, a on mi je odgovorio: *»Mi smo još u ropstvu. Car je bio sazvao divan, pa sam i ja bio među prisutnim i čuo sam šta pričaju i kako pominju cara ovog grada. Hrišćanski car je tad s uzdahom rekao da ga niko na svetu nije pobedio osim cara ovog grada. Pitao sam ga hoće li osloboditi i mene i moju ženu i decu ako mi pođe za rukom da ga ubijem, a on je rekao da će nas osloboditi i dati mi sve što zatražim. Tad me je car poslao ovamo pa sam ja doputovao na jednoj lađi i otišao caru koji mi je sagradio ovaj hamam. Ostaje mi još samo to da ga ubijem. Onda ću otići kod hrišćanskog cara, otkupiti ženu i decu i zatražiti od njega obećanu nagradu.«* Ja sam ga tad upitao da li je smislio neko lukavstvo kojim će te ubiti, a on mi je

odgovorio: »To je barem lako. Car će doći u hamam, a ja ću mu dati ovaj otrov i reći: Uzmi ovaj lek i namazi njime telo da ti spadnu dlake. Car će to uzeti i namazati se, a onda će mu otrov kolati telom dan i noć dok ne dođe do srca i car će tad umreti i sve će biti gotovo.« Kad sam to čuo, ja sam se prepao da ti se to i ne dogodi, jer ti si meni učinio veliko dobro za koje sam ti veoma zahvalan.

Kad ču bojadžijinc reći, car se veoma razgnevi i reče:

- Čuvaj tu tajnu!

Zatim zažele da ode u hamam, da otkloni sumnju i sam se uveri. Kad je car ušao u hamam, Abu Sir se svuče po običaju i počeo trljati cara, a onda mu reče:

- O, care ovog vremena, napravio sam jedan lek kojim se skidaju dlake s donjeg dela tela.

- Donesi ga - reče car - i on mu ga donese, a car oseti užasan miris i shvati da je to otrov. Car se tad razbesni i povika svojim ljudima: - Držite ga!

Oni uhvatiše Abu Sira, a car izađe besan iz vode a da niko nije znao zbog čega je ljut i niko ga nije smeo pitati za to. Zatim se car obuče i ode na divan, pa naredi da dovedu Abu Sira i njega dovedoše svezanih ruku. Potom car pozva svog kapetana, a kad on dođe, car mu reče: - Odvedi ovu hulju! Stavi ga u jednu vreću, a u vreću stavi dva kantara negašenog kreča, zaveži sve to dobro, a onda stavi vreću u čamac i dođi pod moj dvorac, a kad me vidiš kako sedim kraj prozora, pitaj me; »Da li da bacim ovu vreću?« a ja ću ti reći: »Baci je!« i ti ćeš je onda baciti u vodu, neka se kreč ugasi u njoj i neka Abu Sir izgori i utopi se.

- Slušam i pokoravam se - odgovori kapetan pa odvede Abu Sira na jedan otok naspram carskog dvora i reče mu:

- Ja sam jednom dolazio kod tebe u hamam i ti si mi ukazao čast i učinio sve što je bilo potrebno. Okupao sam se s velikim užitkom, a ti si se zakleo da od mene nećeš uzeti nikakvu nagradu za to, pa sam te ja veoma zavoleo. Ispričaj mi šta ti se desilo i zašto se car toliko naljutio na tebe i naredio da te ubijem tako užasnom smrću.

- Alaha mi - reče Abu Sir - ja mu nisam ništa uradio i ne znam čime sam se ogriješio o njega i zbog čega sam sve ovo zaslužio.

Kapetan mu tad reče:

- Ti zauzimaš kod cara visoko mesto, kakvo niko nije zauzimao pre tebe, a kad je neko tako srećan kao ti, ljudi mu zavide. Možda ti je neko pozavideo na sreći i oklevetao te caru pa se on razbesneo na tebe. Ali dobro mi došao i znaj da ti se ništa loše neće desiti. Kako si ti meni ukazao čast i ne poznajući

me, tako ću i ja tebe osloboditi, ali ćeš morati ostati na ovom otoku dok ne naiđe neka lađa iz grada koja plovi u tvoju zemlju pa ću te onda ukrcati na nju.

Abu Sir poljubi kapetana u ruku, zahvali mu se na svemu, a kapetan donese vreću, stavi u nju kreč i jedan kamen velik poput čoveka, pa reče:

- Uzdam se u Alaha.

Zatim kapetan dade Abu Siru jednu mrežu i reče mu:

- Baci ovu mrežu u more, možda ćeš uloviti nešto ribe. Ja snabdevam carsku kuhinju ribom svakog dana, ali sam danas zbog ovog događaja izostavio ribolov. Bojim se da ne dođu kuvareve sluge i zatraže ribu i ne nađu je; zato će biti dobro ako štogod uloviš. Ja sad odoh pod careve prozore i poslužiću se lukavstvom i reći caru da sam te bacio u vodu.

- Ja ću loviti ribu, a ti idi i nek ti je Alah na pomoći - reče mu Abu Sir.

Kapetan stavi vreću u čamac i doplovi do careva dvorca, a kad vide cara kako sedi kraj prozora, upita ga:

- O, care ovog vremena, da li da bacim ovu vreću?

- Baci je - odgovori car i dade mu znak rukom, a nešto zasvetluca i pade u more. A to što je palo bio je carev prsten koji je imao čarobnu moć. Car ga je nosio na desnoj ruci, a kad bi se na nekog naljutio i hteo da ga ubije, pokazivao bi na njega prstom desne ruke. Tad bi iz prstena sevnule munje i pogodile tog čoveka, a glava bi mu sletela s ramena. Vojska i velikaši su se pokoravali caru samo zahvaljujući tom prstenu. Ali kad mu je prsten pao s prsta, on nije mogao reći nikome da ga je izgubio, iz straha da se vojska ne digne protiv njega i ne ubije ga.

حرف الله الرحمن الرحيم

Što se tiče Abu Sira, on je posle kapetanovog odlaska bacio mrežu u more, a onda je izvukao i video da je puna ribe. Kad je bacio mrežu po drugi put i izvukao je, opet je bila puna ribe. Tako je bacao i vadio mrežu uvek punu ribe dok nije ulovio čitavu gomilu riba. Tad pomisli.

- Već dugo vremena nisam jeo ribu - pa izabra jednu veliku i debelu ribu pomislivši:

Kad kapetan dođe, reći ću mu da mi isprži ovu ribu za ručak.

Tad poče seći ribu nožem, a nož se zakači za škrge i Abu Sir ugleda carev prsten jer ga ta riba beše progutala, a sudbina je dovela do tog otoka i u ovu mrežu. Abu Sir uze prsten i stavi ga na svoj prst, ne znajući za njegovu moć. Odjednom dođoše dva dečaka, kuvareve sluge, tražeći ribu:

- O, čoveče - upitaše oni Abu Sira - gde je kapetan?

- Ne znam - odgovori Abu Sir i zamahnu desnom rukom, a dečacima odjednom sleteše glave s ramena. Abu Sir se tome začudi i reče:

- Kako li sam ih pogubio?

Bio je tužan zbog toga i zamišljen. U tom času dođe kapetan i vide veliku gomilu ribe i pogubljene sluge, a ugleda i prsten na Abu Kirovoj ruci pa reče:

- O, brate, ne maši tom rukom na kojoj ti je prsten, jer ako mahneš, ubićeš me.

Abu Sir se začudi tome, a kapetan ga tad upita:

- Ko je ubio ove sluge?

- Alaha mi, brate, ne znam - odgovori Abu Sir.

- Pravo veliš - odgovori kapetan - ali mi reci odakle ti ovaj prsten.

- Našao sam ga u škrgama ove ribe - odgovori Abu Sir, a kapetan mu reče:

- Pravo zboriš, jer ja sam ga video kako je pao u more iz careva dvorca i dok je padao, svetlucao je, a pao je onda kad je car pokazao na vreću i rekao mi »*Bacaj je!*« Kad je dao rukom znak da bacim vreću, prsten je pao s njegovog prsta u more, a ova ga je riba progutala. Alah ju je doveo do tebe pa si je ti ulovio jer ti je to bilo suđeno. Ali znaš li ti kakvu moć ima ovaj prsten?

- Ne znam - odgovori Abu Sir, a kapetan mu reče:

- Znaj da se vojska pokorava našem caru samo iz straha od tog prstena, jer kad se car razgnevi na nekoga i kad hoće nekog da ubije, on samo pokaže rukom na kojoj je prsten i njemu pada glava s ramena. Iz tog prstena sevaju munje i pogađaju i ubijaju odmah onoga na koga se car naljuti.

Kad Abu Sir ču te reči, veoma se obradova i reče kapetanu:

- Vрати me u grad!

- Vратиću te - odgovori kapetan, jer se sad ne bojim da će ti car učiniti ikakvo zlo. A ako pokažeš rukom na kojoj je prsten, i poželiš da ga ubiješ, njegova će glava odmah pasti pred tobom. Tako možeš ubiti i cara i svu vojsku.

Zatim kapetan sede u čamac s Abu Sirom i uputi se s njim u grad. Kad su doplovili do grada, kapetan ode u carski dvor i nađe cara kako sedi na divanu, a ratnici stoje pred njim. Car je bio veoma tužan zbog prstena, ali nije mogao reći nijednom ratniku da ga je izgubio. Kad car ugleda Abu Sira, reče mu:

- Zar te nisu bacili u more? Kako si izašao iz mora?

- O, care ovog vremena - reče Abu Sir - kad si naredio kapetanu da me baci u more, on me odveo na otok i upitao me zašto si se razgnevio na mene i

zašto hoćeš da me ubiješ. Ja sam mu odgovorio da ne znam da sam ti učinio ikakvo zlo, a on mi je onda rekao: *»Ti zauzimaš visoko mesto kod cara i možda ti je neko pozavideo na tome i oklevetao te pred njim pa se on razbesneo na tebe. Ali ti si mi iskazao veliko poštovanje kad sam bio kod tebe u hamam u i ja ću te osloboditi i poslati u tvoju zemlju.«* Onda je kapetan stavio u čamac jedan veliki kamen i bacio ga u more u mesto mene, a kad si ti pokazao na njega, prsten ti je pao s ruke u more i progutala gaje jedna riba. Ja sam na otoku lovio ribu pa sam tako ulovio i ovu među drugim ribama, a kad sam hteo da je ispržim, rasporivši je, ugledao sam prsten u njenim škrgama. Ja uzeh taj prsten, nataknuh ga na svoj prst, a tada naiđoše dvojica kuvarevih slugu tražeći ribu. Ja im pokazah prstom, ne znajući kakvu moć ima ovaj prsten, a njima popadaše glave. Zatim stiže kapetan, prepoznade prsten koji sam imao na ruci i reče mi da on ima čarobno svojstvo, pa ga ja donesoh tebi jer si mi činio veliko dobro i iskazao veliku čast. A to dobro koje si mi učinio nije propalo. Evo ti prsten, uzmi ga, a ako sam ti učinio nešto zbog čega me treba ubiti, reci mi kakav je to moj greh pa me ubij i neka ti je prosta moja krv.

Zatim skide prsten s prsta i preda ga caru, a kad car vide to dobro koje mu učini Abu Sir, uze prsten i nataknu ga na ruku, odahnuvši dušom, pa skoči na noge i zagrli Abu Sira rekavši mu:

- O, čoveče, ti spadaš u izabrane ljude, u posebne čestite duše. Ne zameri mi zbog onog što sam ti učinio i oprosti mi! Da je neko drugi našao taj prsten, ne bi mi ga dao.

- O, care ovog vremena, ako želiš da ti oprostim, reci mi kakav je bio moj greh koji je izazvao kod tebe gnev pa si naredio da me ubiju.

- Alaha mi - povika car - ti si me ovim svojim dobrim delom uverio da si nevin i da nisi ništa zgrešio, ali mi je bojadžija ispričao o tebi ružne stvari.

I car ispriča šta mu je sve rekao bojadžija, a Abu Sir mu reče:

- Alaha mi, o, care ovog vremena, ja ne poznajem nikakvog hrišćanskog cara i nikad nisam u životu otišao ni u kakvu hrišćansku zemlju, nikad mi nije ni palo na pamet da te ubijem, a taj bojadžija je bio moj drug i sused u Aleksandriji, pa nam je tamo život bio teskoban i mi odosmo iz tog grada, zarekavši se molitvom da će onaj ko radi izdržavati onoga ko ne radi.

Tad Abu Sir ispriča sve što mu se dogodilo s Abu Kirom, kako mu je uzeo novac i ostavio ga bolesnog u sobi u hanu, kako ga je izdržavao vratar hana dok je bio bolestan sve dok ga Alah nije izlečio, kako je pose toga otišao u grad sa svojim brijačkim priborom, kao što je obično činio, kako je tada ugledao bojadisaonicu i u njoj Abu Kira kako sedi na klupi, kako je ušao da

ga pozdravi, a ovaj ga izudara, nazvavši ga razbojnikom. Kad je ispričao caru sve što mu se desilo, reče:

- O, care, on mi je baš savetovao da načinim taj lek i da ga dam tebi. A znaj, care, da taj lek nije štetan i mi ga spravljamo u našoj zemlji i mora ga biti u svakom hamamu, ali ja sam to bio smetnuo s uma. Kad mi je bojadžija došao i kad sam ga počastio, on me je podsetio na taj lek. O, care, pošalji po vrataru hana i bojadžijine radnike pa ih zapitaj o svemu što ti rekoh.

Kad su ovi došli i ispričali mu istinu, car posla po bojadžiju, rekavši:

- Dovedite mi ga, bosa, gologlava i vezenih ruku.

حرالله الرحمن الرد

Abu Kir je sedeo u svojoj kući radujući se Abu Sirovoj smrti, ali nije stigao da se dovoljno naraduje kad dođoše carevi ljudi, jurnuše na njega i zasuš ga udarcima po zatiljku. Zatim mu vezaše ruke i odvedoše pred cara. Abu Kir tad ugleda Abu Sira kako sedi pored cara, sa vratarom hana i radnicima bojadisaonice koji su stajali pred njim. Vrtar hana upita Abu Kira:

- Je li ovo tvoj drug kome si ukrao novac i ostavio ga bolesnog u sobi?

Radnici ga upitaše:

- Je li to onaj koga si naredio da izudaramo?

Caru tad postade jasno da je Abu Kir gadan čovek i da zaslužuje najveće muke pa reče:

- Povedite ga i provedite gradom, zatim ga stavite u jednu vreću i bacite u more!

- O, care - reče Abu Sir - ustupi ga meni, ja sam mu oprostio ono što mi je učinio.

Car mu reče:

- Ako si mu ti oprostio, ja mu ne mogu oprostiti- i viknu: - Vodite ga!

Ljudi odvedoše Abu Kira, staviše ga u jednu vreću zajedno s krečom i baciše ga u more. I tako Abu Kir potonu i umre.

- O, Abu Sire - reče mu car - zatraži nešto od mene i ja ću ti to dati.

- Molim te da me pošalješ u moju zemlju, jer više ne želim živeti ovde - reče Abu Sir.

Car ga tad nagradi velikim poklonima, pored novca, onda mu dade i jednu lađu natovarenu mnogim darovima čiji su mornari bili robovi koje mu je car poklonio. Pošto mu je car predložio da ga postavi za svog vezira, Abu Sir je to odbio i oprostio se od cara, pa je zaplovio lađom na kojoj sve bijaše njegovo, pa čak i robovi.

حرالله الرحمن الرد

Tako stiže do Aleksandrije, usidri se pred gradom, a onda jedan od robova ugleda veliku vreću kraj morske obale.

- O, gospodaru - reče on Abu Siru - kraj morske obale je jedna čvrsto zavezana vreća i ne znam šta je u njoj.

Abu Sir dođe, otvori vreću i ugleda u njoj Abu Kira koga more bijaše donelo do Aleksandrije. On ga izvadi iz vreće, zakopa ga blizu grada, načinivši mu grobnicu na čijim vratima ispisa ove stihove:

*Čovek se po svome delu poznaje,
dela čestitog slobodnjaka su kao njegovo poreklo
Ne kleveti drugog, oklevetan ćeš biti,
što ti za drugog kažeš, o tebi će to isto reći.
Kloni se gadnih reči
bilo da se šališ, ili ozbiljan da si
I prema psu kad si dobar, on će veran ti biti,
a naivka će zbog neznanja u lance okovati.
Po površini mora plutaju lešine,
a biser se sjajni na dnu peska krije
Vrabac se nadmeće s jastrebom iz naivnosti i pameti lake
Na nebu je ispisano, na stranicama zrak:
ko dobro delo čini, dobru nek se nada
U pelinu šećer ne traži
jer ukus svega je sadržan u samom izvoristu.*

Abu Sir je tako jedno vreme tu živio, a kad je umro, ljudi su ga sahranili pored Abu Kirova groba i zbog toga je to mesto nazvano Abu Kir i Abu Sir, a sad je poznato kao Abu Kir.

SINDBADOVA PUTOVANJA

SINDBAD POMORAC

U doba halife Harun Rašida, vladara pravovernih, živeo u Bagdadu neki nosač po imenu Sindbad Nosač. Bio je to puki siromašak koji je na glavi nosio svetu espap i tako zarađivao svakodnevni hleb. Slučaj je hteo da je jednog preterano toplog dana prtio nešto preteško, pa se silno umorio pod teretom, oblio ga svega znoj, a i žega mu bijaše uveliko dojadila. Naišao je ispred kapije nekog trgovca, pred kojom bijaše čisto i uredno, a i sam zrak vrlo ugodan. Kraj same kapije nalazila se poširoka kamena klupa, te nosač na nju spusti breme da se malko osveži i odmori. U isti mah udari povetarac s kapije i donese oštar miris koji udari nosaču u čula pa se on svali na kraj klupe. On samo što je tu seo, iznutra začu zvuke struna i lutnji uzbudljive glasove, različite arapske pesme. Začuje čak i pevanje ptica: grlica, slavuja, kosova, golubova grivnjaša koji su izvodili svoje pesme cvrkutanjem na različite načine. Nosač se čudom začudi svemu tome i lepo poskoči od neke dragosti. Digne se i kroči korak-dva prema toj strani, najednom ugleda pred kućom veliku baštu i u njoj mnoštvo momaka, slugu, robova, dvorjana, nešto što se može naći samo u careva i vladara! A kad dopre do njega miris finih pića i jela, nosač upravi pogled nebu i reče:

„Slava tebi, gospode, koji uzdižeš koga hoćeš a koga, opet, hoćeš ponizuješ! Činiš koga hoćeš bogatim a koga hoćeš siromašnim! Tako je, eto, neko uvek umoran a neko miran i spokojan! Neko je sretan a neko poput mene..." A zatim nastavi u stihovima:

*Koliko li jadnika počinka nema
a on u hladovini najboljoj leži!
Sve mi gore udarce nosi sudbina
Moj je tovar uvek sve teži i teži.
On je sretan ne stiže nesreća njega,
ja u zlu se praćakam k'o riba u mreži.
Ugodnošću on je obdaren i čašću
pred njim su sva jela i napici sveži.
Što sam ja to, on je, a ja, što i on*

*Kap smo ista: tek od mene beži
To je, eto, razlika koja nas deli.
Sunce sija za njega, a za mene sneži!*

Kad izreda te stihove i iskiti pesmu, spremi se polako uprtiti tovar i polako krenuti, ali u isti mah ispade pred njega na kapiju mladoliko i naočito momče lepa stasa i u gizdavoj odeći, uhvati nosača za ruku i reče mu:

„Hajde uđi i popričaj malo s mojim gospodarem, on te zove!”

Nosač nije bio rad da zalazi unutra ali mu ono momče ne dade drugačije, te on onu balu ostavi u predvorju, kod vratara, i s mladićem uđe u kuću. Već na prvi pogled opazi da se nalazi u sjajnoj palati koju je krasila veličanstvenost i lepota. Uđe u veliku dvoranu i prelete očima uzduž i popreko, kad li u dvorani sve ugledna gospoda i visoki gosti! Tu su sve vrste cveća, sve vrste mirisa, različite zakuske, celo brdo kojekakvih vrsta prekrasnih jela, voća, pa vina od najplemenitije vinove loze, najposlije, tu su i lepe robinje i različiti instrumenti. Gosti posedali redom, naokolo, prema časti i dostojanstvu, a u samom pročelju sedi krupan, dostojanstven čovek koga su brojne godine, videlo se to dobro, mlatnule po zubima prednjim; imao je divne crte lica i lep oblik tela, a na njemu su bile vidljive gordost, ponos, čast i dostojanstvo.

Iznenadi se nosač kad sve to vide i odmah pomisli u sebi: „*Bog mi i duša, ovo je začelo neka rajska bašta ili će biti da su dvori nekog vladara ili cara!*”

Pibra se brzo pa ih uljudno pozdravi i poljubi zemlju pred njihovim nogama a zatim se ispravi i osta pognute glave stojeći pred njima. Domaćin mu otpozdravi lepim besjedama i dobrodošlicom, a onda ga pozva da priđe bliže i da sedne kraj njega. Nosač priđe i sede a domaćin ti odmah stavi pred njega onih slasnih i raznovrsnih jela. Prihvati se nosač i počne jesti i jeo je dokle god je mogao. Kad se najeo, opru ruke, zahvali Alahu na davanju i domaćinu na ljubaznosti i časti. Domaćin mu ponovo iskaza dobrodošlicu i reče:

„Bio ti srećan današnji dan, kako se zoveš i čime se baviš?”

„Ime mi je, gospodaru”, kaza on „Sindbad Nosač. Nosam na glavi svetu što god treba i tako se prehranjujem.”

„Neka znaš, nosaču”, reče starac s blagim osmehom na licu, „da ti je ime isto kao i meni, ja sam Sindbad Pomorac. Nego imam želju da mi ponoviš one stihove što si ih malo pre govorio kad si bio pred kapijom.”

Nosačevo lice obli rumen od stida i stade se ispričavati:

„Duše ti tvoje, ne uzimaj to za zlo, gospodaru, umor, nevolja i prazna ruka uče čoveka svakakvoj nepristojnosti i budalaštini."

„Ništa se ne stidi" - dočeka domaćin - „ti si mi kao i brat! Daj da čujem onu pesmu jer me ona zaista zadivila kad sam čuo kako je kitiš dok si stajao pred vratima." Nosač ne imade kud i ponovi pesmu. Svide se ona Sindbadu Pomorcu i sav se ozari pa će reći Nosaču: „Neka ti je znano, nosaču, da je moja prošlost vrlo čudnovata. Ja ću tebi ispričati sve to što mi se zbivalo pre nego što sam postao ovo što sam sad. Do ove sreće i dvora došao sam tek pošto sam proživio grdne muke, silne užase i težak umor. Da ti je samo znati koliko me je puta poklopila zla sudbina, zamor, udes! Sedam sam puta putovao po svetu a svako to putovanje priča je za sebe i svako se razlikuje po zanimljivostima. To su događaji od kojih ti staje pamet a sve je moralo tako biti, tako da ništa nisam mogao izbeći od onoga što mi je zapisano!"

—رالله الرحمن الرد—

PRVO PUTOVANJE

„I, eto, slušajte gospodo i odličnici"! - okrenu se Sindbad Pomorac prema gostima i otpoče svoju priču.

„Otac mi je bio trgovac i to jedan od najuglednijih ljudi i trgovaca u svojoj pokrajini. Imao je teško blago i silnu robu, ali umrije još dok sam ja bio dete i tako mi ostavi sav taj imetak, pa još kuće, zemlje i brojne prihode, čim sam postao punoletan, uzeo sam sve u svoje ruke pa stao uživati u lepim pićima i jelima, družiti se s momcima, gizdati se u lepe haljine i hodati s prijateljima i drugovima. Uvrtelo mi se u glavu da će to kod mene trajati do smrti i da ću uvek tako lepo živeti. Potraja to, međutim, neko vreme a ja dođoh pameti trgoh se, ali bi sve kasno; imanje otišlo, moj život se i te kako izmenio. Kad ja dođoh sebi, nađoh da je otišlo u nepovrat sve što sam imao! Obuze me zebnja za svoju budućnost a tad mi padoše na pamet reči našeg gospodina Sulejmana Mudrog, a sina Davudovog, koje sam nekada davno čuo: „Troje je bolje od troga, umrli čas od rođenja, živ pas od mrtvog lava a grob od bede i sramote."

Setivši se tih reči, skočim, iskupim još ono malo pokućstva i haljina što mi je ostalo, te to sve prodam, zatim isprodavah zemlje, kuće i sve drugo što sam još imao u rukama i sastavili jedva tri hiljade groša! Zavrgla mi se bila u glavi misao da se otisnem u beli svet i tada se setih i pesme nekog pesnika:

Cilj što uzmeš viši - trud te čeka veći

*hoćeš li da prođeš - radi i po noći!
Biserje ko traži - roni u dubine,
do bogatstva da bi došao - i moći!
Ako tražiš uspeh bez ikakva truda,
do svog cilja nikad nećeš moći doći!*

Rešim se, skočim i nakupujem espapa, raznih roba i svega što će mi trebati na putu. Vukla me želja da putujem morem i ja se ukrcam na jednu lađu sa celim društvom nekih trgovaca koji su kretali lađom iz Basre. Otplovili smo i tako jedrili danju i noću sve dok nismo stigli do jednog krasnog ostrva koje po svojim lepotama bijaše slično rajskoj bašti. Gospodar lađe pristade uz obalu, baci sidro i spusti ljestve pa se iskrcaše svi koji su bili na lađi. Odmah se napraviše ognjišta pa se svi razleteše: neko kuva, neko pere rublje a neko, opet, ide u razgledanje otoka. Ja sam bio među tim poslednjim. Malo zatim putnici se iskupiše da štogod pojedu i popiju, da se zabave i odmore, i mi upravo u tome, kad li povika kapetan što mu grlo pridaje:

„Vi sretni putnici, požurite lađi, ukrcavajte se što pre! Ostavljajte sve svoje stvari, spašavajte živote! Kopno na kojem stojite nije ostrvo nego grdni kit koji se upoprečio na morskoj pučini! Po njemu se nakupio pesak, a raste, eto, i drveće od kadikad, pa vam se čini da je to otok! Kad ste naložili na njemu vatru, on je osjetio toplinu i pokrenuo se. Evo, upravo u ovaj čas uranja u more, zajedno s vama. Svi ćete se podaviti! Tražite glavi spasa dok niste svi stradali! Ostavljajte sve!"

Čim putnici čuše kapetanov glas, svi potrčaše i nagruše brže-bolje skakati u lađu ostavljajući sve stvari i odeću, kazane i ognjišta. Neko se dočepa lađe neko još i nije a „otok" se silno potrese i ode na dno sa svim onim što je bilo na njemu i za tili se čas valovito more sastavi nad njima. Ja se, gle, nađoh među onima što zaostaše na „otoku" te se svi uvalismo u more. Moja se družina odmah utopi, a mene usud sačuva od propasti. Podari mi, naime, jedno od onih velikih vedara u kojima su malo pre putnici prali rublje, a život, pusto, ionako drag čoveku, pa ti ga ja brže bolje dograbim, zakoračim u njega i stanem poput vesala grabiti nogama po vodi a besni valovi poigravaju se sa mnom i s desne i leve strane.

Kapetan je već bio razvio jedra i otplovio sa onima koji su se ukrcali na lađu, a da se nije ni obazro na one koji su ostali u vodi. Pratio sam ih pogledom i nadao se spasu, sve dok mi lađa nije sasvim umakla iz vida, a tada dođoh do uverenja da mi je smrt neizbežna!

Ostao sam tako u vodi celi dan i iduću noć. A kad bi drugi dan, spopadoše me valovi i vetar me baci pred neko kopno. Obala je bila veoma strma a po kopnu nekakvo drveće koje je nadnelo grane nad samo more, te se odmah prihvatim za granu nekog visokog stabla, obesim se o nju upravo kad sam bio na rubu propasti i nekako se uzverem na kopno. Pogledam svoje noge. Na njima otekline, po stopalima rane i ujedi od riba, a ja to do tada nisam osećao od velika jada i napora koje sam poduzimao da se spasim. Videh to, onesvestih se i odmah se svalih na mestu gdje bijah sedeo. Ležao sam tako onesvešćen i polumrtav sve do idućeg dana, a tada me obasja i ogreja sunce. Dođoh sebi, pogledah odmah u noge kad obe još uvek natečene. Stadoh se čas vući, čas puzati na kolenima. Na tom otoku bilo svakojaka voća, izvora pitke vode, ja ti se dograbim voća pa udri jedi! Prođe mi tako nekoliko dana i duša mi se povrati, pa malo živnuh i lepo omoćah. Stadoh onda o koječemu razmišljati i vrljati tim kopnom uživajući u svemu što se tu nalazilo. Odlomio sam jednu granu i opirem se o nju.

Jednog dana zagledam se u drugi kraj otoka i, odjednom, ugledam jednu priliku. Pomislih da bi to mogla biti zverka ili koja morska životinja i radoznalo priđoh bliže, kad li to krupna bedevija privezana na samoj obali. Čim joj se prikućih, stade prema meni strahovito rzati, ja se uplašili i natisnuh bežati a u isti mah niče ispod zemlje neki čovek, potrča za mnom i stade vikati:

Ko si ti? Odakle si došao? Zašto si došao ovamo?

„Gospodaru“ - stanem i odgovorim -, ja sam stranac. Bio sam u nekoj lađi pa se utopili ja, neki moji saputnici i posada. Uhvatio sam neko vedro, seo u njega, ono je onda plivalo sa mnom i tako su me, eto, talasi izbacili na ovaj otok.

Čim ovaj čovek ču šta mu rekoh, uhvati me za ruku i dobaci:

„Hajde sa mnom!“

Ja ga poslušah i pođoh, a on me onda uvede u neko podzemno skrovište. Dovede me u neku veliku prostoriju i napravi mi mesto u samom pročelju. Prinese mi tu nekakva jela a ja bejah izgladnio, naklopim se i najedem. Posle toga upita me onaj Čovek za moje zgođe i nezgođe pa mu ja sve potanko razglobih od početka do kraja. On se silno začudi mome pričanju. A kad priču završih, zamolih ga:

„Gospodaru, tako ti svega, ne srdi se na mene, hoću nešto da te upitam. Ja sam, eto, pričao sve o sebi i to sve po istini, pa bih sad želeo da i ti meni

kažeš ko si, zašto sediš u ovoj zemunici i zašto si privezao onu kobilu na obali."

„Ima nas cela četa" - odvrati on - „a ostali su se razišli po obali. Mi smo konjušari cara Mihridana i pod našom upravom stoje svi njegovi konji. Svakih trideset dana mi dovodimo kobile plemenite pasmine u vrijeme mlađaka, privežemo ih negde na otoku, a mi se onda sakrijemo u ovo sklonište da nas niko ne vidi. Tada izlazi po njuhu iz mora po koji ždrebac između morskih konja, okrene se oko sebe i kad ne opazi nikoga, on priđe ždrebici i oplodi je, a onda želi da je povede sa sobom u more, no ona se ne može pokrenuti jer je privezana. Ždrebac tada počinje da je grize zubima, rita se i njišti. Mi kad to čujemo, izlazimo napolje i vičemo na njega, poplašimo ga i oteramo. Ždrebica, koja je sada ždrebna, posle godinu dana oždrebi ždrebe koje vredi čitave carske hazne. Ne možete na celom svetu naći takvog! Baš sada je vreme da se ždrebac pomoli pa, kad završimo posao, povešću te našem caru Mihridanu. Znaj dobro da se nisi s nama našao da nikad nikoga na ovom otoku ne bi našao, niko za tebe ovde ne bi znao i ti bi skapao od gladi. Mojom ćeš, eto, zaslugom ostati u životu! Vратиćeš se, možda, čak i u svoj rodni kraj!"

Pošto on meni to tako ispriča ja mu se lepo zahvalih i zaželeh mu svako dobro zbog njegove čovečnosti i dobrote. Mi još čestito nismo ni završili razgovor, a iz mora izađe ždrebac i stade silno njiskati, htede ždrebicu poterati sa sobom pošto ju je oplodio, ali bi mu uzalud! Moj konjušar ti zgrabi sablju i štit i istrča napolje pa stade zveketati sabljom po štitu i započe vikati na svoju družinu:

„Terajte ždrepca, terajte ždrepca!"

U tren oka dotrčaše oni s kopljima, bukom, galamom i morski konj se poplaši i začas ode svojim putem, zagnjuri se u more, poput bizona velik, i zamače!

Tada onaj konjušar sedne da malo odahne, uto se iskupi i ostala družina i svaki dovede po jedno konjče. Opaziše mene i počnu se raspitivati ko sam i odakle sam, te im ja ispričam sve po redu kao i prvi put. Pošto smo se upoznali, oni razastru sofru i sednu da jedu. Pozvan sam i ja za sofru i, kad smo jeli, svi zajahaše konje pa i meni nađoše nekakvog konjčića. Podugo smo jahali i napokon stigismo u grad cara Mihridana. Odu oni svom caru i ispričaju mu o meni, a on me pozove k sebi, i ja odoh. Kad sam ulazio kod njega, ja ga lepo pozdravim a on mi, isto tako lepo, otpozdravi, zaželi mi sreću i dug život a onda me stade pitati za moje nevolje. Ispričao sam mu sve

od početka do kraja; sve što mi se dogodilo i što sam vidio; a on se čudio čudom šta sam ja sve preko glave preturio i na kraju mi reče:

„Boga mi, sinko, imao si veliku sreću! Da ti nije suđen dug život, ti se nikad ne bi spasio tih muka i neka je hvala gospodu što si iznio živu glavu!"

Potom mi ukaza svu dobrotu i počasti me, napravi mi mesto kod sebe i stade me uveseljavati pričanjem i lepom besedom, a onda me postavi za pisara u morskoj luci da popisujem robu s lađa koje pristaju uz obalu. Ostanem ja tako kod njega da mu obavljam te poslove i druge potrebe. On mi je i dalje činio svako dobro, odeo me u lepe i sjajne haljine, i ja tako postanem najuticajnija osoba kad se trebalo zauzeti za koga ili završiti kome kakav posao.

Služio sam kod njega, podugo vremena. Kad sam god bio na pristaništa, uvek sam raspitivao trgovce i mornare za zemlju koja ima grad Bagdad, ne bi li mi znao ko nešto reći o njoj pa da s njim pođem i da se kako vratim svojoj kući. No, za tu zemlju niko nije znao niti je poznavao nekog drugog koji bi o njoj nešto znao. Zbog toga sam bio sav očajan i smeten što tako dugo lutam po tuđini.

Potraja to tako neko vreme, a ja jednog dana uđem caru Mihridanu i zatečem kod njega celo društvo Indijaca. Nazovem im ja tu selam a oni mi otpozdrave i odmah se počnu raspitivati o mom kraju te im ja sve ispričam. Zatim sam ja njih raspitivao za njihov kraj, pa mi oni rekoše da pripadaju različitim plemenima. Neki od njih su Šakirije a to je njihovo prvo pleme. Niti kome čine kakva nasilja niti ratuju protiv koga. Drugi su opet Brahmani, a to vam je narod koji nikad ne pije vino. Ljudi su to sretni i bistri, vole igru i zabavu, lepotu, konje i domaće blago. Rekoše mi i to da se u Indiji narod deli u sedamdeset i dve kaste! Ja se tome doista nisam mogao načuditi.

U Mihridanovoj carevini vidio sam među ostalim otocima i jedan poseban koji se zvao Kabil. Preko cele se noći čuje kako na njemu udaraju daire i bubnjevi, a rekoše mi daje to narod vredan i pametan! U blizini toga otoka vidio sam ribu, dugu ništa manje nego dve stotine lakata! I još jednu takvu čija je glava ličila na sovину glavu! U okolini sam vidio još mnogo čuda i zanimljivosti i kad bih sad htio to sve ispričati odužilo bi se to.

Tako sam ja, eto, iz dana u dan doživljavao nešto novo na tim otocima i lepo provodio svoje vreme. Jednog dana, upravo stojim na obali, kad li se pomoli jedna velika lađa i na njoj mnoštvo trgovaca. Kad prispe u luku i kotvište, kapetan savi jedra i priveza lađu za kopno, potom spusti lestve i

mornari iznesoše sve na suvo što je bilo na lađi. Oni su polako prenosili, a ja stajao i popisivao. Na kraju upitah kapetana;

„Je li ostalo još nešto na lađi?"

„Jest, gospodaru", kaza on „imam na lađi još neke bale roba, ali nam se njihov vlasnik utopio u moru kod nekog otoka. Kako smo mi krenuli dalje, njegova je roba ostala kod nas u pohrani. Sad bismo bili radi prodati je, od kupca bi uzeli potvrdu, pošto smo dali robu, da to poslije uručimo njegovoj porodici u Kući Spasa, gradu Bagdadu."

„A kako je ime tome čoveku, vlasniku robe?" pitam ja, to on reče:

„Sindbad Pomorac, utopio se davno u moru."

Čim ja to čuh, razgoračih oči u njega i prepoznadoh ga pa viknuh:

„Kapetane! Moja je to roba o kojoj zboriš. Ja sam njen vlasnik. Ja sam Sindbad Pomorac i sa drugovima sam sišao s lađe na onaj otok. Kad se potresao kit na kojem smo bili i kad si ti viknuo na nas, ko je bio uskočio, taj se spasio, a ostali su se svi potopili. U toj poslednjoj skupini našao sam se i ja, ali ja sam se spasio u jednom od onih velikih korita u kojima su putnici prali. Zajahao sam na njega i počeo veslati nogama. Posle me poteraše vetar i valovi i tako se nekako dograbih ovog otoka. Pošto sam izašao na suvo, pronašao sam konjušare cara Mihridana koji su me uzeli sobom i predali svome caru. Ispričao sam caru svoju nesreću pa me on obdari i postavi na ovo mesto u ovom pristaništu."

„Nema preinake niti moći u onom što biva" u čudu će kapetan. „Baš više ni u koga nema vernosti niti savjesti!"

„Zašto tako kapetane", zagalamih ja „kad si čuo ceo moj doživljaj?"

„Zato", odbrusi on, „što si čuo kako sam rekao da imam bale robe čiji se vlasnik utopio i što hoćeš da ih bespravno prisvojiš! To ti je zabranjeno! Mi smo svojim očima videli kad se on utopio! S njim je bila cela družina putnika i niko se nije spasio! Kako sad možeš tvrditi da si baš ti vlasnik te robe?"

„Kapetane, slušaj ponovno moju priču i dobro pazi šta govorim, pa ćeš videti da imam pravo, a laž je osobina varalica!" zavikah i počeh da mu kazujem sve što mi se dogodilo od trenutka kad sam zajedno s njim krenuo iz Bagdada pa dok nismo doplovili do onog mesta na kome smo se utopili. Podsetio sam ga i na neke zgode između mene i njega koje su se dogodile za vreme našeg putovanja. Najposle i trgovci i kapetan uvideše da sam govorio istinu. Poznadoše me i počеше mi čestitati što sam ostao na životu.

„Zaista ti nismo verovali da si se spasio!" povikaše uglas.

Uruče mi, potom, moje bale robe, kadli na njima i moje ime! Propalo nije ama baš ništa! Odmah razvršim robu i odaberem nešto lepo i skupoceno, zaprtim time mornare i to odnesemo caru na poklon. Predam mu darove i obavestim ga da je stigla lađa na kojoj sam ja bio i da je moja roba stigla sasvim u redu. Ovaj darak je, eto, iz te robe. A caru da pamet odleti od čuda! Uvide i on da je ono što sam mu prije govorio sušta istina pa me još više zavole i on meni dade lepe darove.

Prodadoh one toware i zaradih na tome grdne pare. Nakupovah onde drugu robu i espap i kad trgovci s one lađe odlučiše poći, ukrcah i ja svoju robu i odoh caru da mu se lepo zahvalim na njegovoj dobroti i čovečnosti i zatražih dopuštanje da idem svom rodu i zavičaju. On mi to odmah dopusti i dade mi kojekakve robe iz toga grada. Ja se zahvalim, oprostim se i odem na lađu.

Krenuli smo iz toga grada, a sreća i dobra sudbina bili su naši pratoci, pa smo jedrili i noću i danju dok nismo sretno stigli u Basru. Tu smo se iskricali i ostali nekoliko dana, a ja sav veseo kad sam ostao živ i kad sam se napokon vratio u svoj kraj.

Posle se zaputih u Kuću Spasa - Bagdad a uza me moji tovari robe, puno kovčega velike vrednosti i tako sa svim tim dođoh sretno svojoj kući u svoj kraj! Zatekoh tu svoju rodbinu sretnu i zdravu i sve svoje drugove i prijatelje.

Čim sam došao kući, obnovio sam svoje domaćinstvo, nabavio mnogo potrebne radne snage, nakupovao kuća i nekretnina mnogo više nego sam ikad imao. Ali svejedno, ubrzo sam se ponovo počeo družiti sa onim starim društvom, počesmo trošiti i rasipati i u tome ja zaboravih sve one muke koje sam ranije podnio.

Tako smo, eto, provodili dane i dane. Time je moja priča o prvom putovanju gotova, a sutra ću vam pričati drugu."

—رحم الله الرحمن الرحيم—

Poslije toga Sindbad Pomorac zadrža na ručku i na večeri svoje goste a Sindbadu Nosaču dade stotinu miskala zlata. Na kraju reče:

„Baš si mi danas ugodio svojim prisustvom".

Zahvali nosač na svemu dobročinstvu i ode svojim putem a u glavi mu se roje misli šta se sve ljudima ne događa i čudom se čudio. Dođe on svojoj kući, prenoći i obavi sve svoje dnevne poslove pa krenu kući Sindbada Pomorca. Kad se iskupilo cijelo društvo, kad je bilo ponuđeno jelo i piće, Sindbad Pomorac počne svoju priču:

DRUGO PUTOVANJE

Prijatelji, slušajte! Živeo sam kako može biti najljepše uvek u najvedrijem raspoloženju kao što sam vam juče rekao, sve dok mi opet jednog dana nije nešto dunulo u glavu i ja hoću opet u svet. Duša mi zaželela trgovine i zarade, putovanja i razgledanja, provoda po otocima i gradovima, te ja nakupovah prigodnih roba i stvari koje će mi trebati na putu, sve to lepo upakujem, pa pravo na obalu! Nađoh krasnu i novu lađu s jedrima od čiste svile a bijaše puna puncata putnika. Ukrcah s nekolicinom meni poznatih trgovaca robu i isti dan isplovismo.

Putovanje bijaše vrlo ugodno pa smo plovili iz mora u more s ostrva na ostrvo. U svakom gradu u koji smo uplovili sretali smo mnogo trgovaca, državnika, kupaca i prodavača pa smo i mi lepo trgovali, prodavali i kupovali, pa i zamenu pravili. I tako je to trajalo dok nas kleta sudba ne baci pred jedno čudno ostrvo, puno zrela voća, rascvetana cveća, zelena drveća, pjeva ptica i bistrih potoka. Ali, začudo, nigde žive duše! Ni kuće, ni traga od ljudi, ništa! Kapetan pristane uz obalu, trgovci se iskrcaše i počеше razgledati ostrvo, silno drveće i ptice i diviti se. Sa svim ostalim izađem i ja pa sedam kraj jednog bistrog vrela među onim drvećem. Bio sam poneo i nešto hrane, pojedem to, napijem se vode s bistra potoka. Godio mi je i miris cveća koji se u vazduhu osećao. A vreme, ne može biti bolje! Obuze me neki dremež te se tu ispružim i u jednom času zaspim i to tako duboko kako nisam nikad! Opio me valjda onaj miris i svežina!

Kad sam se ja probudio, na tom mestu ni džina ni čoveka! Lađa s putnicima odjedrila, a mene se nije setio niko, ni od putnika ni od posade. Tako me ostaviše sama na tom ostrvu. Obazreh se ja i levo i desno, ali nigde nikoga! Spopadoše me žive muke zbog toga što sam tako ostavljen; hoće mi žuč pući od muke! Sa sobom ništa pod bogom nemam, ni jela ni pića. Ostao sam sam samcat. Klonu mi duša, izgubih svaku nadu u spas i rekoh sam sebi:

„Ne ostaje lonac uvek čitav! Ako sam se prvi put spasao i sreo onog koji me je sa jednog ovakvog mesta doveo ponovno među ljude, ovog puta sam daleko, daleko od toga da bih se namerio na nekog koji bi me izveo u neki napućen kraj."

Počnem plakati i naricati sam za sobom, za svojim životom i skrha me teška muka. Korio sam sam sebe što sam uopšte kretao na put i mučio se kad

sam u svojoj zemlji s mirom sedeo, odmarao se, bio zadovoljan dobrim jelima i pićem, rumenim vinom i lepim odelom. I nikad nisam ništa trebao ni od novca ni od robe. Stadoh se udarati u prsa što sam ikad izlazio iz Bagdada i kretao na more, pogotovu, nakon onih muka koje sam već bio podneo. U jednom, eto, trenu nađoh se na rubu života. Zatim se malo smirih i rekoh:

„Šta će biti biće!"

Ustanem i krenem u neki voćnjak ali ne mogu da se skrasim na jednom mestu. Popnem se na jedno visoko stablo i stanem osmatrati desno i levo, ali ne videh ništa drugo osim drveća, neba, ptica i peska. Zagledah se još malo bolje i najednom ugledah neku belu, a vrlo krupnu, priliku. Siđem odmah s drveta i upravim prema onoj strani idući bez predaha dok ne stigoh do onoga što se naziralo s drveta na kojem sam bio. Kad imaš šta i videli! Bijaše to ogromna bela kupola velikog opsega i vrlo visoka. Prikućih joj se pa je i obiđoh, ali ne nađoh na njoj nikakva ulaza, a niti u sebi toliko snage i okretnosti da se popnem na nju, jer bijaše sva glatka. Zabeležih mesto na kojem sam stajao i obiđoh okolo, kad li, punih pedeset koraka! Sednem i počnem misliti kako bi se moglo u nju ući.

Kraj dana i smiraj sunca bijahu već sasvim blizu. Sunce se u tren oka sakri, a nadamnoin nasta mrak. Mišljah u prvi mah, oblak zaklonio sunce. Mada bijaše leto u punom jeku, nije vreme od oblaka. Začudih se, dakle, digoh glavu prema tom tobožnjem oblaku. Najednom opazih kako po zraku kruži neka ptičurina glomaznog tela i preširokih krila. I, eto, to je bilo ono što je prekrilo sunce. Veoma me to iznenadi i odmah se setih priče koju su mi davno kazivali putnici kako, naime, na nekim otocima žive ptice neobično velikog tela, zvane ruh koje svoje mlade hrane velikim komadima mesa. Sad ja saznadoh da je ta velika kupola koju sam video, zapravo, jaje te velike ptičurine. Stadoh se čuditi i snebivati se. Uto se ptica spusti na onu veliku „kupolu" i čitavu je prekri svojim telom i krilima, opruži svoje nožurine po zemlji i zaspao.

„O slava onom koji nikad ne spava!" pomislih, skoćih, odmotah s glave turban, usukah ga kao uža pa se njime opasah i dobro utegnuh oko pasa, a onda, ni pet ni šest, privezati se toj ptičurini za noge, utvrdih dobro taj čvor i rekoh sam sebi: „Ako bude sreće te me ova ptičurina prenese u neku drugu zemlju, gde ima ljudi i naselja, biće mi to, svakako, bolje nego da čamim ovde na ovom pustom ostrvu!..."

Vascelu noć nisam oka sklopio, ni trenuo nisam. Bojao sam se da ne zaspim a ova me ptica negde prenese a da ja i ne znam gde sam. Kad se poče

razdanjivati i kad puče zora ptica, gle, ustane sa svog jajeta pa silno zagrakta i u tren oka izvi se sa mnom u zrak tako visoko da sam mislio da je doprla do samog nebeskog svoda. Posle se stade spuštati malo po malo i sa mnom se spusti na neku uzvisinu. Dograbih se ja tako zemljice - ledine - pa brže bolje odreših čvor s njezinih nogu. Bijah živ premro od straha, ali ona me - srećom - nije ni opazila. Čim ja odreših svoj turban s njenih nogu, pobegoh u strahu podaleko. Ona ti, gle, uze nešto sa zemlje u svoje kandže i uzlete! Trgoh očima prema brdu, kad li to bila zmija, ogromna, koju je ptica ugledala i šćepala pa nastavila put. Prođoh malo tim krajem i zapazih da sam se našao na nekoj litici. Ispod nje puca nepregledna, široka i duboka dolina a okolo štrče beskrajne planine kojima se vrh, zbog velike daljine, nije mogao ni sagledati. Niko se na njih, mislim, ne bi mogao uspeti. Počeh ja grditi sebe što sam se tako ponašao i rekoh;

„Kamo sreće da sam ostao na onom lepom otoku koji je hiljadu puta lepši od ovog pustog mesta! Na otoku je barem bilo voća da jedem i vode da pijem, a ovde; ni drveća, ni voća ni reke! Kad se god izvučem iz nekakve nesreće uvek padam u stotinu puta goru!"

Ipak, priberem svu svoju snagu, ustanem i krenem onom dolinom, kad li tlo gotovo posuto sve samim dijamantima, kojima se bruse i buše kovine i porculan i oniks i mermer! A to vam je tako tvrd i suv kamen, koji se gvoždem i običnim kamenom ne da načeti. Bez olovnog kamena nije niko kadar jedan komadić odbiti od njega ni razbiti ga. Celu tu provaliju, međutim, pritisle zmijske i aždaha, svaka kao palma! Svaka bi mogla čitava slona proždreti samo kad bi joj se prikućio. Tako su, eto, goleme te zmijurine! Po dolini gmižu noću, obdan se kriju jer se boje da ih ne rastrgne i ne ulovi ili ruh ili orao. Stajao sam tako, stajao i sam sebi govorio:

„Bogami sam naskočio da sam sebi slomim vrat!"

Dan se približavao kraju pa i ja pođoh tražiti sebi kakav konak. Strepeo sam od onih prokietnica, pa sam od straha zaboravio ne samo na jelo i piće već i na sve životne potrebe jer sam se o svom jadu bavio. U blizini mi se učini neka pećina pa se približih i opazih da joj je uzak prolaz. Uvučeni se unutra i kod samog ulaza nađem neku poveću stenu pa je prevalim i tako zagradih ulaz u pećinu. Ostah tako unutra i rekoh:

„Ovde sam siguran, a, kad svane, moraću prihvatiti ono što mi je sudbina namenila."

Taman se ja smirio, kad li ugledam iznad mene spava jedna ogromna zmijurina na svom jajetu. Pretrnuh od straha, ali, šta sam drugo mogao nego

da čekam jutro. Celu noć nisam trepnuo okom a, kad se zora zabelela, odmaknem onaj kamen i istrčim napolje. Bio sam kao pijan, satrven nesanicom i velikim strahom. Stanem vrludati tako jednim krajem te doline, kad li, odnekud pade pred mene jedan krupan komad mesa. Videh to i odmah mi pade na pamet priča koju sam slušao o lovu na drago kamenje.

U nekim gorama, naime, nalaze se velike količine dijamanta i drugog dragog kamenja ali do njega niko ne može doći. Trgovci koji ga donose i prodaju dobivaju ga na veoma lukav i prepreden način. Uzmu brava ili govedo pa ga zakolju i ogule, potom iseku meso u komade pa te komade mesa bacaju s vrha planine dole u provaliju. Meso, koje je naseckano i koje pada dole, zalepi za sebe poneki dijamant. Ti komadi leže tu do pred podne, a tad na njih sleću orlovi i druge ptice strvinari, grabe ih svojim kandžama i izleću gore na planinu. Čim te ptičurine izlete, trgovci trče i viču na njih, ptice pobegnu a trgovci prilaze i pobiru po mesu dijamante koji su se zalepili. Meso potom ostavljaju pticama i zverinju, a dijamante prodaju. Eto, to je jedini način kako se može doći do tog blaga.

Kako ja ugledah ono meso i setih se priče, skočih, dotrčali do onog komada, potom nakupih svu silu dijamanta, potrpam ih u džepove i zavežem u odeću, pojas, turban i svaki delić svoje oprave. I dok sam ja brao dijamante, pade jedan pokrupan komad pored mene. Ja onda uzmem taj komad mesa i pri vežem ga sebi na leđa pa legnem potrbuške i čekam. Eto ti jednog orlušine, malo kruži i pade direktno na ono meso. Odmah ga ščepa kandžama i uzletje a ja ostadoh visiti o njemu. Iznese nas i spusti na vrh planine. Htede orao da počne jesti to meso, kad li se oču u planini dreka i klepet o drveće. Uplaši se orao i u trenu se izvi pod oblake. Ja odvezah meso a sve mi haljine od njega krvave. Stadoh kad li protrča trgovac koji se derao na mog orla. Ugleda mene i ukopa se na mestu, ne ume ni reći da prozbori od straha. Naposletku priđe mesu, ogleda ga sa svih strana pa zakuka:

„O mog li neuspeha! O moje li nesreće i samog vruga koji se sa mnom igra!" Podugo je tako kukao i vikao: „O žalosti moje, o nesreće moje!" Ja mu se primaknem a on viknu: „Ko si i kako i zašto si došao ovde?"

„Ne plaši se" kažem mu ja, „ja sam jedno od najplemenitijih ljudskih bića! Bio sam trgovac i imam najčudniju priču da ti ispričam, ali ona je poduga! Ništa ne kukaj jer ja ti imam nešto dati što će ti se jako svideti! Evo uza me sva sila dijamanta, nešto ću ti od njih dati pa ćeš se jako razveseliti, jer svaki komad koji ja imam vredi mnogo više nego oni koje bi ti sakupio."

Čovek mi zahvali i požele svako dobro, a onda se upusti sa mnom u priču. Ostali trgovci čuše razgovor između mene i svog druga te se svi iskupiše oko mene. A svaki je od njih bacio dole po jedno celo bravče. Pristupiše, pozdraviše me i čestitaše mi na spasenju i povedoše me sa sobom. Sve sam im ispričao što god sam preturio preko glave. Dadoh potom svakom pomalo dijaminata i posebno vlasniku onog komada mesa na kojem sam se ja spasao te mi se oni zahvališe i blagosloviše me.

„Tebi je zapisan nov život“ rekoše, „jer se još nikad niko osim tebe nije spasao iz te doline.“

Zakonačili smo na nekom prikladnom mestu, a ja cvetam od veselja što sam se spasao iz doline i sa otoka. Ujutro smo krenuli niz planinu i gledali usput svu onu silu aždaha i zmija u dolini. Sve dok nismo došli do jedne lepe bašče, mi smo putovali bez zadržavanja. Tu u toj bašči raste kamforovo drvo, a tako su to ogromna stabla da ispod svakog stabla može logorovati stotinu ljudi. Ako hoće neko da izvadi iz tog stabla smolu, taj onda zareže pri vrhu to drvo, iz njega teče voda koja se stvrdnjava i postaje smolasta masa. A to onda zovu kamforov med. Posle tog toka to se stablo osuši i postaje običan suvarak.

Na tom otoku živi životinja koja se zove *ker-kedden*. Pase po otoku kao goveče ili bivol u našim krajevima. Samo je mnogo veća od deve. Ona ždere i usirenu krv. Krupna je to životinja a nasred glave ima samo jedan i dosta debeo, oko deset lakata dug rog na kojem je slika čoveka. Ima na otoku još jedna životinja koju isto tako zovu a koja je jedna vrsta govečeta i to vrlo jaka. Ona na svojim rogovima može nositi i slona! Kad se to dogodi, ona ga nosa na rogovima dok ne uquine i ne počne trnuti. Slonova se mast sliva njemu u oči i tako oslepi pa onda leže na zemlju i uquine. Zatim dolazi ptica ruh i nosi njegove komade za ishranu svojih mladih. Na tom otoku sam video i mnogo bivola koji se mnogo razlikuju od naših vrsta.

Pošto sam ja poneo dosta dijaminata, trgovci su mi za njih dali mnogo robe i novaca i kad smo krenuli na put i moju su robu nosili sa svojom.

رحم الله الرحمن الرحيم

Putovao sam s tim ljudima od grada do grada, od poljane do poljane, razgledali smo sve stoje bilo oko nas i divili se zajedno onom na što smo nailazili od lepota ovog svijeta. Najposlije stigismo u Basru. Ostanemo tu nekoliko dana i ja se posle toga vratim u Bagdad.

Kad sam se vratio svojoj kući, imao sam mnogo dragog kamenja, novca, robe, blaga svih vrsta. Drago mi je bilo što sam sve svoje zatekao u dobrom

zdravlju pa sam podelio mnogo darova i milostinje. Opet se stadoh gizdati i družiti se sa svojim veselim jaranima i ubrzo zaboravih sve što sam prepatio. Pamtio sam samo one lepe događaje i pripovedao o njima. Ko god je čuo da sam se vratio, hrlio je meni da čuje moje neobične doživljaje.

„To je, eto, kraj moje druge priče, a sutra ću vam ispričati i treće moje putovanje ako mi učinite čast i posetite me.”

Kad su gosti saslušali priču, posluže im večeru a posle večere kućedomaćin naredi opet Sindbadu Nosaču stotinu miskala zlata. Ovaj mu na tome zahvali i zaželi mu dug život.

Kad ujutro zarude zora, Sindbad Nosač usta, pomoli se i odmah ode kući Sindbada Pomorca, kako mu je on bio i naredio. Požele mu dobar dan a ovaj mu otpozdravi dobrodošlicom. Sedoše tako da čekaju i drugo društvo, a, kad se svi iskupiše, Sindbad Pomorac poče svoju treću priču.

حرف الله الرحمن الرحيم

TREĆE PUTOVANJE

Prijatelji moji, znajte da je moje treće putovanje čudnije od prethodna dva.

Kad sam se onih minulih dana vratio sa svog tako interesantnog puta, bio sam do krajnje granice veseo što sam se vratio kući, ali sam se u Bagdadu smirio samo neko vreme. Jednog dana javi se u meni ponovno želja da putujem, zaželeh trgovine i zarade, a strast, kako ono vele, navodi na zlo te spremih i nabavim mnogo razne robe koja se traži na moru. Sve to povezah u bale i oterah sve ravno iz Bagdada u Basru. U Basri dođoh na morsku obalu i ugledah jednu veliku lađu, na njoj mnogo putnika, trgovaca i mornara, a sve same dobričine, lepi, vrli, uljudni, uredni i dobrostivi. Odmah se ukrcah među njih i za koji čas krenusmo, zaželim pre toga jedni drugima sreću i spas.

Plovili smo neprekidno iz mora u more, od jednog grada do drugog i u svakom mestu na koje smo putem naišli, provodili smo se, veselili, pravili izlete, prodavali i kupovali, bili veseli i raspoloženi kako se samo zamisliti može. Međutim, jednog od idućih dana, dok smo plovili nemirnim i valovitim morem, kapetan baci s kraja lađe pogled na okolinu svojim durbinom, pa se najednom udari u prsa, savi jedra, poče sebi čupati kosu i zavika:

„O, nesreće, jadan li sam!”

„Šta je to, kapetane?" upitismo ga mi u čudu.

„Neka znate" reče on, „da nas je bura okrenula na stranputicu i da nas je na našu nesreću sudbina bacila pred *Goru Majmuna*! Nikad se niko nije spasao ko je imao nesreću da se nasuče u ovom moru. Predosećam da ćemo i mi svi izginuti."

Kapetan to još nije bio ni izgovorio, a majmuni već dopreše i sa svih strana opkoliše našu lađu. Bila ih je sva sila kao skakavaca i u tili čas razmiliše se po brodu i po kopnu. Mi nismo smeli ni jednog ni gurnuti, a kamo li udariti ga ili ubiti, da oni nas ne bi pobili jer su bili u većini. A većina je, što se kaže, uvek jača od junaštva. A poduzimala nas je i zebnja da nam ne pootimaju hranu i robu jer, to behu gnusni divljaci. Nisu baš visoki rastom, ali snažni, žutih, malih očiju i crnih lica. Popeše se oni na katarku i pokidaše sva jedra, povadiše sve palamare pa se s toga lađa nagne na jednu stranu i vetar je pribi uz obalu njihovog otoka. Kad pristadosmo uz obalu, majmuni nas sve pobacaše na obalu popeše se opet na lađu i nekud je odvuče a mi smo za njima gledali dok se nisu izgubili iz vida a da nismo znali ni kuda će ni šta će sa nama biti.

Kad smo se malo pribrali, počeli smo tragati za kakvom hranom te nađosmo na otoku dosta voća, jagoda, vode i bi nam malo lakše. Kad smo bili u stanju, počeli smo istraživati otok i naiđosmo na jednu palatu koja se nalazila na sred otoka. Uputismo se tamo i kad smo bili blizu, zapazismo da je to jedna vanredno lepa zgrada sa ogromnim zidovima i stubovima. Dvokrilna dvorska vrata bijahu otvorena i mi svi uđosmo u prostranu salu čija su vrata bila vanredne izrade od ebanovine a nalazila su se u velikom broju okolo te sale. U sredini sale nalazila se jedna klupa, velika i lepo rezbarena, takođe od ebanovine, ali po podu tako lepe prostorije nalazile su se mnogobrojne oglodane kosti. Bili smo umorni, a nismo baš bili gladni, pa posedasmo i pospasmao, te smo spavali sve do sunčeva izlaska. Probudi nas strahovita buka od koje je zemlja drhtala. Pred nas tada iziđe jedno veliko biće visoko kao palma! Bilo je crnog lica veoma sličnog čoveku, očiju nalik na upaljene ugarke, sa očnjacima kao u divljeg vepra, ogromnim ustima kao otvor bunara. Usne su mu bile kao u deve i doticale mu grudi, dva uha kao dva golema kamena padala su mu na ramena a nokti mu bili kao kandže lava! Toliko smo se uplašili izgleda pred nama da niko nije u sebi života osećao. Seda on na zemlju, a mi polumrtvi od straha! Onda on ustade pa me uhvati rukom (jer sam mu bio najbliži) podigne me i počne me okretati, a ja sam u njegovoj ruci bio kao majušan zalogaj. Kad nađe da sam mršav i da na

meni nema ni mesa ni loja, pusti me. Uze između mojih drugova jednog drugog pa i njega opipa kao i mene i njega pusti. Sve nas je tako prebirao dok nije došao na red kapetan naše lađe! Bio je to čovek širokih pleća, jak, debeo i zdrav i dopade se divu. Spusti ga na zemlju kao pile kad se sprema za klanje, uhvati ga za glavu i otkide mu je, zatim ga stavi peći i kad je bio pečen on ga pojede celog! Posle toga pokupi kosti, baci ih u ugao i leže da spava. Spavao je tako celu noć, a mi smo bdeli.

Kad je svanulo, ustade i nekud ode a mi ostadosmo. Kad smo se pribrali, počeli smo razgovarati i dogovarati se kako da nađemo neko mesto gde bi se mogli sakriti samo da izbegnemo smrt koja je snašla našeg kapetana. U razgovoru zateče nas noć, pa opet zemlja zadrhta i div se pojavi! Opet se ponovilo ono sa pretraživanjem nekoga od nas koji je jak i uhranjen dok nije našao onog koji mu je odgovarao. Pojeo ga je pa onda pokupio kosti i legao. Kad je svanulo opet je nekuda otišao. Mi smo od straha i nevolje poplašeni izašli u vrt tog dvorca. Onda jedan među nama reče:

„Treba da smislimo neko lukavstvo kako da se rešimo ove nevolje i da se spasimo. Ako bi nam to pošlo za rukom, mogli bismo od balvana napraviti splav i otisnuti se na more. Mogla bi nas dobra sreća naneti na neki brod. A ako ne, bolje je da i pomremo na vodi nego ovde!"

Odmah smo se spremili da gradimo splav a kad je bio gotov na njega smo izneli iz dvora nešto hrane i vode i vratili se u dvor. Pred večer, pošto je sve tutnjalo od njegovog približavanja, mi se sabijemo u jedan ugao i čekamo. Sve se opet ponovilo: opet je sebi izabrao jednog i pojeo ga pa se svalio da spava. Otvorio je usta i krkljao tako da se činilo da nebesa grme! Mi se po dogovoru podigosmo i uzesmo dva gvozdena ražnja koja su tu bila kad je on sebi spremao jelo, prinesemo ih vatri, ugrijemo im vrhove do usijanja, zapnemo svi iz sve snage i gurnemo mu ih u oči. Od silnog bola, jer smo ga oslepili, on je tako žestoko kriknuo da smo popadali od straha! Počeo nas je tražiti ali mi smo bežali desno i levo dok on nije naišao na vrata i izašao urlajući tako glasno da se čulo u nebesima! Kad je on izašao napolje, i mi smo poustajali i pošli za njim. Kad se on izgubio u jednoj pećini, mi smo ostali spremajući se da otputujemo. Nedugo zatim on se vrati i dovede jednu ženu koja je bila i veća i strasnija i ružnija od njega. Mi se brže ukrcasmo na naš splav i otisnusmo se na more. Njih dvoje počnu stenama gađati naš splav dok ga ne razbiše i ne pobiše sve moje drugove a na životu ostasmo samo ja i još dvojica.

Plovili smo tako držeći se nekih greda dok nas valovi nisu izbacili na obalu. Kad smo odspavali i došli k sebi, ustadosmo da vidimo gde smo. Put nam prepreči jedna strašna aždaha golemog tela i širokog repa i trbuha. Uputi se prema nama i najbližeg od nas ščepa i proguta do pola tela, pa, pošto uze zraka, proguta i ostatke i mi čusmo kako mu kosti pucaju. Kad je završila s jelom, udalji se ostavivši nas u čudu i strahu. Mi smo samo jedan tren bili radosni što smo se spasili od diva, a evo nas pred aždahom i ne možemo joj pobeći! Prohodali smo malo po tom kopnu, pojeli voća koga je bilo u izobilju, napili se bistre vode i potražili mesto za prenoćište. Izabrali smo jedno visoko stablo i uspesmo se u njegovu krošnju a ja se popeh na najvišu granu.

Kad se smračilo, mi nismo još bili zaspali kad li eto aždahe! Dođe na ono mesto gde nas je našla, obiđe ga i uputi se pravo drvetu gde smo mi bili sakriveni. Uspuza uz drvo, uhvati moga druga, proguta ga do polovine, odmori se i proguta njegove ostatke pa se onda spusti na zemlju i ode. Kad je svanulo jutro i ja se malo povratio od straha, odlučim da se opet otisnem na more pa ako se i utopim bolje je nego da čekam da me aždaha proguta. Međutim, kako god sam razmišljao, ja zaključim da se čoveku samo jednom daje život i da ga zato treba braniti svim sredstvima. Nađem zato dugih drva pa ih isprivezujem za sebe tako da sam se našao kao u nekom četvrtastom ramu od jakog drveća. Kad je došlo vreme da se aždaha pojavi, primače mi se ali ne može dopreti do mene od onih greda pa se tako odmicala i primicala a ja sam je gledao i osećao njen vreli dah i bio smrtno preplašen. Potrajalo je to čitavu noć i kad je svanulo sunce, ona me napusti a bila je besna i razdražljiva do krajnje mere. Ja se oslobodim greda, ustanem i krenem otokom. Popnem se na jedno uzvišenje i na moru ugledam jednu malu lađu. Otkinem granu i počnem njome mahati. Ljudi s te lađe odluču da se primaknu obali i da vide ko traži pomoć.

Ukrcam se tako, a oni me počnu ispitivati o svemu što sam doživeo. Dadoše mi odelo, hrane i hladne vode, pa kad sam se okrepio, ja im po redu sve ispričam. Plovili smo povoljnim vetrom i ja sam sve po redu pričao, a već mi se činilo kao da je sve to bio san, vrlo ružan san. Trgovci su se iskreno čudili svemu što sam ja doživeo. Kad smo se približili kopnu, trgovci su se spremili da svoju robu razvežu i počnu trgovati. Tad mi priđe kapetan i reče:

„Tvoj je život bezmalo čudnovat, ali meni se čini da si ti pošten čovek, pa, iako si siromašan, ja ću ti dati svežnjeve trgovca koji je pošao s nama i nestao, sva njegova roba je u mom potpalublju. Trguj i sve što zaradiš tvoje je.

Novac koji dobiješ za robu koju ćeš prodavati daćeš meni pa ćemo naći nekoga koji ide u Bagdad neka potraži rodbinu toga trgovca i preda im njihovu imovinu."

Zahvalio sam dobrom čoveku - kapetanu, i pošao da iznosim svežnjeve. Dok sam ja silazio natovaren jednom vrećom, pisar s lađe upita kapetana:

„Na čije ime, kapetane, da zapišem ove svežnjeve?"

„Zapiši na ime Sindbada Pomorca", odgovori kapetan, „to je njegova roba a njega je nestalo kad smo imali onu nesreću. Ovaj stranac će pripaziti kad robu proda da novac otpremimo u Bagdad Sindbadovim rođacima." Kad čuh svoje ime, ja uzviknuh:

„Pa, ja sam Sindbad Pomorac, ja sam se utapao pored onog otoka sa ostalima koji su se utopili." Pričekao sam dok svi trgovci ne iskrcaše svoju robu i ne dogovoriše se o cenama i kupoprodaju pa priđem kapetanu i rekнем mu:

„Znaš li ti, gospodaru, čiji su bili ovi svežnjevi što ću ih ja u njegovo ime prodavati?"

„Ne znam ni koje ni šta je ali znam da je to bio trgovac iz Bagdada koji se zvao Sindbad Pomorac. Kad smo na putu pristali uz jedan otok, utopio se sa nekolicinom putnika i o njemu nismo više ništa čuli."

„Kapetane moj!", uzviknem, „ja sam Sindbad Pomorac i nisam se utopio nego sam poneo nešto hrane i pošto sam je pojeo malo sam zaspao a ti si otplovio i mene se niko nije setio te sam ostao na onom otoku! Ovo je, dakle, moja imovina! Svi trgovci, koji su me u Dijamantskoj dolini videli, posvjedočiće da sam ja Sindbad i da mi se desilo ono što sam i tebi ispričao!"

Okupiše se svi trgovci oko nas pa jedni mišlja-hu da govorim istinu a drugi da lažem. Još se graja nije ni stišala, ustade jedan trgovac i viknu:

„Ljudi, znajte da sam na svom putovanju svašta video a pričao sam vam kako smo bacali komade mesa u Dijamantsku dolinu i kako se tamo našao jedan čovek koji se privezao za poveliki komad mesa, vi mi niste verovali. Taj je čovek, eto, pred vama. Ja ga poznajem i znam da je to njegova imovina."

Kad je to čuo, kapetan mi priđe i upita me:

„Kakvim je znacima obeležena tvoja roba?"

Kad sam mu kazao kakvi su moji znaci i kad sam ga podsetio kako smo se u Basri ukrcavali na njegov brod, on se uvjeri da sam ja Sindbad Pomorac, zagrli me, čestita mi na spasenju i zažele mi mir i sreću.

Od toga časa samostalno sam raspolagao svojom robom i ona mi na tom putu donese silnu zaradu. Ne mogu vam ni iskazati koliko sam bio sretan.

Čak sam sam sebi čestitao na spasenju i na tome što sam opet došao do svog imetka.

U tamošnjem moru sam video svu silu zanimljivosti i čuda. Video sam npr. jednu ribu nalik na kravu i nešto što je riba a slično magarcu. Video sam pticu koja se izvlači iz morskih školjki, nosi jaja i leže ih na samoj površini vode, a nikad s mora ne izlazi na kopno.

Neprekidno smo iza toga plovili. Vetar i putovanje bili su ugodni dok ne dođosmo u Basru. Tu sam se zadržao nekoliko dana, a onda došao u Bagdad. Čim sam stigao pozvao sam sve svoje prijatelje i rođake i priredio gozbu kako je već bio moj običaj pri povratku kući. Delio sam milostinju, odevao siročad i udovice i okupio oko sebe draga mi bića te uživao u životu i polako počeo da zaboravljam šta mi se sve dogodilo."

Zatim je Sindbad Pomorac po običaju dao svoj poklon Sindbadu Nosaču i pozvao njega i sve ostale da dođu sutra kako bi čuli naredno njegovo putovanje.

مرالله الرحمن الرحيد

ČETVRTO PUTOVANJE

„Rekao sam, dragi moji prijatelji, da sam počeo da zaboravljam sve što mi se dogodilo na putovanju koje je netom bilo završeno. Moja naopaka duša nije mi dala mira pa sam opet pozeleo da putujem, da upoznajem druge ljude i gradove i vidim neobičnosti ovoga sveta. Odlučim stoga da opet krenem na put. Pođem iz Basre u društvu najboljih ljudi i trgovaca. Putovanje je bilo ugodno dok nas jednog dana nije uhvatila bura i pokidala jedra, prelomila katarku i mnogo ljudi potonu. Nas nekoliko uhvati jednu dasku i tako smo se otiskivali sedeći čvrsto stisnuti jedan uz drugoga a valovi i vetar su nas otiskivali i pomagali nam da se krećemo. Upravo smo bili premrzli, gladni i žedni kad nas je jedan veliki val bacio na otok. Kad smo se malo pribrali, krenuli smo u potragu za hranom i nismo našli ništa sem nekog čudnog rastinja pa smo to jeli i nekako malo utolili glad, održali dušu i malo se okrepili. Provedosmo tako noć u jednoj uvali ispod toga gustog rastinja a kad svanu i sunce izađe, rasporedismo se i počesmo tražiti ima li na otoku žive duše.

Neki su naišli na golemu građevinu pa se dozvasmo i krenusmo u pravcu te goleme kuće. Kad smo joj se sasvim približili, odjednom se otvoriše vrata i kroz njih pokulja mnoštvo golih ljudi koji ne progovoriše s nama ni

reči nego nas pohvataše i povedoše svom caru koji nam naredi da sednemo. Odmah nam donesoše nekakvo jelo koje nismo ranije videli. Meni se, čim ga videh, nešto zgadilo i ja ga ne okusih i tome zahvaljujući ja sam, eto, i danas živ!

Kad moji drugovi počеше jesti to jelo, razum im se pomuti, počеше jesti kao besomučni, izmeniše se sasvim! Posle toga donesoše im mnogo ulja od kokosa i oni počеше da piju i time se mažu, pa se sasvim izmeniše. Oči im se izvrnuše, a meni ih je bilo jako žao ali nisam mogao nikom, pa ni sebi, da pomognem. Zagledah bolje oko sebe i zapazih da su to sve magi a da je njihov car zli duh, kome ovi preobraćeni ljudi dovode u grad sve one koje nađu ili sretnu u bližoj ili daljoj okolini. Od toga jela i tog ulja proširuju im se trbusi, um im bleedi, pa onda taj zli duh neke uzima za hranu (koji se jako udebljaju) a druge prisiljava da rade sve što je njemu po volji. Kad sam sve to razabrao, meni jako bi teško zbog mojih drugova a i sebe mi je bilo žao i bio sam jako uplašen za svoj život.

Dva dana iza toga moje prijatelje jedan od slugu tog prokletog duha odvede na pašu kao običnu stoku i, začudo, oni su pasli travu kao da su stoka! Što se mene tiče jako sam oslabio i gotovo oboleo od straha. Kad me tako jednog dana jedan od slugu tog duha nađe, on me ostavi misleći da ću i onako umreti, a za jelo nisam bio! Iskoristio sam jedan dan priliku i krenuo otokom pa pošto sam odmakao daleko ugledam na livadi pastira koji je na jednom uzvišenju sedeo. Kad se primakoh, razaznah da je to jedan od onih što nas je priveo duhu. Pošto je znao da sam ja pri zdravoj pameti, on mi iz daleka dade znak da idem desno od njega. Poslušah ga jer i onako nisam znao gde sam, pa počnem trčati. Kad bih se umorio, malo bih zastao pa ponovo počeo trčati iz straha ili zbog nade da ću možda naći neki put. Kad sam tako izgubio iz vida tog čoveka, pala je i noć pa sam seo da se malo odmorim i zaspao bih da mi je san došao na oči. Od muke sam ustao pre svanuća s tog mesta i išao uvek napred. Kad je svanuo dan, ja se nađoh u jednoj uvalici, pa, kako nije bilo ništa za hranu, ja se najedoh korenja i trave da bih održao dušu i telo. Tako sam celi dan išao, malo se odmarao, malo jeo to rastinje s otoka i tako provedoh sedam dana i sedam noći.

—رحم الله الرحمن الرحيم—

Idući tako osmi dan ugledah na jednom mestu nešto što mi se približavalo pa se sklonih da vidim šta je to. Kad sam mogao da potpuno vidim i razaznam, opazih da su to ljudi koji su brali biber. Priđoh im a oni se okupiše oko mene i počеше me ispitivati ko sam i odakle dolazim.

„Znajte, ljudi, da sam siromah čovek koji je slučajno izbegao veliku nesreću!"

Pa im onda ispričam sve što sam od užasa video i doživeo.

„Zaista je to veoma čudno kako je tebi uspelo da se spasiš kad je poznato da se od tih zlih duhova niko nikad nije spasao."

Posadiše me pored sebe i dadoše mi da se najedem, a bio sam veoma gladan. Odmarao sam se kod tih dobrih ljudi neko vreme i kad su oni završili berbu, ukrcamo se na njihove čamce pa oni me odvedu na svoje otoke i predstave njihovom poglavaru. Ja mu poželeh mir a on mi reče:

„Ispričaj mi šta si to sve doživeo."

Pa mu ja ispričam sve od kako sam krenuo iz Bagdada. Sve što sam pričao, prisutni su pažljivo slušali i jako se čudili. Zatim me lepo pogostiše, i, kad sam jeo i zahvalio za gostoprinstvo, dignem se i pođem da prošetam po gradu. Zapazih da je grad veliki, čist i bogat. Bilo je tu svakakve robe i dosta kupaca, dosta jela i pića i svakog blagostanja. Obradovah se što sam stigao u taj grad, pa se počeh vremenom privikavati na njega i njegove ljude i običaje. Nedugo zatim opazio sam da ljudi jašu lepe, rasne konje ali bez sedla, pa me još više začudi kad sam video da čak i njihov starešina jaše konja bez sedla. Odem kod njega, pozdravim ga pristojno i upitam:

„Gospodaru, zašto jašeš konja bez sedla? Pa na sedlu se konjanik odmara i čuva svoju snagu."

„A šta je to sedlo? upita me on. To nikad u životu nisam video a nisam ni čuo o tome ništa."

„Hoćeš li mi dopustiti da ti napravim sedlo? Jahaćeš osedlana konja pa ćeš videti kako je to ugodno", rekoh mu a on mi odobri da uzmem šta mi treba i da mu napravim sedlo.

Nađem ja tako jednog vještog drvodjelju i počnem ga učiti kako se prave sedla. Uzmem zatim dosta vune pa od nje napravim podlogu pošto sam je dobro raščesljao, pa sve to stavim preko drveta. Nabavim, dalje, dobre kože i sve dobro zategnem preko drvenog rama, namestim, zatim, remenje, pri vežem kaiše za sedlo. Onda nađem kovača pa mu pokažem kako će mi napraviti stremene pa, kad su bili gotovi, ja ih uglačam i prevučeni kako sam najbolje znao kalajem. Konačno ukrasim sedlo svilenim kićankama. Odem zatim u štale, izaberem najboljeg konja, osedlam ga i odem s njim do našeg gospodara. Kad je on uzjahao osedlana konja bio je veoma zadovoljan i dobro me nagradio. Kad su i drugi velikaši videli to sedlo, svi su tražili da i njima napravim takvo. Počeo sam, dakle, da izrađujem sedla i dobro sam se

obogatio. Kako je to bilo nešto što je svakoga usrećivalo, počeli su da me često pozivaju na svoje gozbe i zavoleše me iako da sam i ja bio s njima veoma sretan.

حرف الله الرحمن الرحيم

Jednog dana prilikom jedne gozbe u gospodarevom dvorcu on mi reče:

„Znaš li ti da si nam tako prirastao za srce da mi se čini da niko od nas ne bi podneo da nas napustiš. Prosto mi se čini da bez tebe ovaj grad ne bi bio tako lep. Ja sam odlučio da ti predložim da se ovde oženiš jednom našom lepom i bogatom ženom, pa da do kraja života živimo u slozi i ljubavi. Ne bih mogao da ti odbi jem ma šta da si od mene zatražio jer si uvek bio prema meni milostiv i pažljiv.”

Malo sam učutao razmišljajući kako da mu kažem da čeznem za svojim narodom i domovinom, a on je shvatio da sam se postideo i s toga naredi da dovedu sudije i svedoke i oženi me ženom izuzetne lepote i uglađenosti, bogatom i iz veoma ugledne porodice i veoma pametnom. Da i ja ne budem ispod njenog položaja on mi pokloni kuću i sluge, odredi mi platu i dade mi stalno zaposlenje na dvoru. Počeh ja tako živeti u velikom izobilju i veselju. Počeh zaboravljati na sve muke koje sam proživeo, ali ne i na svoj grad, svoje ljude i svoju domovinu.

„Kad više ne budem mogao da živim ovde, ja ću povesti i svoju ženu”, pomislih, ali tako nije moglo da bude.

Ja sam iskreno voleo svoju ženu i ona mene i mi smo živeli veoma ugodno, mirno i sretno.

Jednog dana umre mom prvom susedu žena pa ja odem da mu izrazim svoje saučešće. Nađem ga kako je do te mere tužan i nesretan da nismo mogli ni da porazgovaramo. Sednem ja pored njega i počnem ga tešiti time da je smrt nešto što ide zajedno sa životom i da čovek kao i sve drugo što živi ima svoj kraj.

„Ali ti ćeš se utešiti i dalje ćeš živjeti i naći sreću u životu”, rekoh mu. Kad li on zarida i odgovori:

„Moju su ženu sahranili danas, a ja ću morati leći u njen grob sutra i ti me više nikad nećeš videti. Jer, kod nas je takav običaj, ako umre žena s njom se sahranjuje i muž, a ako umre muž s njim se sahranjuje i žena, kako se jedno od njih ne bi naslađivalo životom posle drugog.”

„O kako je to loš običaj, pa ko to može podneti,” povikah zaprepašćen!

Dok sam ja sedeo s njim, dođoše i drugi njegovi prijatelji malo ga tešiše i počеше spremati i njega i njegovu ženu za sahranu. Kad je sve bilo gotovo,

krene povorka izvan grada sve do ispod jedne planine pored mora. Okupiše se oko jednog zatrpanog otvora u steni, otkriše ga lopatama i baciše kovčeg unutra, zatim svezaše muža oko struka palminim užetom i spustiše ga za kovčegom pa onda spustiše za njim veliki vrč vode i sedam pšeničnih pogača. Kad se on našao na dnu, odvezao je uže i ljudi to uže izvukoše, pa onda zatrpaše otvor kako je i bio i razidemo se.

Ja sam bio veoma iznenađen i tužan pa pomislih da bi ovo bila gora smrt nego ma koja od onih koje su meni do sada mogle da se dese. Odmah s pogreba odem ja poglavaru države, pozdravim ga s poštovanjem i kažem mu koliko sam začuđen što su im pogrebni običaji tako teški.

„Muž i žena moraju živeti zajedno, ali posle smrti jednog od njih za drugog nema života. Takvi su naši običaji odvajkada.”

„Kad bi tuđinac, kao što sam ja umro, da li bi i meni uradili isto?”

„Bi”, reče mi poglavar, „isto bismo postupili i njoj i tebi da se slično desi.”

Kad ja to čuh, meni se smrači pred očima od tuge, počeh sebe žaliti unapred. Kako su dani prolazili, ja sam se smirivao i razmišljao možda ću ja umrijeti pre jer niko ne zna kad će ko umreti! Ponovo sam se počeo baviti svojim poslovima pa nisam ni primećivao šta se oko mene događa. Kad li se moja žena razbole i samo za nekoliko dana umre. Dođe većina građana da mi izraze saučešće i da me teše, pa dođe i sam poglavar. Okupaše moju ženu, obukoše joj najlepše haljine, okitiše je nakitom, staviše je u kovčeg i poneše prema onoj planini. Kad je njena sahrana završena svi počеше da se opraštaju od mene, a ja u strahu povikah:

„Ja sam stranac i ne mogu da podnesem te vaše običaje!”

Ali niko ne obrati pažnju na moje jadikovanje nego me na silu zavezaše i spustiše vičući:

„Kad dohvatiš zemlju, odveži uže!”

Kad sam bio bačen, ja nisam nikako hteo da odvežem to uže. Oni se naljute i bace ga za mnom pa pokriju taj otvor. Ostave me i odu.

Kad su mi se oči privikie na tamu, ja sam video jezivu sliku:

„Sve što ti se događa sam si sebi kriv”, rekoh, pa počnem tražiti neko mesto gde ću se smestiti.

Rasporedio sam i hranu i vodu, pa sam jeo ili pio samo kad nisam mogao drugačije da zavaram glad ili žeđ. Kakva li me nevolja natera da se ovde ženim i kakva li je ovo nevolja koja me prati pa samo što se oslobodim jedne nabasam na drugu! O, kako bi mi bilo lakše da sam se utopio u moru!

Ne znam koliko sam tako živeo, jer danje svjetlosti nisam ni video, ali znam da sam se budio i dremao a da sam uvek želeo sebi što pre smrt. Kad sam se jednom probudio, osetio sam želju da prohodam po toj špilji, pa sam se digao i hodajući otkrio da je to ogroman prostor i da ima i čistih krajeva. Tako odaberem za sebe jedan kutak i po prvi put na tom mestu dobro odspavam. Hrane sam imao sve manje i zato odlučim da jedem samo jedanput i vode da pijem jedanput. Dok sam tako životario, jedan dan se otkrije otvor i spustiše jednog mrtvaca u za njim i jednu ženu koja nije prestala da kuka. Ona je pala onesvešćena, a ja sam se prikrao i pokupio svu hranu i vodu koju su s njom spustili i odvukao se na drugi kraj špilje da je ne bih ni čuo ni vidio a ni ona mene. Počeo sam tako da živim i ne znam koliko je to trajalo. Kad god bi nekog spustili i s njim nešto hrane, pa kad bi ovaj jadnik onesvešćen od straha čekao smrt, ja bih uzimao nešto njegove hrane a kad bih otkrio da je i on umro, pokupio bih i ostatke.

Jednom me iza sna prenu neko tumananje po špilji i ja se ozbiljno prepadoh pa dohvatih jednu cepanicu i pritajih se da se branim ako me neko ili nešto napadne. I dok sam se ja šunjao, nešto preda mnom šmugne nekud i pobeže pa ja shvatih da je to bila neka zver. Polako pođem za njom i stignem u sasvim drugi deo špilje i ugledam neku malu pukotinu kroz koju se probijala svetlost i kroz koju je ulazila hijena koja je upravo tu izašla. Pomislio sam ili je ovo isti onakav otvor kroz koji su nas spuštali, a to bi značilo da je veoma strm, ili je ovo, kako to katkad biva, drugi otvor iz ove špilje kojim se može spuštati i u dolinu. Provirim kroz taj otvor i opazim da je to otvor u planinskom bilu možda takav oduvek, a može biti da su ga proširile hijene i neke druge životinje koje su jele strvinu. U svakom slučaju i ja se polako počnem provlačiti kroz taj otvor i posle određenog napora nađem se napolju, na slobodi, na obali mora! Ta obala je bila odvojena morem od onog otoka na kojem sam bio, pa me ta činjenica obradova i pomislih i kad bi me gonili da me ne bi mogli naći. Vratim se opet u špilju da pokupim hranu koju sam sakupio i da uzmem malo odela i sve ono što bi tu i onako propalo, a što bi meni moglo koristiti. Noću sam se ipak vraćao u špilju da prespavam a danju bih na obali iščekivao neku lađu kako bih se krenuo odatle.

Tako su mi prolazili dani a da nisam ništa novo ni otkrio ni doživeo, dok jednog dana, za vreme moga bdenja na obali, ne ugledah veliku lađu koja je sekla valove uzburkanog mora. Ja brzo skinem svoju košulju, privežem je za jedan visok štap koji sam imao u pripremi i počnem njime mahati. Opaziše

me putnici, pa upozoriše kapetana a on spusti čamac i posla ga po mene. Kad je čamac pristao, oni iz njega me upitaše:

„Ko si i od kuda na toj pusto obali? Kako si se našao na toj ukletoj planini na kojoj mi nikad nikoga nismo videli?"

„Ja sam pomorac" odgovorih, „pa nam je lađa potonula a mene je sreća poslužila i na jednoj dasci sam se dočepao ove obale."

Ovi me ljudi uzeše u čamac sa svim stvarima koje sam imao. Kad dospesmo na lađu, oni me predadoše kapetanu sa svim mojim stvarima.

„Čoveče dobri, kako si dospeo na tu planinu iza koje leži jedan grad a na kojoj ja nikad ne videh ni žive duše osim zveri i ptica. Mada ja ovim vodama plovim godinama, ništa se nije nikad promenilo!"

Ja i kapetanu ispričah ono što sam kazao i ljudima koji su me uzeli na lađu iz straha da se među njima ne nađe neko iz onog grada pa bi me opet snašlo isto zlo. Pošto sam i kapetana prevario, osećao sam grižu savjesti pa ga zamolih da od mene uzme dar za svoju ljubaznost ali on odbi rekavši mi:

„Ja na svoju lađu primim svakog brodolomca pa ako je bez odeće ja ga obučem, hranim ga dok je na lađi i dadem mu postelju a kad naidemo na prvu luku iskracam ga i dadem mu nešto novca kako bi se u prvo vreme snašao i to smatram svojom dužnošću. Prema tome, ti mi ništa ne duguješ."

Na to ja kapetanu pozeleh dug život i toplo mu se zahvalih.

—رحم الله الرحمن الرحيد—

Plovili smo mirno danima. Ja sam bio presretan zbog spasenja i osjećaja da sam se našao među dobrim ljudima. I sasvim mimo mojih očekivanja prva luka na koju smo naišli bila je Basra. Kako sam bio sretan! Odatle ja dođem do Bagdada svojoj kući, svojim rođacima i prijateljima. Ponovno sam sredio svoj život, proslavio svoj povratak sa rođacima i prijateljima na jednoj velikoj gozbi i ispričao im šta mi se na ovom dugom putovanju dogodilo. Eto, najčudnije priče o mojim putovanjima do sada!"

Ali, večerajte kod mene, prijatelji moji, a ti Sindbade uzmi svoj poklon kao i obično. On je, eto, kraj tebe, pa dođite i sutra a ja ću vam ispričati i moje peto putovanje, koje nije nimalo neobičnije od ostalih, ako ne i interesantnije!

Posle večere, koja je protekla u smehu i zadovoljstvu, gosti se razidu. Kad je svanuo dan i Sindbad Nosač obavio svoje dnevne poslove, on se, kao i obično, uputi kući Sindbada Moreplovca u kojoj zateče i ostalo društvo pa kad su svi zauzeli svoja mjesta kod stola, Sindbad domaćin poče svoju priču.

—رحم الله الرحمن الرحيد—

PETO PUTOVANJE

„Vi znate, dragi moji prijatelji, da sam ja prilikom svog povratka uživao u svojoj kući, sa svojim prijateljima, da sam kao i obično, delio milostinju i pomagao nemoćne i svakog kome je pomoć bila potrebna. Zatim, da sam dobro poslovaio i mnogo zarađivao, ali vi znate da sam ja nemiran duh i da sam, pošto sam zaboravio na patnje koje sam preživio, počeo da čeznem za novim događajima. Zbog toga sam kao i obično, pokupovao najlepšu robu, spremio svoju kuću i krenuo u Basru. Hodajući obalom po Basri, jednog dana zapazim lepu i veliku lađu koja je bila usidrena na obali, počnem se za nju raspitivati i odlučim da je kupim. Sve mornare, koji su bili na lađi, zajedno sa kapetanom uzmem u službu, ukrcam na nju svoje stvari pa pošto smo se dogovorili i obavili pripreme koje su nužne pre putovanja, objavim naš plan putovanja i odmah se javi veliki broj trgovaca koji su odlučili da sa nama krenu. Kad je sva roba bila ukrcana i putnici zauzeli svoje kabine, mi zaplovismo.

Sretno i lepo smo putovali sa otoka na otok, iz mora u more i svuda dobro poslovali, prodavali i ukrcavali novu robu. Jednog dana, kad smo bili na otvorenom moru, ukazalo se kopno koje ni ja ni moj kapetan nismo poznavali. Okrenuli smo se u tom pravcu i pristali ne dugo iza toga na jedan otok na kome ne nađosmo ni žive duše. Putnici su se razišli po otoku i neki naiđoše na neku belo blještavu kupolu. Pošto smo joj se približili zapazismo da je to ogromno jaje. Neki ga počеше gađati kamenjem i ono se razbi. Iz njega isteče mnogo vode i ljudi na kraju izvukoše pogolemo mladunče koga odmah zaklasmo jer nismo imali baš mnogo hrane. Znao sam da će se nešto dogoditi, ali nisam mogao sprečiti ljude da to ne čine.

I dok smo se spremali da to meso pripremimo za jelo, nebo se pomračí pa svi podigosmo glave da vidimo šta se događa. Ogromna ptica je svojim krilima zaklonila sunce i zato nam se učinilo da se smračilo. Kružila je ona tako nad nama i graktala da su se brda tresla od tog snažnog pištanja. Malo iza toga pojavi se i ženka, pa obadve ptice počеше oko nas kružiti a njihova krila stvarati oluju. Ja povikah kapetanu da se brže ukrcavamo i da otisnemo lađu na more dok nije posve kasno. Velikom brzinom mi srno zaplovili i povećavajući brzinu bežali od toga zla. Kad ptice opaziše da mi pokušavamo pobeći morem, one se vratiše a mi odahnuismo. Neko, međutim, povika istog trena da se ptice vraćaju. I doista, ja opazih kako svaka od njih nosi u kandžama po jedan veliki kamen i kako nam se približavaju. Bilo mi je jasno da hoće da gađaju lađu. Kapetan je vešto manevrisao i kamen koji nam je bio

namenjen pade pored lađe pa uzburka more toliko da smo videli dno mora kad bi se valovi dizali i spuštali. Manji kamen koji je nosila ženka pade nam na krmu i razbije u paramparčad. Odmah nam lađa potone sa svim onolikim teretom što je bio na njoj.

Meni sudbina posla opet jednu dasku koje se prihvatih, jer, kako znate, život mi je jako mio. Držao sam se te daske dok me more ne baci na neki otok. Bio sam umoran, gladan i žedan. Kad sam došao sebi, ustao sam i krenuo za hranom i vodom. Otkrio sam da je to otok nalik na raj. Sav u zelenilu, pun cveća i voća, potočića i potoka, ptica, mirisa, mira... ali ne nađoh ništa živo na njemu i to me, kad je pala noć, prestraši. Pritajio sam se u jednom žbunu i tako proveo noć. Kad je svanulo, pošao sam između drveća i došao do jednog potoka. Upravo sam se saginjao da se napijem vode kad li mi oči otkriše u žbunju jednog starca koji je bio zaogrnut lišćem i koji je sedeo na obali. Pomislih da je to takođe jedan od brodolomnika i pozdravih ga a on mi odgovori mimikom i ja razumedoh da treba da mu se približim.

„Jadni moj starče“, rekoh „zašto tako sediš bespomoćan“ i pozdravih ga uljudno, a on mi dade znak kao da je hteo reći „*uzmi me na leđa i prenesi me na drugu stranu obale*“. Priđem, podignem ga polako i natovarim na leđa pa prenesem na drugu obalu. Kad sam bio na drugoj obali, rekoh mu što sam znao nježnije:

„Hajde sad polako spusti se“ i kleknem na koljena da mu bude lakše kad li mi on obavi noge oko vrata i steže me tako da mi se zamutilo u glavi pa padoh na zemlju. Umjesto da se i on spusti on me počeo tako snažno udarati nogama po leđima i ramenima da me je to ozbiljno zaboljelo. Bacih pogled na njega, a on mi dade znak rukom:

„Idi između voćaka i naberi mi najboljih!“

Kad god sam odbio da ga poslušam, on bi me uvek tukao nogama, pa i bičem, tako mi pokazujući mesto gde moram ili trebam ići. Taj otok smo tako obišli potpuno, a on mi se nije skidao s vrata ni danju ni noću. Čak je nuždu obavljao a da se nije spuštao s mojih leđa. Toliko me mučio da sam počeo proklinjati svoj život i žaliti što nisam umro pre nego što sam se na njega sažalio. Bio sam se zakleo u sebi da nikom nikad neću učiniti dobro.

Kad smo jednom išli u obilazak otoka, naiđosmo na polje prepuno velikih tikava. Ja priđem jednoj i nađem da je suva pa je obrežem i očistim, pa onda odnesem starca do jedne vinove loze i napunim tikvu grožđem. Zatvorim tikvu i ostavim je nekoliko dana na suncu da se tikva ugreje koliko je trebalo da se grožđe pretvori u čisto vino. Pošto se tako i dogodilo ja, pošto

sam bio vrlo umoran od toga prokletog starca, počnem piti svakodnevno to vino. Jednog dana starac me upita svojim gestom:

„Šta je to?", a ja mu odgovorim:

„To je, stari moj, nešto što jača, umiruje i zabavlja!"

Stvarno sam bio malo veseo i počnem skakati između drveća sa starcem za vratom kad mi on dade znak da bi i on hteo probati moje piće. Dadoh mu tikvu, a on pošto je malo otpio, otme mi tikvu iz ruku i namah sve popi pa se počne vrtiti na mojim plećima i noge, kojim se držao za mene, popustiše. Ja pokleknuh, kao da sam posrnuo da padnem, i tako ga zbacim sa svojih leđa. Teško mi bi da poverujem da sam ga se oslobodio posle tolikog vremena pa ga zavukoh pod jedan grm, a on je bio trešten pijan. I tako ga ostavih i pobegoh glavom bez obzira na ono mesto na otoku na kome sam bio prvi dan kad sam se spasao iz vode.

Proveo sam na tom mestu nekoliko dana i onda se na pučini ukazala jedna lađa koja je sekla valove pravo prema otoku gde sam ja bio. Kad lađa pristane i putnici se iskrcaju, okupe se oko mene i počnu me ispitivati kako sam dospeo na otok i otkad na njemu živim. Kad sam ispričao sve, oni mi rekoše da je otok poznat po tome „*Morskom šeiku*" koji koga je god do danas uzjahao niko se nije spasao, samo ja. Zatim mi putnici donesoše hranu i odelo, pa se najedoh i obukoh, zahvalih se tim dobrim ljudima, ukrcah se na lađu sa njima i otplovismo.

—رحمن الرحمن الرد

Ploveći tako danima, pristadosmo u jednu lepu, veliku luku grada čije kuće sve imaju izgled na more. Kad bi nastala večer, ljudi koji žive u tom gradu ukrcavali bi se u čamce i svi izlazili na more iz straha od majmuna koji se u ogromnim čoporima spuštaju do grada. Interesovalo me je, kao i obično svašta, pa sam krenuo da razgledam grad i, dok sam ja boravio u gradu, moja lađa je otplovila. Setih se svega šta sam jednom pretrpeo zbog majmuna i tužan, što sam ostao iza lađe, ja sedoh na obalu i počeh plakati kad li mi priđe jedan uljudan čovek, pozdravi me i upita:

„Vi stranče, niste iz ovih krajeva?"

„Nisam" rekoh, „i ja sam vrlo nesretan čovek. Bio sam, eto, na jednoj lađi koja je otplovila dok sam ja bio u vašem gradu."

„Ustani i ukrcaj se sa nama na čamac jer ako ostaneš u gradu može ti se dogoditi da pogineš od majmuna."

„Veoma rado", odgovorih i ukrcasmo se pa otplovismo jednu milju od obale.

Ljudi su mi ispričali da se majmuni spuštaju u njihov grad noću. Danju idu po obližnjim voćnjacima i planinama, pa se i oni danju vraćaju svom poslu.

Jednog dana onaj čovek što me je pozvao na lađu upita da li znam nešto raditi. Ne znam, rekao sam, ja sam bio trgovac i imao jednu veliku i bogato natovarenu lađu koja je potonula i ja sam sve izgubio a ja se spasao slučajno. Ustade taj čovjek i donese mi jednu platnenu torbu pa reče:

„Uzmi ovu torbu i napuni je oblucima iz ovog grada, onda iziđi sa ljudima kojima ću te odvesti i kojima ću preporučiti da se o tebi staraju. Čini ono što oni budu činili pa ćeš možda nešto i zaraditi.”

Pođoh s tim čovekom, učinih kako mi je bio rekao i opazivši ljude koji izlaze iz grada i sam pođoh za njima. Kad smo ih stigli, moj zaštitnik me preporuči i reče im:

„Ovo je tuđinac pa ga povedite i naučite branju. Možda će tako zaraditi za hranu a i vama će se dobrim vratiti.”

Kad sam bolje pogledao opazio sam da svaki ima po onakvu torbu kakva je bila i moja. Išli smo tako prilično dugo dok nismo stigli u jednu dolinu. Zapazio sam da je u toj dolini bilo mnogo kokosovih palmi i mnogo majmuna. Kad smo se mi pojavili, majmuni pobegoše na drveće a ljudi ih počеше gađati kamenjem koje smo doneli u torbama pa i ja uradih isto. Tako smo mi gađali majmune kamenjem, a oni nas kokosovim orasima sa palmi na koje se mi nikako ne bismo mogli popeti jer su bile veoma visoke. Kad je na zemlji bilo dovoljno oraha mi ih pokupismo i vratismo se u grad. Ja odoh onom svom zaštitniku i dadoh mu sve što sam nabrao, ali mi on vrati i reče:

„Nosi to na pijacu i prodaj pa se tako pomozi kad ništa drugo ne znaš da radiš.”

Kad sam se vratio s trga sa nešto novaca, onaj dobri čovek mi dade nekakav ključ i reče mi da pokraj njegove kuće ima jedna prostorija u koju treba da sakupljam sve dobre orahe koje donesem, a one nešto manje, da odmah prodam. Zatim mi kaza da tu mogu i da stanujem i kad sakupim potreban novac, mogu da otputujem svojoj kući. Poslušao sam ga pa sam svaki dan polazio s ljudima u dolinu po orahe, neke prodavao, a neke sakupljao, dok nije naišla zgodna prilika pa sam ih sve dobro prodao i zaradio mnogo novaca.

Lepo sam živio u tome gradu dok nije jednom doplovila jedna velika lađa sa koje su trgovci kupovali i prodavali lepu robu ali i kupovali po povoljnim cenama kokosove orahe. Javih se svom prijatelju i rekoh mu da bih

želeo i mogao da otputujem s tim trgovcima a on mi reče:

„Tvoje je da o tome odlučiš“.

Ja se oprostim s njim, zahvalih mu za sve što je za mene učinio, potom se ukrcam na lađu, nađem kapetana utovarim orahe, i sve što sam imao i tako otplovimo... Prodajući uz put orahe zaradio sam mnogo novca tako da gubitak koji sam imao ranije bejah skoro pokrio.

Prolazili smo, tako, lađom pokraj otoka na kome raste biber i cimet pa smo se iskricali i trgovali. Ja sakupih i tu mnogo bibera i cimeta i takođe zaradih mnogo novca. Posle smo doplovili do jednog lovišta bisera. Dao sam jednom ronioncu nekoliko lepih kokosovih oraha i zamolih ga da zaroni za mene, na moju sreću. Kad je taj čovek zaronio i vratio se, izneo je jednu veliku školjku. Kad smo je otvorili, nađosmo u njoj biser vanredne lepote i prilično veliki. Poneo sam ga sa sobom. Nakon nekoliko dana mi smo uplovili u Basru. Ja sam odmah krenuo put Bagdada, a nisam bio ništa siromašniji nego kad sam polazio iz njega.

Po svom običaju, nakon što sam se odmorio, pozvao sam na gozbu svoje rođake i prijatelje. Ponovo sam počeo miran i ugodan život, trgujući i veseleći se životu!"

Zatim je Sindbad Pomorac dao uobičajen poklon Sindbadu Nosaču, počastio sve prisutne prijatelje i ponovo ih pozvao da čuju najčudniju priču o njegovom narednom putovanju koje će im ispričati ako ga udostojе svojom posetom sutra, pošto obave svoje svakodnevne poslove i dođu da mu prave društvo za večerom.

—والله الرحمن الرحيم—

ŠESTO PUTOVANJE

„Dragi drugovi i prijatelji, znajte da sam po povratku sa svog putovanja u igri i veselju zaboravio sve patnje te sam, veseleći se i zabavljajući, živeo u svom gradu sa svojim rođacima i prijateljima. Tako jednom, dok sam sedeo ispred svog dućana, prođe pored mene grupa trgovaca na kojima su se videli tragovi dugog putovanja, pa me to podseti kako sam i ja bio vrlo sretan i zadovoljan kad bih se vratio kući sa nekog od svojih putovanja. Poželeh i ja ponovno da putujem i da se zadovoljan vratim svojoj kući, pa se počeh spremati na put. Kupih onu robu za koju sam smatrao da ću moći da je najbolje prodam, spakovah svoje svežnjeve i krenuh.

Došavši u Basru, odmah sam potražio najluksuzniju lađu i na nju ukrcao

svoju robu. Nedugo zatim krenuli smo i ja sam sa svojim saputnicima dugo noću, na palubi, sedeo pa bismo pričali jedan drugom šta je ko kad na svom putovanju doživeo. Usput smo pristajali u velikim lukama, dobro trgovali, kupovali i prodavali, i svi smo bili vrlo zadovoljni.

Dok smo po običaju, na palubi, jedne divne, mesečinom obasjane noći, razgovarali o poslovima, putovanjima i drugim prijatnim stvarima, dopre do nas glas kapetana koji je odjednom tako zakukao da smo svi poskakali. Ugledasmo ga kako se od muke udara u glavu i jauče. Okupismo se oko njega i upitasmo za razlog njegovoj tuzi.

„Ljudi moji“, reče kapetan, „mi smo odavno skrenuli s puta i plovimo vodama koje ja uopšte ne poznam pa ne znam šta će s nas biti i kako ćemo se spasiti!“

Potom se kapetan lično popne na krmu da razapne jedra, kad li dunu jak vetar i okrenu lađu tako da je krmom krenula postrance, katarka se polomi, i sve to u jednom trenu kad smo bili u blizini neke obale, koja se prostirala podno visoke planine. Lađu, koja nije bila mala, vetar počne bacati kao igračku i mi svi, uplašeno, počnemo se opraštati jedni s drugima jer je bilo očito da ćemo se utopiti. Lađa zatim udari o obalu i raspade se, a daske se prosuše po moru kao iverje. Sve što je bilo na lađi proguta more, mnogo ljudi i svu robu, samo nekolicina se dočepa obale i spasi glavu.

Među tim bejah i ja i prvo što sam video bili su ostaci mnogih lađa koje su se o tu obalu razbijale. Po obali je bilo toliko mnogo raznih stvari i roba, koje je more izbacivalo nakon što bi lađa potonula, da se meni zamutilo u glavi od toga. Prošetao sam malo kopnom, čim sam se malo odmorio, i tako otkrih jedan divan bistar potok slatke vode koji je izvirao ispod jednog brežuljka i ponirao na njegovom drugom kraju. I dok sam ja tražio nešto za hranu i malo se okrepio na potoku, drugi su brodolomci besomučno počeli sakupljati onu robu po obali grabeći jedan od drugog ono što su nalazili da je vrednije. Ja sam, međutim, otkrio da se po dnu toga potoka nalazi drago kamenje i biser, dijamanti i ostalo, kao obični kamenčići, tako da se njegovo dno presijavalo od različitih dragulja. Nađoh na otoku i mnogo drveća kitajskog aloja, mnogo ambre koja je zbog sunčeve žege tekla kao potok i razlivala se po obali. Oticala bi u more pa se rashlađena zgušnjavala i plutala po površini.

Živeli smo na tom otoku neko vreme, a onda mnogi brodolomci počеше obolevati od neke stomačne bolesti i mnogi poumiraše. Oni koji su bili zdravi brinuli su se da se mrtvaci sahrane. Samo za nekoliko sedmica, svi osim

mene, su na taj način poumimali. Kad sam ostao sam, bio sam jako tužan što mene nema ko da sahrani i što sam toliko nesretan da sam izgubio sve svoje drugove. Ujutro se dosetih pa iskopah jednu veliku rupu i odlučih da, kad osetim da sam toliko slab, i da mi je kraj blizu, legnem u tu rupu koju će pesak, nošen vetrom, zatrpati pa ću i ja biti na taj način sahranjen. Nikad nisam do tada bio toliko ljut na samog sebe što sam napustio svoju zemlju i što me putovanje toliko privlačilo da ću, eto, ovaj put zaista umreti zaboravljen, bačen daleko od svoje zemlje. Nije mene gonila pohlepa, nije to bilo ni potreba. Ta ja sam imao toliko novca da nisam mogao nikako sve spiskati kad ne bih ništa radio do kraja života! Bilo je to ono što je u meni jače od svega drugog, želja da uvek nešto novo vidim, naučim, doživim...

Tako razmišljajući i gledajući potok pade mi na pamet da ta reka ima i početak i kraj i da bih mogao njome ploveći izaći negde u neku drugu zemlju. *Biće zato, pomislih, najbolje da ja počnem graditi neki mali čamac u koji bih se ukrcao i otplovio. Ako se spasim, biće to velika sreća; ako ne, bolje je da umrem na potoku nego ovde.*

Ustanem, počnem skupljati po otoku brvna i daske ranije razbijenih lađa. Pokupio sam brvna kitajskog i amarskog aloja pa ih počnem vezivati užadima sa lađa. Prikupim, zatim, daske iste veličine i tako nekako ispade jedan neveliki čamac. Pokupih sve što mi se učinilo vrednim: kao što su plemeniti metali, biser i drago kamenje, pa sve dobro upakovah i privezah za čamac. Pokupih i svu hranu koja mi je preostala, pričvrstili sa svake strane čamca po jednu jaku motku koja mi je zamenila vesla i tako moj čamac zaplovi rekom. Uterao sam nekako čamac u onaj otvor i nađoh se pod planinom, u dubokom mraku a čamac me je nosio kroz vodu kao kroz tesnac. Bokovi čamca zadirali su katkad u obalu, a ja sam udarao glavom o svod tunela, ali natrag se nije moglo. Počeo sam se bojati: ako čamac naiđe na suviše uzak tesnac, kako se mogu provući. Moglo bi se dogoditi da se i zaglavim. Ako bi mi se to dogodilo, umro bih ovde. Poče me hvatati strah od te pomisli.

حر الله الرحمن الرد

Plovio sam tako dosta dugo pa me počne hvatati i dremež. Osećao sam jak umor od tog tesnaca i spavao sam u čamcu potrbuške ne znam koliko. Kad se prenuh, a ugledah danje svetlo. Kad sam došao sebi, ugledao sam oko sebe mnogo Hindusa i Abesinaca a moj čamac privezan za neku obalu. Kad su videli da ustajem iz čamca, priđu mi i započnu sa mnom razgovor. Ja, međutim, ništa nisam razumeo od njihovog jezika. Tako sam neopisivo bio

tužan jer nisam znao ni gde sam ni da li to ja sanjam ili sam budan. Dok sam ih ja tako posmatrao, priđe mi jedan čovek i reče mi na čistom arapskom jeziku:

„Mir neka, je s tobom, brate moj, ko si i zašto si došao u naše mesto i kako si to doplovio rekom kojom niko nikad nije doplovio? Šta ima tamo ispod ove planine?"

„Ko ste vi i kakva je ovo zemlja?" upitah.

„Mi ovde imamo svoje useve i polja, pa smo došli da ih zalivamo i naišao je tvoj čamac pa smo ga privezali i čekali da se probudiš. A sad nam reci zašto si došao u naše mesto?"

„Molim te", rekoh mu, „donesi mi nešto za jelo, jako sam gladan. Onda me pitaj šta god želiš". Brzo mi on pribavi hranu i, kad sam bio sit, ja im rekoh: „U ovakvoj prilici, ja sam sretan što sam se spasao. Vama hvala što ste mi pomogli pa ću vam ispričati sve po redu." Kad sam završio svoju priču, oni rekoše:

„Svakako moraš poći s nama da našem gospodaru ispričaš sve to."

Kad su oni završili svoj posao i kad su pošli i ja krenuh s njima. Ljudi mi pomogoše da ponesem sobom čamac i sve što sam imao. Kad su me priveli svome gospodaru i kad sam ga pozdravio što sam uljudnije znao, on mi reče:

„Dobro nam došao, a sad pričaj šta ti se sve dogodilo i odakle si?"

Odem ja do svog čamca pa s njega donesem mnogo lepih stvari i poklonim ih gospodaru. On je primio moj poklon i ukazao mi je veliko poštovanje. Kad smo ponovno seli, on me počne ispitivati kako naš kalif vlada i kakvi su naši zakoni, te mu ja kažem koliko sam znao. To mu se jako dopalo pa reče:

„Halifove su naredbe razumne i njegovi odnosi prema narodu pohvalni. Pobudio si u meni silnu ljubav prema njemu pa bih mu rado poslao nekakav poklon."

„Slušam i pokoravam se, ja ću mu to upravo uručiti i reći mu da si mu iskren prijatelj."

Neko sam vreme boravio kod njega i uživao sve počasti. Jednog dana, dok sam sedeo u dvoru, čuo sam kako je neko društvo spremilo lađu u nameri da putuje u okolinu Basre, te odmah reknem sebi:

„Nije mi ništa prikladnije nego poći s ovim ljudima."

Istog časa odem do cara, poljubim pred njim zemlju i njegovu ruku i kazah mu kako bih želeo poći s onim ljudima, lađom koju su spremili, jer sam se zaželeo svojih.

„Na tvoju volju", reče on, „mi te s draga srca primamo jer smo se s tobom navikli."

„Ti si mene obasuo darovima i dobročinstvom, ali ja sam pozeleo i porodicu i kraj svoj!".

Car na to dozva trgovce koji su bili opremili lađu, preporuči me, onda mi dariva mnogo toga, plati za mene kartu i spremi bogate darove za halifu Harana al Rešida. Potom se ja oprostim sa svim poznanicima i mi krenemo na put. Vetar i put bili su nam ugodni pa smo nesmetano stigli u Basru. Čim sam ja potovario svoje svežnjeve krenuo sam u Bagdad. Niko nije bio sretniji od mene kad sam, pošto sam se odmorio, krenuo u halifov dvor da mu uručim poklon. Halifa me upita odakle je to, a ja mu odgovorim:

„Vjere mi moje, vladaru, ja do tog grada odakle je dar ne znam puta a, čak, imena mu ne znam! Kad se potopila lađa na kojoj sam bio, ja sam sa jednog otoka napravio čamac i uputio se rekom u nepoznato".

Ispričam mu kako je bilo. Halifa se silno začudi i naredi svojim letopiscima da zapišu tu priču kako bi se sačuvala za pokolenja. Vratio sam se svojoj kući i dugo živio u sreći i blagostanju sve do jednog dana. Jer, ja sam imao još jedno putovanje koje ću vam sutra ispričati."

Zatim je poslužena večera i piće. Sindbad Nosač je dobio svojih stotinu miškala zlata i društvo se razišlo. Sutra u isto vreme svi su bili na istom mestu da bi čuli i posljednju priču, najčudniju od svih...

حرف الله الرحمن الرحيم

SEDMO PUTOVANJE

„Družino, slušajte! Kad sam se vratio sa šestog putovanja, odmorio se, imao čast da se sretnem sa halifom lično, bio sam vrlo sretan i ponosan. Nakon nekog vremena meni se prohte da putujem. Pokupujem robu i krenem u Basru. Na obali nađem odmah veliku i dobro opremljenu lađu, pa sam se ukrcao i na njoj zapazio mnoge ljude koji su mi se jako dopali svojim izgledom i ponašanjem. Vetar je bio povoljan i mi smo bez zapreka plovili prema Kini. Odjednom je jedne noći pala tako jaka kiša i dunuo žestok vetar da smo svi bili u času mokri do kože. Ono što nam je posebno bilo žao bila je činjenica da su i naši svežnjevi bili potpuno mokri, iako je to bila velika i sigurna lađa. Kad smo otišli do kapetana da ga upitamo za savet i zamolimo da mu nekako pomognemo, zatekosmo ga zabrinutog i veoma nesretnog.

„Šta je ovo, za boga miloga, kapetane?" upita ga jedan od nas.

„Biće najbolje da se oprostite jedan s drugim i da se spremite za smrt. More nas je savladalo a ovo je najzadnje more koje ja znam.”

Kapetan siđe s katarke, otvori svoj kovčeg, izvadi iz njega neku pamučnu kesu, razveza je, prosu iz nje nekakav prašak pomeša ga s vodom pa ga pomirisa. Izvadi, dalje, iz te torbe malenu neku knjižicu, pročita iz nje nešto i reče nam:

„Prijetelji moji, evo u ovoj knjižici piše da se iz ovoga mora nikako ne možemo spasiti, jer je ovo kraj koji je poznat pod imenom „*Podneblje Careva*”. Tu se negde nalazi i grobnica naših gospodara Solomona mudrog i sina mu Davida, mir njima obojici! Tu žive goleme zmijske, užasnog izgleda. Kad neka lađa zaluta u ove vode izlazi iz mora jedna golema riba i guta lađu sa svim što se na njoj nalazi.”

Nije kapetan stigao ni da završi svoje kazivanje kad se lađa podigne kao da je na vrh nekog ogromnog vala i iz mora izroni jedna ogromna riba takvog oblika kakav ja nijednom nisam video niti čuo za njega. Ukočeni od straha gledamo mi u nju kad li se pojavi još jedna veća i strašnija a malo zatim još jedna. Počnu one kružiti oko lađe i ona najveća zine da proguta i nas i sve s nama kad li nas podiže jedan veliki val i lupi lađu o obalu a ona se odmah raspade u paramparčad. Jednu dasku ugrabih i mučeći se da se održim počeh sebe koriti pa rekoh:

„Nesretni Sindbade, nikad se još nisi pokajao a na svakom putovanju podneseš strašne muke i nevolje i nikad ne odustaješ od putovanja. I kad odustaneš, to je lažno i privremeno! Sad izdrži i ovo, pa šta bude, zaslužio si sve što te snađe! Ako ovo sretno prođe”, rekoh ja sam sebi, „neću do kraja života putovati niti ću putovanje spomenuti ni jezikom ni mislima. Kunem se u sve što mi je sveto!”

Rasplakao sam se sam nad sobom, kajao se i sećao svog doma, zemlje, prijatelja i tako provedoh nekoliko dana. Jedan me val bacio na kopno kad sam već bio potpuno iscrpljen. Nađoh tu drveća i vode, osuših svoju odeću, nabrah voća pa se najedoh, napih se sveže vode i opet sam mogao da razmišljam i odmah sam se veselio životu. Kad sam bio dovoljno jak ja pođem u razgledanje kopna, naiđem na jednu dosta veliku reku bujnu i brzu. Odmah sam se setio čamca kako sam ga napravio najednom od svojih putovanja pa rekoh sam sebi:

„Opet ćeš, Sindbade, napraviti sebi čamac jer ova reka mora da teče do mora.” Ustanem i počnem skupljati građu za svoj splav. Prikupio sam dosta debelih balvana, nabrao dosta trave i lijana pa od njih spleo užad i počeo

vezivati splav. Čim sam bio gotov, ja se ukrcam i zaplovim.

Pošto je rijeka bila jaka i brza ponese me kao iverak. Plovio sam tako maticom dan, dva, tri ni sam ne znam koliko dok me ne uhvati pod planinom snažna vodena struja i uvuče u grotlo. Nisam mogao ništa drugo da uradim osim da se čvrsto držim za splav. Uspeo sam da se zavežem i bio nošen kao pero, a reka je hučala kao grmljavina. Odjednom se moj splav pomoli iz planine i ja ugledam pred sobom jedan lep i veliki grad. Kad spaziše ljudi kako vezan plovim splavom, baciše mreže i užad pa privukoše splav kopnu i izvade me na obalu. Odmah sam pao u nesvest što od gladi, što od zime, što od straha.

Među ljudima koje sam ugledao, kad sam došao k sebi, bio je jedan star čovjek koji je bio veliki šaik tog mesta, pa mi on pođe u susret i reče:

„Dobro mi došao, sinko!”

Potom baci na mene svoj ogrtač, pa ja tako pokrih svoje golo telo, zatim me pridiže i povede do kupatila. Kad sam od ugodnih mirisa i tople vode došao k sebi, odvede me on svojoj kući. Kod njega sam se okrepio divnim jelima i pićem, oprao ruke i obrisao ih o svilene ubruse koje mije prinela jedna mlada i lepa devojka, zatim me moj domaćin odvede u jednu vrlo ugodnu i lepo nameštenu sobu pa naredi slugama da me dvore i ostavi me da se ispavam.

Bio sam tri dana u gostima kod ovog dobrog čoveka. Pošto sam bio posebno pažen brzo mi se vratilo samopouzdanje i dobro raspoloženje. Moj mi je domaćin četvrtog dana rekao:

„Dete moje, baš sam sretan što si se potpuno oporavio. Možeš li sa mnom da siđemo do grada i trga pa da mi pomogneš u trgovini. Možda ćeš nešto i za sebe zaraditi”? Promislih u sebi: *„Od kuda meni roba i šta to on govori”*, kad on reče: „Nemoj se mnogo razmišljati. Hajdemo na trg, pa ako vidimo da neko da je i za tvoju robu cenu na koju ti možeš pristati, ja ću uzeti novac umesto tebe, a ako ne, ja ću tvoju robu staviti u svoj magazin, pa ćemo čekati dok dođe vreme kad za nju bude u našem gradu interesa.”

Rekoh ja tada sebi: *„Pa poslušaj ga da vidiš kakva je to roba i o čemu on to priča!”* Onda rekoh glasno:

„Dobro, striče moj, ja se s tobom slažem.”

Kad smo došli na trg, opazio sam da je on dao rastaviti moj splav, a ja nisam ni znao da sam ga napravio od sandalovog drveta. Poslao je vikače da po gradu nude sandalovo drvo. Došli su trgovci i počne nadmetanje pa se brzo ponudi cena od hiljadu zlatnika. Šaik se okrene prema meni i upita me:

„Čuješ li, dete moje, tu cenu možeš dobiti danas. Ako ti ne odgovara, ja ću tvoju robu čuvati do bolje prilike."

„Striče dragi, ja ne znam šta da uradim, molim te da ti odlučiš", rekoh, a on mi ponudi još stotinu dukata više nego ostali trgovci i upita da li bih za te pare prodao njemu svoju robu. Na to ja, sasvim razumljivo, pristanem.

Potom smo se uputili njegovoj kući, a njegovi pomoćnici su odneli robu u njegovo skladište. Kad smo bili u kući i kad smo popili čaj, on mi izbroji hiljadu i sto dukata, stavi ih u kesu, zatvori kesu katancem i dade ključ meni. Malo počuti i onda reče:

„Još bih ti nešto predložio, dete moje, ako ćeš me poslušati! Ja sam star čovek. Imam pet sinova i jednu lepu i mladu kćerku. Voleo bih da udam tu svoju kćerku za tebe i da tako ostaneš uvek s nama. Sve što ja sada imam u rukama, biće jednog dana tvoje. Ako pak želiš da trguješ i da odeš u svoju zemlju, tvoj novac je kod tebe i niko te neće sprečavati."

„Striče moj, ti si mi već kao otac i zato neka bude kako ti kažeš", rekoh mu.

Tada šeik posla po sudiju i svedoke i oženi me svojom kćeri. Kako nisam imao nikakvog izgleda da dođem svojoj kući, pošto sam se upoznao sa tom devojkom, otkrijem da je bila zaista lepa i vrlo bogata pa sam poživio s njima prilično vremena i bio vrlo sretan.

— **رحم الله الرحمن الرحيم** —

Nedugo iza moje svadbe umre moj šeik i mi ga lepo sahranismo i ožalismo. Pošto je on bio starešina trgovačkog udruženja postave me trgovci na njegovo mesto. Dužnost njihovog starešine je bila da se brine o tome šta ko nabavlja i preprodaje tako da se bez mog znanja ništa nije smelo kupiti ni prodati. Kako sam počeo dolaziti mnogo više i češće u kontakt sa stanovnicima grada, saznadoh da im se lik menja svakog meseca, dobijaju krila i uzleću k nebu a u gradu ostaju samo žene i deca. Odmah sam odlučio da zamolim jednog od njih da, kad budu krenuli, i mene povedu. Kad se to desi i ja primetih da im se izmenila i boja i lik, znao sam da će uskoro uzletati pa priđoh jednom od njih i rekoh mu:

„Tako ti gospoda boga, ponesi i mene da i ja malo pogledam pa ću se vratiti s vama".

„To nije moguće" reče mi on.

Ali, ja sam ga molio sve dok nije popustio i obećao da će me ponijeti. Ja se tako uhvatim za njega i on uzleti. O svemu ovome nisam obavestio svoju porodicu, čak ni sluge ni prijatelje. Kad smo se digli dovoljno visoko, ja

pogledam na zemlju i ugledam vanrednu lepotu pa zavičem:

„O hvala bogu što sam ovo video!”

Ne stigoh dovoljno da se divim kad iz neba sinu munje pa oni svi ljudi malo ne izginuše. Odmah se svi spuste na jednu visoku planinu i tu mene ostave jer su se na mene naljutili što sam za vrijeme leta govorio i divio se. Kad ostadoh sam, bilo mi je jako teško i opet prokleh svoju radoznalost koja nije imala granica. Tako ja upadam iz nevolje u goru i to sve ne misleći! Dok sam ja kukao, pored mene prođoše dva divna mladića u rukama im zlatni štapovi. Ja ih pozdravim i upitam ko su i odakle ovde, a oni mi odgovoriše:

„Mi smo kao i ti obični ljudi!”

Dadoše mi zatim jedan štap kakav su i oni imali i odoše naglo kao što se bijahu i pojavili. Ostadoh opet sam! Oslonih se o štap i počeh razmišljati o onoj dvojici mladića kad li se od nekud pojavi jedna ogromna zmija koja je progutala nekakvog čoveka do pola pa se on dere i pomaže:

„Onaj ko mi pomogne neće se pokajati!”

Priletim ja zmiji i onim zlatnim štapom razmrskam joj glavu. Zmija odmah izbaci onoga koji joj beše u ustima, te on skoči na noge i reče mi:

„Kad si me izbavio od zmije, ti si mi prijatelj i ja se više neću s tobom rastajati”.

„Dobro mi došao”, rekoh i podosmo obojica planinom.

Nismo dugo išli kad ja opazih neke ljude i među njima poznadoh onoga koji je mene nosio i ljut spustio na tu planinu. Ja mu priđem i počnem ga moliti:

„Izvini, molim te”, rekoh, „ja sam pogrešio, ali i ti si! Zar se tako postupa s prijateljima?”

„Ti si nas upropastio kad si ono počeo da se diviš i zahvaljuješ se bogu što si to sve video.”

„Ne osuđuj me zbog toga to ja nisam znao, ali odsad nikad neću više progovoriti.”

Pristade da me uzme sobom, ali uz uslov da ne pominjem Alaha dok sam na njegovim leđima. Onda me uprtio i leteo sa mnom, kao i prvi put, dok me nije doneo kući. Žena me dočeka i pozdravi te mi čestita što sam se izbavio.

„Pazi da više ne ideš s tim ljudima! Ne druži se uopšte s njima jer su to šejtanska braća.”

„A kakav je bio odnos tvog oca prema njima?” - upitah.

„Moj otac”, uzvratila ona, „nije pripadao njima, niti je radio ono što oni

rade. Kad mi je otac već umro, mislim, da bi bilo najbolje da prodaš sve što imamo, da za taj novac uzmeš kakve robe i da ideš u svoj kraj, svojoj porodici. S tobom ću poći i ja jer mi se ovde u ovom mestu više ne sedi. Moji roditelji su mrtvi i nemam nikoga."

Stanem ja da prodajem pokućstvo onog starca, sve stvar po stvar i pri tom iščekivah koga ko bi pošao iz tog grada. I dok sam se ja tako spremao, neka družina u gradu odluče se na put, ali ne nađoše lađu. Ljudi onda odluče da sami sagrađe lađu pa im se i ja pri dražih sa nešto novca. Na tu lađu, kad je bila gotova, ukrcah ženu i sve što smo imali. Zemlju i kuće ostavismo i krenusmo.

Vetar nam je bio povoljan pa smo mirno plovili i pristajali na nekim otocima i lukama dok ne prispesmo u Basru. Tu se ja nisam zadržavao nego pokupih svoje stvari, pogodih jednu drugu lađu i krenem u Bagdad. Kad sam prispeo u Bagdad sretoh svoje drugove i prijatelje, svoju porodicu. Moja je porodica računala vreme moga odsustvovanja i naračunali da je to skoro dvadeset i sedam godina!

Posle toga, zakleo sam se da neću više putovati ni morem ni kopnom. Eto, moj imenjače, gledaj šta mi se sve dogodilo i događalo!"

„Oprosti, moj gospodaru, što sam te izazvao svojim stihovima na ovo kazivanje", reče Sindbad Nosač.

Njih su dvojica, zatim, dugo godina drugovali i živeli u slozi i drugarstvu sve do kraja njihovih života.

